

155.5
พ.ศ. 2541
จ. 3

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

พฤษภาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

15 ส.ย. 2541

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำจิม)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำจิม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประไพศรี สงวนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและแนะนำอย่างดี มาโดยตลอดจาก รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตร์วัตร ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผศ.ประณต แก้วจิม กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ผศ.ประไพศรี สงวนวงศ์ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ในการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาการ และ เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอธิบดีกรมสามัญศึกษา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ตลอดจนถึง ท่านผู้อำนวยการ อาจารย์ฝ่ายวิชาการ อาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องทุกท่านของ โรงเรียนวัดรางบัว โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ โรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนเบญจมราชูทิศ โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย โรงเรียนทิววิภาไชย โรงเรียนศรีอยุธยา โรงเรียนชินรพวิทยลัย และโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณปาริณัฐ สุขสุทธิ ที่ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล คุณวรรณ จารุสมบุญ ที่ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และน้องๆทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่กำลังใจ และ ให้โอกาสข้าพเจ้าได้มีเวลาอย่างเต็มที่ในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ขอระลึกถึงคุณบิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งท่านผู้ใหญ่มากมาย และ เพื่อนๆทุกคน ที่เป็นกำลังใจอย่างดีตลอดมา

เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
ความหมายของเอกลักษณ์แห่งตน.....	16
กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอิริกั.....	17
ภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอิริกัและเอกลักษณ์แห่งตน.....	19
การพัฒนานุคลิกภาพตามแนวความคิดของอีริคสัน.....	20
ลักษณะสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน	
ตามแนวความคิดของอีริคสัน.....	27
เพศและเอกลักษณ์แห่งตน.....	33
อายุและเอกลักษณ์แห่งตน.....	35
ระดับสติปัญญาและเอกลักษณ์แห่งตน.....	37
ฐานะความเป็นอยู่และเอกลักษณ์แห่งตน.....	39
ประเภทโรงเรียนและเอกลักษณ์แห่งตน.....	40
สัมพันธภาพในครอบครัวและเอกลักษณ์แห่งตน.....	42
ทัศนคติต่อบิดามารดาและเอกลักษณ์แห่งตน.....	46
ความเครียดและเอกลักษณ์แห่งตน.....	47
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งตน.....	49

บทที่	หน้า
กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	52
สมมุติฐานการวิจัย.....	53
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	126
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	126
สมมุติฐานการวิจัย.....	126
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	127
สรุปผลการวิจัย.....	131
อภิปรายผล.....	135
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	152
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	154
บรรณานุกรม.....	156
ภาคผนวก.....	165
ประวัติย่อผู้วิจัย	
บทคัดย่อ	

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	อายุเฉลี่ย และ ร้อยละ ของนักเรียนในแต่ละระดับอายุ.....	73
2	คะแนนดิบและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปร สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ความเครียด และ การทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	73
3	ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน กับตัวแปร ทนาย คือ ตัวแปรเพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภท โรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ความเครียด และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	75
4	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ความเครียด และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	77
5	วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทนาย เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน.....	79
6	วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทนาย เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา.....	80
7	วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทนาย เอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง.....	82
8	วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทนาย เอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท.....	84
9	วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทนาย เอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน.....	85
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นชายและเพศหญิง.....	88
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีอายุต่างกัน.....	89

ตาราง	หน้า
12 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีอายุต่างกัน.....	90
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน.....	92
14 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน.....	93
15 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละ ด้านของนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน.....	94
16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน.....	96
17 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน.....	97
18 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน.....	98
19 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นเพศชายจากโรงเรียนชายล้วนและสหศึกษา.....	100
20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นเพศหญิงจากโรงเรียนหญิงล้วนและสหศึกษา.....	101
21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาต่างกัน.....	102
22 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาต่างกัน.....	103
23 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีสัมพันธภาพกับบิดาต่างกัน.....	104
24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาต่างกัน.....	106

ตาราง	หน้า
25 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาต่างกัน.....	107
26 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาต่างกัน.....	108
27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกัน.....	110
28 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกัน.....	111
29 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกัน.....	112
30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาต่างกัน.....	114
31 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาต่างกัน.....	115
32 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาต่างกัน.....	116
33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่างกัน.....	118
34 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่างกัน.....	119
35 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่างกัน.....	120
36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน.....	121
37 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน.....	122

ตาราง	หน้า
38 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและ ในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน.....	123
39 ระดับเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่าง.....	125

ภูมิหลัง

วัยรุ่นเป็นช่วงอายุที่มีสิ่งที่เกิดใหม่อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระ คือ ความต้องการทางเพศ และ ความต้องการอิสระ ทำให้วัยรุ่นดิ้นรน และต่อสู้กับกฎเกณฑ์ข้อบังคับทางสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม.2524:10) โดยวัยรุ่นจะเริ่มมีการต่อต้าน จัดขึ้น หรือไม่เห็นด้วย เริ่มมีความต้องการแยกตัว และเป็นตัวของตัวเอง มีการพัฒนาด้านความคิดอ่าน และมีความเข้าใจในสิ่งที่เขื่อนามธรรมชาติ (โรสกา สปีซมันน์.2536:114) ทำให้วัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีพัฒนาการที่น่าสนใจศึกษากลุ่มหนึ่ง

ในทางจิตวิทยานี้การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ อาจแบ่งตามจิตวิทยากลุ่มต่างๆได้หลายกลุ่ม กลุ่มจิตวิเคราะห์ที่เป็นกลุ่มสำคัญกลุ่มหนึ่ง มีซิกมันด์ ฟรอยด์ เป็นผู้วางรากฐานความคิดฟรอยด์(สุชา จันทรเฒ.2533:9) มีแนวคิดในการพัฒนาบุคลิกภาพ คือ การแสดงออกของมนุษย์มาจากแรงผลักดันอันยิ่งใหญ่ที่กระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม คือความต้องการทางเพศแต่มนุษย์ไม่กล้าแสดงออกมาโดยตรงจึงเก็บกดไว้อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก นักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์คนอื่นๆมีความคิดเห็นบางส่วนเหมือนกับฟรอยด์ คือ พฤติกรรมมนุษย์จะแสดงออกโดยมีแรงผลักดันจากจิตไร้สำนึก แต่เนื่องจากฟรอยด์ให้ความสำคัญกับการนำเรื่องเพศมาเกี่ยวข้องกับทฤษฎีมากเกินไป และทำให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมน้อยมาก ดังนั้นจึงทำให้มีนักจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์คนอื่นๆ แยกตัวออกมาเป็นกลุ่มฟรอยด์ใหม่ (Neo-Freud)

อีริกสัน เป็นนักจิตวิทยาคนสำคัญคนหนึ่งในกลุ่มฟรอยด์ใหม่ ผู้ริเริ่มทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory) ที่อธิบายถึงการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ เกิดจากความสัมพันธ์ของตัวบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะแตกต่างกันตามระบบสังคมและวัฒนธรรม และยังมีนักจิตวิทยาคนอื่นๆที่มีความเห็นคล้ายกับอีริกสัน เช่น อัลเฟรด แอดเลอร์ ผู้ริเริ่มทฤษฎีจิตวิทยารายบุคคล (Individual Psychology) เชื่อว่ามนุษย์ถูกกระตุ้นผ่านทางสังคมและสิ่งแวดล้อม มากกว่าถูกกระตุ้นผ่านแรงขับทางเพศ และมนุษย์อยู่ด้วยจิตสำนึกมิได้อยู่ด้วยจิตใต้สำนึก ส่วนที่กระตุ้นจิตสำนึกให้แสดงพฤติกรรม คือ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาวะทางเศรษฐกิจ ความเชื่อ วิธีการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว(โรสกา สปีซมันน์.2538:33) และ โพรหม์(โรสกา สปีซมันน์.2538:33; อ้างอิงมาจาก Fromm.1955:np.) เชื่อว่าสังคมเป็นผู้กำหนดแนวทางการปฏิบัติของมนุษย์ในสังคม และบุคลิกภาพของบุคคลจะพัฒนาอย่างไรขึ้นกับโอกาสที่สังคมแต่ละสังคมเปิดให้

จากแนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่ม فروยด์ใหม่ สภาพแวดล้อมมีส่วนกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ตั้งแต่วัยทารก ซึ่งเป็นวัยที่ต้องอาศัยพึ่งพิงผู้อื่นตลอดเวลา เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะมีบทบาทเป็นบิดา มารดา เป็นผู้อบรมสั่งสอนและเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่นต่อไป แต่ในการพัฒนาจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ทุกคนต้องผ่านช่วงของวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่อีริคสัน เชื่อว่าเป็นวัยของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) จะเป็นการพัฒนาความตระหนักรู้ในตัวของตัวเอง รู้ว่าตนเองเป็นใคร มาจากไหน มีอาชีพ มีความสามารถมากเพียงใด และควรจะทำอะไรต่อไป

การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาที่ดีจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในช่วงวัยเด็ก แล้วจึงเริ่มมีการปรับตัว โดยวัยรุ่นจะเริ่มอยากรู้จักตนเองและมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เกิดการพิจารณาและปรับตัวให้เหมาะสม ซาห์รัน (วันเพ็ญ อายุการ. 2512:25; อ้างอิงมาจาก Zahran.1967:np.) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการมองตนเอง 130 ตัวแปรในวัยรุ่น 170 คน พบว่าความคิดเกี่ยวกับตนเองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปรับตัวและการปรับตัวที่ดีทำให้วัยรุ่นได้เกิดการเรียนรู้บทบาทที่ถูกต้อง ได้รู้จักตนเอง จนพัฒนาเป็นเอกลักษณ์แห่งตนจากการสรุปงานวิจัย 4 เรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตน พบว่าผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวสูง เป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงด้วย (ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2524:73)

ลักษณะของวัยรุ่นที่ปรับตัวได้ดี จะมีพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมที่เหมาะสม เป็นที่ต้องการของทุกคนในสังคม โดยวัยรุ่นที่มีพัฒนาการทางอารมณ์ที่เหมาะสมจะมีการพึ่งตนเองได้ มีความสามารถในการยอมรับความจริง ปรับตัวได้ มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น มีความสามารถในการให้และการรับ มีความเมตตากรุณาต่อบุคคลอื่น อยากช่วยเหลือผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์โกรธและอารมณ์รุนแรงต่างๆได้ และวัยรุ่นที่มีพัฒนาทางสังคมที่เหมาะสมจะมีความรู้และทักษะการเข้าสังคม มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น เป็นบุคคลที่มีความมั่นคงในจิตใจ มีความรับผิดชอบเรียนรู้เรื่องของการทำงานเป็นกลุ่มได้ดี สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานได้เมื่อต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเป็นกันเอง มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมหรือเรื่องราวต่างๆในโลก (ประยูรศรี มณีสร.มปป.:122-123,138) ดังนั้นผู้ที่มีการปรับตัวอย่างเหมาะสมย่อมมีพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาสู่วัยผู้ใหญ่ ทำให้สังคมมีผู้ใหญ่ที่พร้อมจะสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามต่อไป

แต่หากวัยรุ่นไม่สามารถทำการรวบรวมประสบการณ์ต่างๆ ที่เคยได้รับมาในช่วงวัยเด็ก วัยรุ่นจะเกิดความสับสนในบทบาท (ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2537: 46-47) ทำให้มีปัญหามีไม่สามารถปรับตัวได้เหมาะสม อาจทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นพื้นฐาน

การกระทำผิด มีการแสดงออกในรูปของปัญหาตามแบบเฉพาะตัว หรือเป็นปัญหาของสังคมได้ เช่น อาการโรคจิต โรคประสาท ปัญหารักร่วมเพศ ปัญหาความประพฤติดีความประพฤติทางเพศ ปัญหาอาชญากรวัยรุ่น ปัญหายาเสพติดให้โทษ(โรสกา สปีซมันน์.2536:99,114)

✦ อีริกสัน(Erikson.1968) กำหนดพัฒนาการของบุคลิกภาพของมนุษย์ตลอดช่วงชีวิตเป็น 8 ช่วง และใช้คำว่าพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ เป็นตัวแทนของการพัฒนาบุคลิกภาพในแต่ละช่วงของชีวิต ซึ่งได้กำหนดผลของการพัฒนาไว้ทั้งทางบวกและทางลบ แบ่งเป็นการพัฒนาในช่วงทารกและเด็ก 4 ช่วง วัยรุ่น 1 ช่วง และวัยผู้ใหญ่ 3 ช่วงและในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ใน 4 ช่วงของวัยเด็ก จะมีผลต่อช่วงวัยรุ่น คือ จะปรากฏเป็นอาการของความสำนึกในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนหรือความสับสนในบทบาท 4 ด้านคือ

1. การรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา
2. ความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง
3. การเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในบทบาท
4. ความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน

✓ การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนนั้น ควรจะเกิดจากการรวบรวมปัจจัยหลายๆประการในชีวิต ตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก จนถึงวัยรุ่น ที่เป็นทั้งปัจจัยทางชีวภาพ เช่น เพศ อายุ ระดับสติปัญญา และปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อม เช่น สัมพันธภาพในครอบครัว ทัศนคติต่อบิดา มารดา ฐานะความเป็นอยู่ ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความแตกต่างระหว่างเพศนั้นเด็กจะเริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศจากบิดามารดา ในระยะแรก จากเพื่อนในระยะต่อมา และเด็กจะมีการเรียนรู้การแสดงบทบาทตามเพศตามวัฒนธรรมของสังคม เช่น เพศหญิง จะต้องมีการแสดงออกเหมือนแม่ มีความสุภาพ เก็บตัว ควบคุมกิริยาได้ดีกว่าเพศชาย (เดริช สวานานท์.2519:84)

ช่วงเวลาของพัฒนาการอาจพิจารณาได้จากอายุ เพราะอายุเป็นเครื่องแสดงว่าบุคคลมีวุฒิภาวะในระดับใด มีประสบการณ์และการเรียนรู้เป็นประมาณเท่าใด (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530:24) และเมลแมน (Macia.1980:168; อ้างอิงมาจาก Meilman.1977:np.) ศึกษาระยะยาวในเด็กชายตั้งแต่อายุ 12, 15, 18, 21 และ 24 ปี พบว่า พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งตนจะค่อยพัฒนาเพิ่มขึ้นตามช่วงอายุ เริ่มต้นจากความสับสนในบทบาท และค่อยพัฒนาขึ้นจนประสบความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน เมื่ออายุ 18-21 ปี

พัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความสามารถในการเรียนรู้ และแยกแยะสิ่งที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต คนที่มีสติปัญญาไม่ดี เรียนรู้ช้า ไม่ทันเพื่อน อาจเกิดความเบื่อหน่ายการเรียน หนังสือเรียนไปเที่ยวในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมหรืออาจถูกชักจูงไปในทางไม่ดี จนกลายเป็นผู้กระทำความผิด(สุพัตรา สุภาพ.2526:105) ขณะที่ผู้ที่มีสติปัญญาสูง มักมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและยังมีความสามารถในการถ่ายทอดความอีกด้วย ความสามารถทั้ง 2 ประการนี้ ช่วยให้ผู้คนสามารถมองเห็นเหตุและผลของการกระทำ มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงสิ่งที่ถูกต้อง จึงมักเป็นบุคคลที่ควบคุมตนเองได้ มีความประพฤติในทางที่ถูกต้องสมควร(เพ็ญแข ประจันปัจจนิก.2527:10) ดังนั้นผู้ที่มีสติปัญญาสูงจะมีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนดีกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ และการประเมินระดับสติปัญญาทำได้หลายวิธี ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อเป็นการวัดระดับสติปัญญา

ในส่วนของปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมนั้น ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของทารก มีบิดามารดา เป็นตัวอย่างเป็นต้นกำเนิดของการรับรู้และเป็นผู้สร้างค่านิยมต่างๆให้แก่เด็ก ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บิดามารดาปฏิบัติต่อกันและปฏิบัติต่อบุตร รวมทั้งทัศนคติต่อบิดามารดา ซึ่งเป็นความรู้สึกรับรู้ของบุตรที่มีต่อบิดามารดา ย่อมจะส่งผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการรับรู้ตนเองหรือเอกลักษณ์แห่งตนได้

เนื่องจากเศรษฐกิจของวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาอาศัยบิดามารดา ดังนั้นปัญหาการจับจ่ายใช้สอยเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการของเด็กแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันไปตามฐานะครอบครัว วิธีการควบคุมการใช้จ่าย และการได้รับการฝึกฝนการใช้จ่ายเงินจากบิดามารดา (ก่อ สวัสดิ์พานิช.2518:43) ดังนั้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจน่าจะเป็นปัจจัยทางสภาพแวดล้อมปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น

การเรียนรู้อย่างหนึ่งของวัยรุ่น จะเกิดได้เมื่อวัยรุ่นเผชิญปัญหา เกิดความเครียด ซึ่งเป็นความรู้สึกกดดันเมื่อบุคคลเผชิญปัญหาต่างๆทำให้ขาดความสมดุล และคนจะมีการปรับตัวเพื่อให้ผ่านภาวะความเครียด ความไม่สบายใจไปได้ ตามวิธีการของแต่ละบุคคล ถ้าบุคคลใดสามารถปรับตัว จัดสิ่งที่เป็นปัญหาได้ดีจนทำให้ตนเองเกิดความสบายใจ ไม่มีข้อข้องใจสงสัยอยู่เลย ความเครียดจะลดลงไปจนหมดสิ้น ปัญหาความเครียด หรือ ภาวะความวุ่นวายทางจิตอาจบางประการ ได้ช่วยให้บุคคลตระหนัก พยายามทำความเข้าใจเรื่องนั้นๆหรือเหตุการณ์นั้นๆ ได้ดีขึ้น และเป็นแรงผลักดันให้บุคคลพยายามเรียนรู้และปรับปรุงตนเอง (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530:71)

หากพิจารณาในแง่กระบวนการทางสังคมประกิตแล้ว การพัฒนาทางจริยธรรมเป็นกระบวนการที่วัยรุ่นได้เรียนรู้ที่จะทำตามความคาดหวังของวัฒนธรรม ประเพณี ที่ได้เจริญเติบโตขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในการคิดหรือการกระทำของวัยรุ่น จะมีความเป็นมาตรฐานและเป็นตัวของตัวเองอยู่ด้วย (ดวงเดือน ศาสตรภัทร. 2535:339; อ้างอิงมาจาก ภิรมย์ มปป) ดังนั้นระดับจริยธรรม น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นได้ และการวัดจริยธรรมนี้วัดได้ทางอ้อมจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ตัวแปรที่มีผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ทั้งที่เป็นปัจจัยทางชีวภาพของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน และปัจจัยทางจิตวิทยา ตั้งแต่พัฒนาการที่เริ่มต้นของชีวิต คือ สัมพันธภาพในครอบครัว ทักษะคิดของวัยรุ่นต่อบิดามารดา ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อให้ทราบแน่ชัด ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนที่ได้จากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ทั้ง 4 ช่วง ในวัยเด็ก ตามแนวความคิดของอีริกสัน ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์แห่งตน พิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพในครอบครัว ทักษะคิดต่อบิดา มารดา ระดับฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนกับตัวแปร เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพในครอบครัว ทักษะคิดต่อบิดา มารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาระดับเอกลักษณ์แห่งตน ของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. การทราบปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแนวทางให้หลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นได้กำหนดแนวทาง หรือจัดกิจกรรมที่เน้นถึงการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน และปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน เพื่อให้ให้นักเรียนวัยรุ่นมีเอกลักษณ์แห่งตนที่สมบูรณ์

2. เป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัย เรื่องเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 12-18 ปี

2. กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 12-18 ปี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ แบ่งเป็น

1.1 นักเรียนชาย

1.2 นักเรียนหญิง

2. อายุ แบ่งเป็น

2.1 12 ปี 1 วัน - 14 ปี ซึ่งตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนต้น

2.2 14 ปี 1 วัน - 16 ปี ซึ่งตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนกลาง

2.3 16 ปี 1 วัน - 18 ปี ซึ่งตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนปลาย

3. ระดับสติปัญญา

3.1 ระดับสติปัญญาต่ำ

3.2 ระดับสติปัญญาปานกลาง

3.3 ระดับสติปัญญาสูง

4. สัมพันธภาพกับบิดา แบ่งเป็น
 - 4.1 สัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี
 - 4.2 สัมพันธภาพกับบิดาปานกลาง
 - 4.3 สัมพันธภาพกับบิดาดี
5. สัมพันธภาพกับมารดา แบ่งเป็น
 - 5.1 สัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี
 - 5.2 สัมพันธภาพกับมารดาปานกลาง
 - 5.3 สัมพันธภาพกับมารดาดี
6. ทักษะคิดต่อบิดา
 - 6.1 ทักษะคิดต่อบิดาไม่ดี
 - 6.2 ทักษะคิดต่อบิดาปานกลาง
 - 6.3 ทักษะคิดต่อบิดาดี
7. ทักษะคิดต่อมารดา
 - 7.1 ทักษะคิดต่อมารดาไม่ดี
 - 7.2 ทักษะคิดต่อมารดาปานกลาง
 - 7.3 ทักษะคิดต่อมารดาดี
8. ฐานะความเป็นอยู่ แบ่งเป็น
 - 8.1 ฐานะความเป็นอยู่ต่ำ
 - 8.2 ฐานะความเป็นอยู่ปานกลาง
 - 8.3 ฐานะความเป็นอยู่สูง
9. ประเภทโรงเรียน
 - 9.1 โรงเรียนชายล้วน
 - 9.2 โรงเรียนหญิงล้วน
 - 9.3 โรงเรียนสหศึกษา
10. ความเครียด แบ่งเป็น
 - 10.1 ระดับความเครียดต่ำ
 - 10.2 ระดับความเครียดปานกลาง
 - 10.3 ระดับความเครียดสูง

11. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

11.1 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับต่ำ

11.2 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับปานกลาง

11.3 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับสูง

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่ เอกลักษณ์แห่งตน แบ่งเป็น 4 ด้าน

1. การรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา
2. ความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง
3. การเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท
4. ความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน

นิยามปฏิบัติการ

✎ 1. เอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง ผลการพัฒนาระดับความรู้ในบทบาทของตนเองของวัยรุ่น โดยได้รับการพัฒนากระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ ในช่วงก่อนวัยรุ่นทฤษฎีของอีริกสัน(Erikson,1968) ซึ่งกำหนดลักษณะความสำเร็จและความสับสนในบทบาทไว้ 4 ด้าน ในการวิจัยกำหนดการวัดเอกลักษณ์แห่งตน จากความสำเร็จบทบาทแต่ละข้อ ถ้าผู้ใดมีคะแนนมากหมายความว่ามีความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนสูง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1.1 การรับรู้เวลา เป็นความสามารถในการรับรู้ผลที่เกิดจากการกระทำในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ทำให้วัยรุ่นคำนึงถึงอนาคตและสามารถที่จะรับรู้และแยกแยะความเป็นจริงถูกต้องได้อย่างมีเหตุผล โดย สามารถจัดการให้เวลาที่ผ่านมาไปเชื่อมโยงต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ได้แก่ สามารถปฏิบัติตนเพื่อให้อวดได้รอได้ หรือมีความพากเพียรเพื่ออนาคต สามารถวางแผนการกระทำบางชนิดที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

1.2 ความมั่นใจในตนเอง เป็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง โดย สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่างๆได้อย่างเหมาะสมกับวัย

1.2.1 ความเป็นตัวของตัวเอง โดยกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์

1.2.2 สามารถควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง ในด้านการใช้เงิน การไม่ใช้วาจาหยาบคาย การแสดงอารมณ์ที่เหมาะสม การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

1.3 การเรียนรู้บทบาท เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจากการที่ได้ทดลองกระทำตามบทบาทต่างๆ จนมีความสามารถรับรู้และแยกแยะการแสดงออกของตนเองได้ถูกต้อง

1.3.1 สามารถเลือกบทบาทที่เหมาะสมให้กับตนเอง ได้แก่ รู้ว่าบทบาทใดถูกต้องและเหมาะสมกับตนเองตามที่เป็นจริงและตามจินตนาการของตนเอง รู้บทบาทที่เหมาะสมกับสังคมที่ตนเองเป็นอยู่

1.3.2 ปรับตัวเร็ว ได้แก่ สามารถผ่านความเครียดไปได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

1.3.3 มีบทบาททางเพศที่เหมาะสม ได้แก่ มีการแสดงบทบาทที่เหมาะสมตามเพศของตน

1.4 ความสามารถในการทำงาน เป็นความต้องการจะประกอบการทำงาน หรือการมีความพยายามดิ้นรนเพื่อให้งานสำเร็จ

1.4.1 ยอมรับความสามารถในการทำงานของตนเอง

1.4.2 มีความตั้งใจในการทำงาน คือ กล้าสู้กับอุปสรรคเพื่อความสำเร็จ ไม่มีความขัดแย้งในการทำงาน

1.4.3 มีการเรียนรู้ในการทำงาน คือ รู้จักการแบ่งหน้าที่ รู้จักเป้าหมายในการทำงาน มีการวางแผนในการทำงาน สามารถทำงานสำเร็จตามแผนที่วางไว้ มีความสนุกในการทำงาน ปรับตัวในการทำงานกับเพื่อนได้ดี

เอกลักษณ์แห่งตน วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนสูง สามารถแบ่งระดับของเอกลักษณ์แห่งตนได้จากคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถาม(หาได้จากคะแนนรวมจากแบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน/จำนวนข้อ) แบ่งเป็น 4 ระดับคือ

ระดับที่มีความสับสนในบทบาทมาก หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1 ลงมา

ระดับที่มีความสับสนในบทบาท หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.0 - 2.0

ระดับที่มีเอกลักษณ์แห่งตนดี หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.01 - 3.0

ระดับที่มีเอกลักษณ์แห่งตนดีมาก หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.0 ขึ้นไป

2. สัมพันธภาพกับบิดา หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพฤติกรรมที่บิดาปฏิบัติ ต่อบุตร พฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดา และ พฤติกรรมที่บิดาปฏิบัติต่อมารดาในด้านต่างๆ ดังนี้
- / 2.1 การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่ บิดาและบุตรได้มี กิจกรรมร่วมกัน ในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง
- 2.2 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้ เรื่องราวต่างๆ หมายถึง การที่บุตรได้มีส่วนร่วมกับการบิดาในการแสดงความคิดเห็น และ รับรู้เกี่ยวกับทุกขุสข ความลับใน เรื่องต่างๆของบิดา ปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางการงาน
- 2.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่บุตรได้มีส่วนร่วมกับการ บิดา ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆภายในบ้าน ได้แก่ การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน
- 2.4 การเห็นชอบของบิดา หมายถึง พฤติกรรมที่บิดาแสดงต่อบุตรในลักษณะ ของการเห็นด้วยกับการกระทำ เห็นด้วยกับความเห็นของบุตร ได้แก่ การไม่ปฏิเสธข้อเสนอนะ ข้อคิดเห็น หรือ การกระทำต่างๆของบุตร
- 2.5 ความรักความห่วงใยของบิดา หมายถึง พฤติกรรมของบิดาที่บุตรรับรู้ว่ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อบุตร ได้แก่การช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับบุตร
- 2.6 ความไว้วางใจของบิดา หมายถึง พฤติกรรมของบิดาที่แสดงถึง ความไว้วางใจในตัวบุตรว่าสามารถปฏิบัติตนเองได้เหมาะสม สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
- 2.7 การที่บิดาเห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆของบุตร หมายถึง พฤติกรรมของ บิดา ที่แสดงถึงการเห็นด้วยกับการที่บุตรไปมีกิจกรรมกับเพื่อนๆ
- 2.8 การที่บุตรยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของบิดา หมายถึง การที่บุตรแสดงพฤติกรรม ยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมต่างๆ มาตรฐานการดำรงชีวิตของบิดา ได้แก่ เห็นด้วยกับความคิดเห็น ของบิดาในด้านการเรียน การทำงาน ค่านิยม ทัศนคติ และ ยินยอมกระทำตามเกณฑ์ที่บิดากำหนด ด้วยความยินดี
- 2.9 ความรักและความเคารพของบุตรที่มีต่อบิดา หมายถึง พฤติกรรมของบุตรที่ แสดงต่อบิดาซึ่งเป็นการแสดงถึงความรัก ความเคารพบิดาโดยการเชื่อฟังบิดาไม่ขัดใจ ไม่ทำให้ บิดาเสียใจ

2.10 การที่บิดามีการตั้งข้อกำหนดที่เหมาะสม หมายถึง การที่บิดาไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการกำหนด หรือ จำกัดพฤติกรรมของบุตรมากเกินไป

2.11 การที่บิดา มีการควบคุมเรื่องระเบียบวินัยที่เหมาะสม หมายถึง การที่บิดาไม่แสดงการกระทำใดๆที่สื่อแสดงถึงความเข้มงวดในระเบียบวินัย ได้แก่ การลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยืดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้บุตรปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

2.12 การปกป้องคุ้มครองบุตร หมายถึง พฤติกรรมที่บิดาแสดงต่อบุตรอย่าง ไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หรือ ไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆเหมือนหนึ่งบุตรไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้ หรือ เหมือนบุตรเป็นเด็กเล็กๆ

2.13 การที่บิดาย่ำเตือนถึงความสำเร็จของบุตร หมายถึงการที่บิดา ไม่คอยย่ำเตือน หรือ ปรบเร้าให้บุตรได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป ได้แก่ ไม่เคี่ยวเข็ญให้บุตรกระทำสิ่งต่างๆมากเกินไป

2.14 การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่บิดาให้กำลังใจ ส่งเสริม หรือ กระตุ้นให้บุตรประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งทางการกระทำ และคำพูด

2.15 ความกลมเกลียวของบิดากับมารดา หมายถึง พฤติกรรมที่บิดากระทำต่อมารดาในลักษณะที่บิดาไม่มีความขัดแย้งกับมารดา บิดามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับมารดา บิดามีความรักใคร่สามัคคีกันกับมารดาและถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

สัมพันธภาพกับบิดา ปรับปรุงจากแบบวัดของ กุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ (2526) แบ่งระดับสัมพันธภาพกับบิดาเป็น 3 ระดับ คือ

สัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี มีคะแนน จากแบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

สัมพันธภาพกับบิดาปานกลาง มีคะแนน จากแบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา ตั้งแต่

$\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

สัมพันธภาพกับบิดาส่ง มีคะแนน จากแบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา มากกว่า $\bar{X} + 1SD$

3. สัมพันธภาพกับมารดา หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพฤติกรรมที่มารดาปฏิบัติต่อบุตร พฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อมารดา และพฤติกรรมที่มารดาปฏิบัติต่อบิดาในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับสัมพันธภาพกับบิดา

สัมพันธภาพกับมารดา ปรับปรุงจากแบบวัดของ กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ(2526) รัดยใช้ข้อความเหมือนแบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา แต่เปลี่ยนจากคำว่า " พ่อ " เป็นคำว่า " แม่ " สัมพันธภาพกับมารดา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

สัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี มีคะแนน จากแบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

สัมพันธภาพกับมารดาปานกลาง มีคะแนน จากแบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา ตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

สัมพันธภาพกับมารดาดี มีคะแนน จากแบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา มากกว่า $\bar{X} + 1SD$

4. ทัศนคติต่อบิดา หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับความดีของบิดา การปฏิบัติของบิดาต่อบุตร ตลอดจนประโยชน์และคุณค่าของบิดาต่อบุตร ซึ่งทำให้บุตร มีความเคารพรักและพอใจบิดาของตน ตลอดจนไปถึงทางด้านลบ คือ ความเกลียดกลัว ความห่างเหิน และความไม่พอใจบิดาของตน

ทัศนคติต่อบิดานี้วัดจาก แบบวัดทัศนคติต่อบิดา สร้างโดย ดวงเดือน พันธุนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทึก(2524) ทัศนคติต่อบิดา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ทัศนคติต่อบิดาไม่ดี มีคะแนน จากแบบวัดทัศนคติต่อบิดา ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

ทัศนคติต่อบิดาปานกลาง มีคะแนน จากแบบวัดทัศนคติต่อบิดา ตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

ทัศนคติต่อบิดาดี มีคะแนน จากแบบวัดทัศนคติต่อบิดา มากกว่า $\bar{X} + 1SD$

5. ทัศนคติต่อมารดา หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับความดีของมารดา การปฏิบัติของมารดาต่อบุตร ตลอดจนประโยชน์และคุณค่าของมารดาต่อบุตร ซึ่งทำให้บุตร มีความเคารพรักและพอใจมารดาของตน ตลอดจนไปถึงทางด้านลบ คือ ความเกลียดกลัว ความห่างเหิน และความไม่พอใจมารดาของตน

ทัศนคติต่อมารดานี้วัดจาก แบบวัดทัศนคติต่อมารดา สร้างโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก(2524) รัดยใช้ข้อคำถามเหมือนแบบวัดทัศนคติต่อบิดา แต่เปลี่ยนจากคำว่า " พ่อ " เป็นคำว่า " แม่ " ทัศนคติต่อมารดา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ทัศนคติต่อมารดาไม่ดี มีคะแนน จากแบบวัดทัศนคติต่อมารดา ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

ทัศนคติต่อมารดาปานกลาง มีคะแนน จากแบบวัดทัศนคติต่อมารดา ตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

ทัศนคติต่อมารดาดี มีคะแนน จากแบบวัดทัศนคติต่อมารดา มากกว่า $\bar{X} + 1SD$

6. ความเครียด หมายถึง ภาวะการขาดซึ่งความสมดุลทางด้านจิตใจของบุคคล ซึ่งอาจเกิดจากสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสภาวะหรือสถานการณ์นั้น ถือว่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียด และ อาการของความเครียดนั้นอาจจะแสดงออกในรูปแบบต่างๆทางจิต ได้แก่ ความรู้สึกกดดัน ความวิตกกังวล ความขัดแย้งในจิตใจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ และมีผลต่อสุขภาพกายและ สุขภาพจิต

ความเครียดวัดจาก แบบวัดความเครียดของนราธร ศรีประสิทธิ์(เพ็ญศรี วรสัมปติ. 2537; อ้างอิงมาจาก นราธร ศรีประสิทธิ์.2529) ที่ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจความเครียดของมหาวิทยาลัยคอร์เนล ชุด C.M.I(Cornell Medical Index) และ H.O.S(Health Opinion Survey) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ความเครียดต่ำ มีคะแนนจากแบบวัดความเครียด ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

ความเครียดปานกลาง มีคะแนนจากแบบวัดความเครียด ตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

ความเครียดสูง มีคะแนนจากแบบวัดความเครียด มากกว่า $\bar{X} + 1SD$

7. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นต่างๆตามทฤษฎีของโรลเบอร์ก เป็นการกำหนดให้ผู้ตอบเป็นบุคคลในสถานการณ์ แล้วให้เลือกเหตุผลที่กระทำ มีข้อคำตอบ 6 ข้อ ในแต่ละคำถามตามชั้นของจริยธรรมที่โรลเบอร์กกำหนด คือ

ชั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ

ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล

ชั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ

ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม

ชั้นที่ 5 หลักการทำตามค่านิยมสัญญา

ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล

แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ปรับปรุงจากแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จินิก (2520:78) และ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดนี้สูง คือ ผู้ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับต่ำ มีคะแนน จากแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมปานกลาง มีคะแนน จากแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับสูง มีคะแนน จากแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มากกว่า $\bar{X} + 1SD$

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษา อยู่ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร
2. อายุ หมายถึง อายุของกลุ่มตัวอย่าง นับตั้งแต่เกิดจนถึงวันที่ทำการทดสอบ แบ่งเป็น
 - 2.1 อายุ 12 ปี 1 วัน - 14 ปี ซึ่งตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนต้น
 - 2.2 อายุ 14 ปี 1 วัน - 16 ปี ซึ่งตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนกลาง
 - 2.3 อายุ 16 ปี 1 วัน - 18 ปี ซึ่งตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนปลาย

3. ระดับสติปัญญา หมายถึง ระดับความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่างๆ วัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของทุกวิชาในเทอมที่ผ่านมา (GPA) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

3.1 ระดับสติปัญญาต่ำ หมายถึง ผู้ที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยทุกวิชา ในเทอมที่ผ่านมา ต่ำกว่า 2.00

3.2 ระดับสติปัญญาปานกลาง หมายถึง ผู้ที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยทุกวิชา ในเทอมที่ผ่านมา ตั้งแต่ 2.00 - 3.00

3.3 ระดับสติปัญญาสูง หมายถึง ผู้ที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยทุกวิชา ในเทอมที่ผ่านมา มากกว่า 3.00

4. ฐานะความเป็นอยู่ หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

4.1 ฐานะความเป็นอยู่ต่ำ หมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าตนเองมีความเป็นอยู่ ค่อนข้างลำบาก จนถึง ลำบาก

4.2 ฐานะความเป็นอยู่ปานกลาง หมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าตนเองมีความเป็นอยู่ พอมีพอกิน

4.3 ฐานะความเป็นอยู่สูง หมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าตนเองมีความเป็นอยู่ สบาย จนถึง สบายมาก

5. ประเภทโรงเรียน หมายถึง ประเภทของการรับนักเรียนของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ประเภท

5.1 โรงเรียนชายล้วน คือ โรงเรียนที่รับเฉพาะนักเรียนเพศชายเข้าศึกษา

5.2 โรงเรียนหญิงล้วน คือ โรงเรียนที่รับเฉพาะนักเรียนเพศหญิงเข้าศึกษา

5.3 โรงเรียนสหศึกษา คือ โรงเรียนที่รับทั้งนักเรียนเพศชาย และ เพศหญิงเข้าศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนมัธยมต้น เขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการศึกษาเรียงตามลำดับการเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ประกอบด้วย

- ความหมายของเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)
- กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ (Ego Identity Process)
- ภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ และ เอกลักษณ์แห่งตน (Ego Identity Crisis and Identity)

2. การพัฒนาบุคลิกภาพตามแนวคิดของอีริคสัน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน คือ เพศ อายุ ระดับสติปัญญา

สัมพันธภาพในครอบครัว ทักษะการตัดสินใจมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความหมายของเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)

* อีริคสัน (Erikson, 1971:255) ให้ความหมายเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนว่าเป็นกระบวนการพัฒนาในการปรับตัวของบุคคล และช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน เป็นช่วงการเรียนรู้ว่าตนเองเป็นใคร มีอำนาจอย่างไร มีความสามารถเท่าใด มีโอกาสอย่างไร มีความรู้สึกและควรแสดงออกอย่างไร เอกลักษณ์แห่งตนได้จากการสังสมประสบการณ์จาก 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน (Inner Resources) คุณค่าทางสังคม (Traditional Value) โอกาสในการแสดงบทบาทต่างๆ (Opportunities of Action) อีริคสัน (Erikson, 1968:208) เสนอว่า นักจิตวิทยาบางคนอาจเรียกค่านี้นี้แตกต่างกันไป เช่น Self Concept หรือ Self System หรือ Self Experience

ออฟเฟอร์ และคณะ (Offer and Others, 1981:11) ได้สรุปความหมายของเอกลักษณ์แห่งตนอย่างกว้างๆว่าเป็นการที่วัยรุ่นมีความเข้าใจต่อตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้ว่าจะเชื่อมความสัมพันธ์กับคนอื่นขณะที่ต้องการความเป็นตัวของตัวเองและอิสระ โดยอาศัยประสบการณ์จากกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมในวัยเด็ก

สมาร์ท และรัสเซล(Smart and Russel,1973:148) ให้ความหมายของเอกลักษณ์
 แห่ตน ที่สอดคล้องกับ คิมเมล และ ไวน์เนอร์(Kimmel and Weiner,1995:386) สรุปว่า
 เอกลักษณ์แห่งตนเป็นการรวบรวมความคาดหวังหลาย ๆ อย่าง เพื่อพัฒนาอัตมรณทัศน์ พุทธิปัญญา
 เพื่อให้คิดได้อย่างลึกลับซับซ้อน ในการที่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ในโลกทั้งในอดีต ปัจจุบัน อนาคตและ
 ยักรวมไปถึงการแสดงออกของอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ด้วย

แฟรเกอร์ และแฟดิแมน(Frager and Fadiman,1984:159) สรุปความหมายและ
 ปัจจัยในการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน คือ เอกลักษณ์แห่งตนเป็นการให้คุณค่าและการฝึกความอดทน
 สร้างจากพื้นฐานทางสังคม การสนับสนุนจากคนรอบข้าง มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

เอเซนเบิร์ก(Eisenberg,1971:34) ได้ให้คำจำกัดความ ของเอกลักษณ์แห่งตนใน
 ช่วงวัยรุ่นว่า เป็นช่วงรอยต่อระหว่างเด็ก และผู้ใหญ่ ที่จะต้องตอบให้ได้ว่า ตัวเอง
 เป็นใคร มาจากไหน และกำลังทำอะไรต่อไป

มาเซีย(Macia,1980:159) ให้ความหมายเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนหมายถึงผลของ
 ความต้องการจากภายใน(Sense) ความสามารถ(Resolution) การยอมรับตนเอง
 (Attitude) รวมทั้งเป็นความเชื่อ และการรวบรวมสิ่งต่างๆจากอดีตที่ผ่านมา

ไรซ์(Rice,1996:36) ได้สรุปความคิดของนักจิตวิทยาหลายท่านและเสนอว่าเอกลักษณ์
 แห่ตนเป็นผลรวมของการรับรู้ ว่า ตนเองเป็นอย่างไร มีบทบาททางสังคมอย่างไร ผู้ที่มีความ
 สำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนจะมีการยอมรับตนเองสูง และเอกลักษณ์แห่งตนเกิดได้จาก
 การพัฒนาทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติ และบุคลิกภาพ

หากสรุปจากความหมายข้างต้นแล้วเอกลักษณ์แห่งตน เป็นผลจากการที่วัยรุ่นสามารถ
 รวบรวมปัจจัยภายใน คุณค่าทางสังคม และประสบการณ์ที่ได้รับตั้งแต่วัยเด็ก พัฒนาเป็นการ
 ตระหนักฐึ่ในความเป็นตัวของตัวเองในวัยรุ่น รู้ว่าตนเองเป็นใคร มาจากไหน มีอำนาจ
 มีความสามารถมากแค่ไหน มีความรู้สึก และควรมีการแสดงออกทางสังคมอย่างไร

กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอิริก (Ego Identity Process)

การพัฒนาในแต่ละช่วงของชีวิตตามความคิดของอีริกสันนั้น เกิดจากการเปลี่ยนแปลง
 ทางร่างกาย(Biological Process) ตั้งแต่ในวัยทารก จากที่ยังมีภาวะทางร่างกายไม่
 สมบูรณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่ำ สู่วัยเด็กตอนปลายที่มีภาวะทางร่างกายค่อนข้างสมบูรณ์
 มีความสามารถในการเคลื่อนไหวได้เท่ากับผู้ใหญ่ มีความสามารถทางภาษาในการปะทะสังสรรค์กับ
 สิ่งแวดล้อม จนเข้าสู่วัยรุ่นที่มีการเจริญเติบโตทางเพศ มีลักษณะที่แสดงการเปลี่ยนแปลงทาง

เพศอย่างชัดเจนเทียบเท่าผู้ใหญ่ มีแรงขับเคลื่อนเพศ มีการเรียนรู้บทบาทของผู้ใหญ่ กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอิรักนั้นจะเกิดไปตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่ วัยทารก จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย

ในการอธิบายพัฒนาการตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ อีริกสัน ใช้คำว่า อีโก้ (Ego) ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นผลให้บุคคลมีการเรียนรู้ตนเองอย่างต่อเนื่องและต่อเนื่อง การพัฒนาอีโก้ที่อีริกสันได้ทำการศึกษาจาก คนในหลายๆวัฒนธรรม ทำให้เชื่อว่าพัฒนาการของมนุษย์ เป็นความสัมพันธ์ของพันธกรรมและสิ่งแวดล้อม อีริกสันได้แบ่งขั้นการพัฒนาอีโก้ ตลอดช่วงชีวิตเป็น 8 ขั้น แต่ละขั้นจะมีช่วงวิกฤติของการพัฒนาอีโก้ โดยให้ช่วงวิกฤติแต่ละขั้นไว้เป็น 2 ด้านที่ตรงข้ามกัน คือ ด้านบวกที่เป็นด้านดี เป็นด้านที่แสดงถึงความสำเร็จในการพัฒนาอีโก้ในขั้นนั้น ด้านลบเป็นด้านที่แสดงถึงความล้มเหลวของการพัฒนาอีโก้ในขั้นนั้น การพัฒนาในแต่ละขั้นจะถูกกำหนดขึ้นตายตัว (Fix) คนจะต้องพัฒนาผ่านแต่ละขั้นตามลำดับอายุไปให้ได้ก่อนที่จะถึงอีกขั้นหนึ่ง ถ้าการพัฒนาในแต่ละขั้นไม่สำเร็จ คนนั้นจะมีพัฒนาการของขั้นที่ผ่านไปทางลบ แต่จะมีการพัฒนาไปทางบวกได้หากได้รับการแก้ไข หรือชี้แนะอย่างถูกต้อง (Cumming, 1995:232)

การพัฒนาของอีโก้ จะพัฒนาจากการไม่มีเอกลักษณ์ ไปสู่การบรรลุเอกลักษณ์ของอีโก้ในขั้นต่างๆ กระบวนการพัฒนาจะเป็นการจัดแย้งระหว่างคุณลักษณะภายใน (การเปลี่ยนแปลงทางสรีระตามวัย ความต้องการ และความสามารถของบุคคล) กับคุณลักษณะภายนอก (ข้อเรียกร้องทางสังคม) บุคคลจะผ่านพ้นวิกฤติแต่ละครั้งได้ด้วยคุณลักษณะภายในของบุคคลที่ค่อยๆเพิ่มขึ้น มีการตัดสินใจที่ถูกต้องมากขึ้น และมีความสามารถที่จะทำตามมาตรฐานของสังคมที่เกี่ยวข้อง วิกฤติการณ์ทางบุคลิกภาพจะปรากฏเพื่อการปรับตัวในแต่ละขั้น จะต้องมีการตกลงใจที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขภาวะวิกฤติ ถ้าหากสามารถทำตามมาตรฐานของตนเองและสังคมแล้ว ผลที่หลงเหลือซึ่งเป็นทางบวกจะทำให้อีโก้เข้มแข็งขึ้น โดยบุคคลจะมีเอกลักษณ์ที่ต่อเนื่องเมื่ออีโก้มีความเข้มแข็งขึ้น ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคมอันเป็นพื้นฐานให้บุคคลสามารถแก้ไขภาวะวิกฤติในระยะต่อมาได้ (อุษา ศรีจินดารัตน์, 2533:18; อ้างอิงมาจาก Slugoski, Macia and Koopman, 1984:np)

วัยเด็กนั้นการพัฒนาเอกลักษณ์ของอีโก้ จะได้รับอิทธิพลจากผู้ใหญ่ เด็กจะเรียนรู้จากการบอก และ จากการเลียนแบบบิดา มารดา บุคคลรอบข้าง ขณะที่ในวัยรุ่นนั้นจะมีการพัฒนาอีโก้ โดยการเรียนรู้การหลุดพ้นจากความคิดของผู้ใหญ่สู่ความคิดของตัวเอง เริ่มจากการสังเคราะห์รวบรวมประสบการณ์ในอดีต (Past Identification) ทักษะที่มีอยู่และความสามารถ (Current Skill and Abilities) และความคาดหวังในอนาคต (Future Hope) (Garrod and Other, 1992:12) แล้วนำมาสร้างเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ และ เอกลักษณ์แห่งตน (Ego Identity Crisis and Identity)

ภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ นั้น จะเกิดตามขั้นพัฒนาการที่อีริคสันกำหนดไว้ใน Epigenetic principle

ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่เป็นภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Crisis) โดยเอกลักษณ์แห่งตนจะได้รับการพัฒนาของเอกลักษณ์แห่งอีโก้ใน 4 ขั้นที่ผ่านมา อีริคสันให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์แห่งตน เนื่องจากพบว่าผู้ที่มีอาการทางจิตในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย และวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Twenties) จะเกิดจากการล้มเหลวของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ทำให้มีความคิดสับสน ไม่รู้จักตัวเอง ไม่รู้ว่าตัวเองเป็นอย่างไร ต้องการอะไร มีการแยกตัว ไม่รับรู้ความจริง บางคนมีพฤติกรรมถดถอยไปสู่ช่วงทารก บางคนมีพฤติกรรมที่เกเร (Delinque Activity) ลักษณะความล้มเหลวนี้ล้วนแต่ขัดขวางต่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ (Erikson, 1971)

อีริคสัน (Smart and Russel, 1973:149 ; อ้างอิงมาจาก Erikson, 1975:np) ได้เสนอความสำคัญของภาวะวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Crisis) ในทางจิตวิทยาและสังคมเนื่องจาก

1. เป็นการพัฒนาการของบุคลิกภาพที่ต่อเนื่อง จนเป็นความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆในโลก (รวมถึงส่วนที่อยู่ในจิตสำนึกด้วย) วัยรุ่นจะพิจารณาตนเองจากลักษณะทางร่างกาย อารมณ์ พรสวรรค์ (ความเก่ง และความอ่อนแอ) รูปแบบพื้นฐานทางการคิด เพื่อนาไปเป็นบทบาทในการดำเนินชีวิต การเลือกอาชีพ การให้คุณค่า ความต้องการที่ปรึกษา ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และการเริ่มต้นบทบาททางเพศ
2. วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีจิตสำนึก (Conscious) สูงสุด มีการรับรู้ความจริงเกี่ยวกับตัวเอง มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ มีความสามารถในการพิจารณาความขัดแย้งและลดความขัดแย้งลงได้ ความสามารถประเมินภาวะทางจิตใจของตนเอง การเรียนรู้ที่จะสร้างความคาดหวังและการทำให้สำเร็จตามความคาดหวัง
3. เป็นช่วงเวลาที่มีการหล่อหลอม พัฒนาการทางร่างกาย ความคิด และสังคม แล้วพัฒนาเป็นตัวบุคคลนั้นในอนาคต ถือเป็นช่วงหนึ่งของชีวิต ที่ไม่สามารถย้อนกลับมาได้
4. เป็นพัฒนาการที่ต่อเนื่องจากวัยเด็ก และส่งผลต่อวัยผู้ใหญ่

เวลาของการพัฒนาเพื่อจะผ่านจุดวิกฤติช่วงวัยรุ่นนั้น อีริกสัน เรียกว่า Moratorium (Green.1989:79) ซึ่งการผ่านช่วงนี้ไปได้อาจใช้เวลา เป็นเดือน เป็นปีหากผ่านช่วงนี้ไปได้ดี จะถือว่า ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Achievement) แต่ การจะผ่านช่วงนี้ไปได้ดีนั้นจะต้องอาศัยหลายๆปัจจัย ตั้งแต่ ความต่อเนื่องด้านการปรับตัว ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

การพัฒนาศักยภาพตามแนวคิดของ อีริกสัน

ทฤษฎีของอีริกสันนั้นมีพื้นฐานความคิดส่วนหนึ่งจาก فروยด์ แต่อีริกสันเห็นว่า فروยด์ ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ในชีวิตน้อยเกินไป ดังนั้นในทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory) ของอีริกสัน จึงมีการกำหนดการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอิรัก กับ ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ของมนุษย์ในทุกช่วงของชีวิต

* Epigenetic principle

อีริกสัน (1968) ได้เสนอขั้นตอนต่างๆของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอิรัก ไว้เป็นขั้นตลอดชีวิต และเรียกแผนภูมินี้ว่า Epigenetic principle ถือเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ทางจิตสังคม ที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางสังคมในแต่ละขั้น โดยมีความเชื่อว่าชีวิตจะต้องผ่านขั้นตอนความ จัดแย้งและการแก้ไข อีริกสันเรียกความขัดแย้งนี้ว่า Psychosocial Conflict และการ ได้มีการปะทะสังสรรค์กับสังคมและบุคคล จะเป็นการพัฒนาให้คนในแต่ละวัยผ่านความขัดแย้งไปได้ ก่อนที่จะก้าวไปอีกขั้นหนึ่งและได้กำหนดลักษณะเฉพาะไว้เป็น 8 ขั้นตลอดช่วงชีวิต

ลำดับขั้นการพัฒนาตาม Epigenetic Principle

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาความไว้วางใจ - ไม่ไว้วางใจผู้อื่น

(Trust Versus Mistrust)

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ - ความละอาย ความไม่แน่ใจ

(Autonomy Versus Shame and Doubt)

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด

(Initiative Versus Guilt)

ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาความพากเพียร - ความรู้สึกเป็นบ่มด้อย

(Industry Versus Inferior)

VIII								INTEGRITY VS. DESPAIR
VII							GENERATIVITY VS. STAGNATION	
VI						INTIMACY VS. ISOLATION		
V	Temporal Perspective VS. Time Confusion	Self Certainty VS. Self Consciousness	Role Experimentation VS. Role Fixation	Apprenticeship VS. Work Paralysis	IDENTITY VS. IDENTITY CONFUSION	Sexual Polarization VS. Bisexual Confusion	Leader and Followership VS. Authority Confusion	Ideological Commitment VS. Confusion of Values
IV				INDUSTRY VS. INFERIORITY	Task Identification VS. Sense of Futility			
III			INITIATIVE VS. GUILT		Anticipation of Roles VS. Role Inhibition			
II		AUTONOMY VS. SHAME, DOUBT			Will to Be Oneself VS. Self Doubt			
I	TRUST VS. MISTRUST				Mutual Recognition VS. Autistic isolation			
	1	2	3	4	5	6	7	8

ตารางแสดงการพัฒนาบุคลิกภาพ(Epigenetic Principle) ตามแนวความคิดของอีริกสัน (Erikson. 1968:94)

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน - ความสับสนในบทบาท

(Identity Versus Identity Confusion)

ขั้นที่ 6 ขั้นพัฒนาความใกล้ชิด หรือ สนิทสนม - การแยกตัว

(Intimacy Versus Isolation)

ขั้นที่ 7 ขั้นพัฒนาการสนใจผู้อื่น - การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง

(Generativity Versus Stagnation)

ขั้นที่ 8 ขั้นพัฒนาความมั่นคง สมบูรณ์ - ความสิ้นหวังท้อแท้

(Integrity Versus Despair and Disgust)

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาความไว้วางใจ - ไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust Versus Mistrust)

(การพัฒนาในช่วงทารก ตั้งแต่แรกเกิด ถึง 1 ปี)

ช่วงนี้เป็นการพัฒนาความตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเอง ถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นวัยเริ่มแรกของชีวิตที่ยังต้องการการดูแลจากผู้อื่น ทารกจะมีการรวบรวมสิ่งต่างๆ ที่ผ่านมาจากความรู้สึกสัมผัสที่ได้รับอย่างดีและสม่ำเสมอ ดังนั้นการพัฒนาของอีริกสันขั้นนี้จึงมีได้ขึ้นกับปริมาณอาหารเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงความรัก ความอบอุ่น และจากการที่เด็กได้รับความรัก ความอบอุ่น ทำให้เด็กพัฒนาเกี่ยวกับการไว้วางใจต่างๆ ของร่างกายได้อย่างรวดเร็ว เช่น การจับของเล่น การนั่ง เด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น (โรสกา ซปีลมันต์. 2536:104)

ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาอีริกสันช่วงวัยทารก คือ ความหวัง (Hope) (Frager and Fadiman, 1984:158) ซึ่งเป็นความอดทนและการมีความเชื่อ ที่สามารถจะบรรลุถึงความปรารถนาจากแรงกระตุ้นภายใน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่และพัฒนาความรู้สึกที่ดี คือความไว้วางใจ การสร้างความหวังนี้จะสร้างได้จาก

1. การได้รับสัมผัสและความรักจากแม่
2. การมีสัมพันธ์กับแม่ตั้งแต่เล็กจนโต
3. จากสภาพแวดล้อม เช่น ศาสนา ความเชื่อ

การพัฒนาอีริกสันวัยทารก จะเป็นช่วงของการพัฒนา

1. การเห็นคุณค่าในตัวเอง ทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง นับถือตนเอง สามารถควบคุมการแสดงออกของตนเองได้อย่างถูกกาลเทศะ

2. การพัฒนาความรู้สึกพึงลึกของการไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ทำให้มีความรักในตนเองและผู้อื่น มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ไม่มีความหวาดระแวง ไม่ขัดแย้งกับสังคมและสามารถลดความบาดหมางขัดแย้งในตัวเองลงได้

3. มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นได้ดี

4. มีความรู้สึกปลอดภัย ไม่กลัวความอ้างว้าง สนใจที่จะกระทำสิ่งที่ดีต่อตนเอง ไม่ทำสิ่งที่ เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

5. สามารถแยกแยะสิ่งที่ เป็นจริงและความฝันได้

หากการพัฒนาในช่วงทารกเป็นไปในทางไม่ดีหรือทางลบ จะเกิดการพัฒนาความรู้สึกของ ความสูญเสีย (Sense of Loss) และความรู้สึกไม่ไว้วางใจ (Sense of Mistrust) ก็จะทำให้มีความกลัว เช่น กลัวอด กลัวความว่างเปล่า จิตตกใจ ขาดการเชื่อมต่อความจริงกับความฝัน ไม่ไว้วางใจตนเองเช่นเดียวกับที่ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คิด และกระทำสิ่งไม่ดี มีความกลัวเสี่ยงต่อสิ่งที่ เป็นอันตราย มีการทำร้ายตนเองโดยมิได้ยั้งคิด (ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.2537:45)

การพัฒนาความไว้วางใจและไม่ไว้วางใจในช่วงทารกนั้น เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นและปรากฏเป็นความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน หรือ ความสับสนในบทบาท ในด้านที่เกี่ยวกับการรับรู้เวลา (Temporal Perspective) - ความสับสนในเวลา (Time Confusion)

ขั้นที่2 ขั้นพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ - ความละเอียดและความไม่แน่ใจ (Autonomy

Versus Shame and Doubt) (การพัฒนาในช่วงวัยเด็กตอนต้น 2 ปี - 3 ปี)

ช่วงนี้เด็กเริ่มโตขึ้น มีการพัฒนาของกล้ามเนื้อในร่างกายมากขึ้น มีความสามารถในการเคลื่อนไหว การหยิบจับสิ่งของมากกว่าในวัยทารก เป็นช่วงเริ่มต้นของการเรียนรู้กฎ คำสั่ง จาก การฝึกหัดและการควบคุมของบิดามารดา โดยเฉพาะในเรื่องการฝึกหัดการขับถ่ายทั้งปัสสาวะและ อุจจาระ การให้อิสระในการกระทำต่างๆ เช่น การวิ่งเล่น การปีนป่าย หรือการรับประทาน อาหาร เป็นต้น

เด็กในวัยนี้จะรับรู้ว่าคุณเองมีพลัง จากการประสานความสมดุลระหว่างการให้อิสระกับการควบคุมของบิดามารดา บิดามารดาที่ไม่มีความอดกลั้น และชอบขู่ ตะคอกเด็กเสมอๆ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกละเอียด ไม่กล้าและเต็มไปด้วยความสงสัยและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (ประณต คำจิม.2526:159)

ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาอีโก้ในขั้นที่2 นี้ คือ ความตั้งใจ(Will) (Frager and Fadiman.1984:159) ซึ่งเป็นการให้ความเหมาะสมในการควบคุมตัวเอง ทำให้เด็กมีประสบการณ์เรียนรู้ความละเอียดและการไม่ละเอียด การพัฒนาความตั้งใจนี้ทำให้เด็กกลายเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถควบคุมแรงขับ แรงกระตุ้น และรู้จักกฎ ระเบียบ และหน้าที่การสร้าง ความตั้งใจนี้สร้างได้จาก

1. กฎ และ สิ่งแวดล้อมรอบข้าง
2. การฝึกฝน และการอบรมจากบิดามารดา
3. การเรียนรู้กฎทางสังคม(ความสามารถในการเรียนรู้)

การพัฒนาอีโก้ในวัยนี้ จะเป็นช่วงของการพัฒนา

1. ความสามารถในการควบคุมตนเอง ให้สามารถปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม
2. การเรียนรู้ที่จะเป็นตัวของตัวเอง
3. ความสามารถในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่างๆได้อย่างมีเหตุผล ไม่กลัวต่อความผิดจนเกินไป

หากการพัฒนาในช่วงนี้เป็นไปในทางไม่ดีหรือทางลบ จะเกิดการพัฒนาความละเอียด (Shame) นำไปสู่ความไม่แน่ใจ(Doubt) คือความไม่แน่ใจในตนเอง มีความกลัวความคิดมากกว่าปกติอาจจะแสดงออกมาหรือไม่ก็ได้ ในบางพวกอาจแสดงออกเป็นความกลัวต่อความมากเกินไปทำให้ไม่สามารถรับรู้ความเป็นจริง โดยจะอยู่กับความละเอียด ความรู้สึกผิด ความกลัวแบบหวาดระแวง ความละเอียดอย่างไม่มีเหตุผล และยังมีพฤติกรรม ย้ำคิด ย้ำทำ ทำให้ไม่สามารถย้ายความสนใจไปสู่สิ่งอื่นได้

การพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ และความละเอียด ความไม่แน่ใจ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นและปรากฏเป็นความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน หรือความสับสนในบทบาท ในด้านที่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในตนเอง(Self certainty) - ความหมกมุ่นแต่ตนเอง(Self Consciousness)

ขั้นที่3 ขั้นพัฒนาความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (Initiative Versus Guilt)

(การพัฒนาในช่วงวัยเด็กตอนกลาง 4 ปี - 6 ปี)

ช่วงนี้ถือเป็นช่วงที่เด็กเปิดตนเองสู่โลก เพราะเด็กจะมีความสามารถในการเคลื่อนไหวค่อนข้างสมบูรณ์ สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารและอธิบายความต้องการของตนเองได้ เริ่ม

มีการพัฒนาทักษะ การรับรู้ ความคิด สติปัญญา เด็กจะอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น จึงอยากรวบรวม
สิ่งต่างๆ ช่างซักถามและเก็บมาคิดคั่งใจ มีจินตนาการและความคิดทำสิ่งใหม่ๆด้วยตนเอง

ในเด็กวัยนี้ จะมีการเรียนรู้บทบาทต่างๆได้จากบิดามารดา เพื่อนฝูงและบุคคลที่แวดล้อม
และมักกำหนดพฤติกรรม ความรู้สึกต่างๆ โดยการใช้การเลียนแบบบทบาท และการพัฒนาความ
สามารถทางร่างกาย และทักษะทางภาษา

ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาอีโก้ในขั้นที่3 คือ ความมุ่งหมาย(Purpose) (Frager and
Fadiman.1984:159) ซึ่งเป็นความกล้าในการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยไม่ถูกยับยั้ง จากความ
ฝันหรือความกลัว การพัฒนาความคาดหวังนี้จะมีพื้นฐานมาจากการเล่น เพราะการเล่นทำให้ได้
คิด ได้วางแผน ได้เรียนรู้สังคม

การพัฒนาอีโก้ในวัยนี้ จะเป็นช่วงของการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์(Initiative)
ทำให้เป็นคนที่มีจุดมุ่งหมาย ไม่ท้อถอยเมื่อรู้สึกผิด มีจินตนาการที่กว้างไกลในทางที่ดี

หากการพัฒนาในช่วงนี้เป็นไปทางไม่ดีหรือทางลบ จะเกิดพัฒนาการของความรู้สึก
ผิด(Feeling of Guilt and Anxiety) คือ มีความรู้สึกผิดโดยปราศจากเหตุผล

การพัฒนาความคิดริเริ่ม และความรู้สึกผิด เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน
ของวัยรุ่นและปรากฏเป็นความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน หรือความสับสนในบทบาท
ในด้านที่เกี่ยวกับการเรียนรู้บทบาท(Role Experimentation) - การชะงักงันในการแสดง
บทบาท(Role Fixation)

ขั้นที่4 ขั้นพัฒนาความพากเพียร - ความรู้สึกเป็นบมด้อย (Industry Versus Inferior)
(การพัฒนาในช่วงวัยเด็กตอนปลาย 7 ปี - 12 ปี)

ช่วงนี้เป็นช่วงที่เด็กจะมีความสามารถในการเคลื่อนไหวและการใช้ภาษาที่ดีขึ้นกว่าในวัย
เด็กตอนต้นและตอนกลาง เด็กวัยนี้มีการปรับปรุงทักษะต่างๆ จนทำให้

1. มีการเรียนรู้สิ่งที่เป็นจริงได้ลึกซึ้งขึ้น รับรู้ผลของเหตุการณ์ต่างๆ แบ่งแยกความ
เป็นจริงกับความคิดได้ดีขึ้น

2. ในการทำงาน เด็กจะเกิดความคิด การร่วมมือ การแบ่งหน้าที่ การวางแผน

3. มีการฝึกหัดทักษะต่างๆ มีความสามารถในการใช้เครื่องมือแบบผู้ใหญ่ได้

4. เริ่มเรียนรู้ และ มีความอยากรู้อยากเรียนอาชีพ แต่ยังไม่เข้าใจอาชีพลึกซึ้ง

5. รู้จักระเบียบของสังคม เริ่มมีวินัย เรียนรู้จริยธรรม คุณธรรม ได้ดีกว่าที่ผ่านมา

ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาอีโก้ในขั้นที่ 4 คือ การฝึกหัดจนชำนาญ (Competence) (Frager and Fadiman, 1984:159) ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้การทำงาน การพัฒนาทักษะพื้นฐานของมนุษย์ การฝึกหัดจนชำนาญนี้ได้ก็จะสร้างได้จาก การเรียนรู้การถูกคาดหวังจากสังคม การเรียนรู้สิ่งที่ตนเองชอบและควรมีการปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ได้รับความสำเร็จ

การพัฒนาอีโก้ในวัยนี้จะเป็นช่วงของการพัฒนาความสามารถในการทำงาน ความพากเพียรและความตั้งใจในการทำงาน

หากการพัฒนาในช่วงนี้เป็นไปในทางไม่ดีหรือทางลบ จากการขาดประสบการณ์ในการเรียนรู้ หรือการถูกจำกัดการกระทำทั้งการเป็นผู้นำและผู้ช่วย การถูกบังคับให้ทำงานมากเกินไป การถูกคาดหวังมากเกินไป จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกมีปมด้อย และไม่เต็มใจทำงานให้สำเร็จ (ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 253:46) รวมทั้งไม่มีความสามารถจะทำงานให้สำเร็จ (Fuhrmann, 1990:353)

การพัฒนาความพากเพียร และ ความรู้สึกเป็นปมด้อย เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นและปรากฏเป็นความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน หรือความสับสนในบทบาท ในด้านที่เกี่ยวกับ ความสามารถในการทำงาน (Apprenticeship หรือ Anticipation of Achievement) - ความชะงักงันในการทำงาน (Work Paralysis)

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน - ความสับสนในบทบาท (Identity Versus Identity Confusion) (การพัฒนาในช่วงวัยรุ่น 12 ปี - 18 ปี)

ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็ว มีลักษณะทางเพศปรากฏให้เห็นชัดเจน วัยรุ่นเริ่มต้องการอิสระ ต้องการหลุดพ้นจากอำนาจในวัยเด็ก คือหลุดพ้นจากการควบคุมของผู้ใหญ่ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ค้นหาบทบาทของตนเอง โดยอาศัยการรวบรวมประสบการณ์จากการพัฒนาอีโก้ในอดีตที่ผ่านมา

การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในขั้นที่ 5 หรือ ช่วงวัยรุ่น คือ การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนซึ่งเป็นการที่วัยรุ่นมีความสามารถรวบรวมประสบการณ์ในอดีตเพื่อพัฒนาตนเองในปัจจุบัน และถึงอนาคต มีความสามารถในการพัฒนาทักษะต่างๆที่เป็นงานที่ยากขึ้นตามลำดับ มีความเป็นตัวของตัวเอง (Sroufe and Others, 1992:518) รวมทั้งการมีความรู้สึกมีคุณค่า สามารถอาศัยพึ่งพาตนเองได้ มีชีวิตที่เป็นอิสระ และสามารถให้และรับความรักจากผู้อื่นได้ทั้งความรักแบบเพื่อนสนิทเพศเดียวกันหรือเพื่อนต่างเพศ (Balk, 1995:131 และ Garrod, 1992)

หากการพัฒนาในช่วงนี้เป็นไปทางไม่ดีหรือทางลบจะเกิดความสับสนในบทบาท (Identity Confusion) เกิดการแยกตัว ท้ออะไรโดยปราศจากเป้าหมายบ่อยๆ ทำตัวในทางไม่ดี ปราศจากการวิเคราะห์ แยกแยะ แสดงบทบาทที่ผิด และดวงใจ กสานติกุล (2538:848) เสนอลักษณะความผิดปกติของเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Disorder) ในวัยรุ่นให้เห็นได้อย่างชัดเจน คือ วัยรุ่นจะรู้สึกกลัดกลุ้มใจ ไม่แน่ใจกับเอกลักษณ์ของตนเองในด้านต่างๆ เช่น ความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเป้าหมายอนาคต การเลือกอาชีพ สัมพันธภาพกับเพื่อน บทบาทและพฤติกรรมทางเพศ ค่านิยมด้านศาสนา ศีลธรรม และความจงรักภักดีกับหมู่คณะ โดยวัยรุ่นจะรู้สึกสับสนไม่แน่ใจกับตัวเองว่าเป็นใคร ต้องการอะไร อาจมีพฤติกรรมถดถอยในลักษณะไม่กล้าตัดสินใจเอง ลังเล รู้สึกโดดเดี่ยว ว้าเหว เข้ากับใครไม่ได้ มักทำอะไรด้วยความวู่วาม ไม่คิดหน้าคิดหลัง...อีกลักษณะหนึ่ง คือ มองตนเองแตกต่างจากผู้อื่นอย่างมาก โดยมีความคิดว่าคนอื่นจะมองไม่เห็นความผิดปกติในตนเอง คิดว่าผู้อื่นไม่เข้าใจว่าตนเองเป็นอะไร และขณะที่ผู้อื่นไม่เห็นว่ามีเรื่อง ปีบคั้น กดดันอะไร แต่ตนเองจะมีความวิตกกังวล กลุ้มใจท้อใจอยู่ภายใน ลังเลใจในตนเอง ทำให้อารมณ์หงุดหงิด จุนเจียว วู่วาม และตัดสินใจผิดๆ ได้ หรืออาจมีความรู้สึกเบื่อ หמדความกระตือรือร้นในการคบเพื่อน หรือการเรียน แยกตัวจากเพื่อน ไม่รวมกิจกรรม บางทีหยุดเรียน นั่งเล่นอยู่บ้าน คิดหมกมุ่นฝึกฝนในลัทธิการเมือง หรือศาสนา รู้สึกไม่พอใจในสภาพสังคมและชีวิตอาจถึงคิดสั้นฆ่าตัวตาย เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ของการมีชีวิตอยู่ รู้สึกชีวิตไม่มีคุณค่า ถ้าหากเป็นนานเกิน 3 เดือน จะส่งผลกระทบต่อในด้านสังคม การงาน การศึกษาได้

ลักษณะสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ตามแนวความคิดของอีริกสัน

อีริกสัน (Erikson, 1968:180-188) ได้กำหนดลักษณะแสดงความสำเร็จ และความสับสนในบทบาท ที่ได้รับจากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตัวไว้ ตั้งแต่ช่วงเด็กจนถึงวัยรุ่น โดยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง แนวนอนที่ ห้า (V1-V4) และ แนวตั้ง (I5, II5, III5, IV5) ของ Epigenetic Principle 4 ข้อ ดังนี้

แนวนอน ของEpigenetic Principle ประกอบด้วย

- V1 คือ การรับรู้เวลา(Temporal Perspective) -
ความสับสนในเวลา(Time Confusion)
- V2 คือ ความมั่นใจในตนเอง(Self certainty) -
การหมกมุ่นแต่ตนเอง(Self-Consciousness)
- V3 คือ การเรียนรู้บทบาท(Role Experimentation) -
ความชะงักงันในการแสดงบทบาท(Role Fixation)
- V4 คือ ความสามารถในการทำงาน
(Apprenticeship หรือ Anticipation of Achievement) -
ความชะงักงันในการทำงาน(Work Paralysis)

แนวตั้ง ของEpigenetic Principle ประกอบด้วย

- I5 คือ การพัฒนาการตระหนักรู้(Mutual Recognition) -
การแยกตัว(Autistic Isolation)
- II5 คือ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง(Will to Be Oneself) -
ความไม่แน่ใจในตนเอง(Self Doubt)
- III5 คือ การแสดงบทบาท(Anticipation of Role) -
การถูกยับยั้งบทบาท(Role Inhibition)
- IV5 คือ เอกลักษณ์ในการทำงาน(Task Identification) -
ความรู้สึกไร้ประโยชน์(Sense of Futility)

อีริคสันได้อธิบายความสัมพันธ์ไว้ดังนี้ (180-180)

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาความไว้วางใจ - ไม่ไว้วางใจผู้อื่น(Trust Versus Mistrust)

จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการตระหนักรู้(Mutual Recognition) - การแยกตัว(Autistic Isolation) และผลของการพัฒนาจะปรากฏเป็นอาการของความสำเร็จ หรือ ความสับสนในช่วงวัยรุ่น เป็นลักษณะการพัฒนาของการรับรู้เวลา(Temporal Perspective) - ความสับสนในเวลา(Time Confusion)ซึ่งจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

การรับรู้เวลา(Temporal Perspective) การรับรู้เรื่องเวลาจะทำให้วัยรุ่นมีการมองเห็นอนาคตได้อย่างชัดเจน นำไปสู่ความสามารถในการรับรู้ เป็นการรวบรวมสิ่งที่เรียนรู้สามารถแยกแยะ ประสานโลกของความเป็นจริงและความฝันได้อย่างมีเหตุผล

ในความสับสนของการพัฒนาการรับรู้เวลา จะแสดงออกในรูปของความสับสนใน
เวลา(Time Confusion) เป็นความไม่สามารถกำหนดและประสานสิ่งที่ดี เหมาะสมให้กับตัวเอง
เป็นลักษณะที่ทุกคนต้องผ่านและผ่านไปได้อย่างรวดเร็ว ยกเว้นในพวกที่มีการพัฒนาของความไม่ไว-
วางใจ(Sense of Mistrust) เนื่องจากเกิดการขาดหายไปของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ใน
วัยทารก ทำให้มีลักษณะที่ไม่สามารถกำหนดสิ่งที่เหมาะสมให้กับตัวเองได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปลักษณะของวัยรุ่นที่มีการรับรู้เวลา โดยรวบรวมจากการ
กำหนดลักษณะความสำเร็จของการพัฒนาความไว้วางใจ การพัฒนาการตระหนักรู้การพัฒนาการ
รับรู้เวลาตามที่อีริกสันได้อธิบายไว้ คือ

วัยรุ่นที่มีการรับรู้เวลาจะมีลักษณะต่อไปนี้คือ

1. สามารถจัดการให้เวลาที่ผ่านมาไปเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเอง
ได้แก่ สามารถบังคับพาให้ตนเองกระทำในสิ่งที่ดีเหมาะสมเพื่ออนาคต
2. สามารถแยกแยะสิ่งที่เป็นจริงถูกต้องได้ ได้แก่ การมีความสนใจและการกระทำ
ในสิ่งที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ไม่หวาดระแวงผู้อื่น ไม่ขัดแย้งกับสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ - ความสบาย ความไม่แน่ใจ(Autonomy
Versus Shame and Doubt) จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Will-
to Be Oneself) - ความไม่แน่ใจในตนเอง(Self Doubt) จะปรากฏเป็นอาการของความ
สำเร็จ หรือ ความสับสนในช่วงวัยรุ่นเป็นลักษณะของความมั่นใจในตนเอง (Self Certainty)
- การหมกมุ่นแต่ตนเอง(Self Consciousness) มีลักษณะดังต่อไปนี้

ความมั่นใจในตนเอง(Self certainty) เมื่อวัยรุ่นมีความเข้าใจในเรื่องของ
เอกลักษณ์แห่งตนได้แล้ว ความรู้สึกที่วัยรุ่นแสดงต่อผู้อื่น จึงจะเป็นไปตามแบบแผนที่แน่นอน โดย
มีการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง ปราศจากการพึ่งพิงคนอื่น สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์
แยกแยะสิ่งต่างๆได้อย่างเหมาะสมกับอายุ

ความสับสนของการพัฒนาความมั่นใจในตนเอง คือการหมกมุ่นแต่ตนเอง(Self-
Consciousness) เป็นความไม่มั่นใจ ความสบายในการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปลักษณะของวัยรุ่นที่มีความมั่นใจในตนเอง โดยรวบรวมจาก
การกำหนดลักษณะความสำเร็จของการพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
และลักษณะความมั่นใจในตนเองตามที่อีริกสันได้อธิบายไว้ คือ

วัยรุ่นที่มีความมั่นใจในตนเองจะมีลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ

1. ความเป็นตัวของตัวเอง โดยมีความมั่นใจและไม่ละอายในการแสดงพฤติกรรม ที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์
2. สามารถควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง ในด้านการใช้เงิน การไม่ใช้วาจาหยาบคาย การแสดงอารมณ์ที่เหมาะสม การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด(Initiative Versus Guilt) จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนา การแสดงบทบาท(Anticipation of Role) - การถูกยับยั้งบทบาท(Role Inhibition) และปรากฏเป็นอาการของความสำเร็จ หรือ ความสับสนในช่วงวัยรุ่น เป็นลักษณะของการเรียนรู้บทบาท(Role Experimentation) - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท(Role Fixation) มีลักษณะดังต่อไปนี้

การเรียนรู้บทบาท(Role Experimentation) เป็นความสามารถรับรู้ แยกแยะ สิ่งที่เป็นจริงและสิ่งที่คิดฝัน ทำให้สามารถแสดงบทบาทได้ถูกต้องเหมาะสม โดยวัยรุ่นจะต้องมีโอกาสได้ทำการทดลองตามบทบาทต่างๆ การทดลองนี้จะมีผลต่อวัยรุ่นมากเพราะวัยรุ่นจะต้องเผชิญกับความพอใจ หรือไม่พอใจของบุคคลรอบข้างโดยเฉพาะผู้ใหญ่

ความล้มเหลวของการพัฒนาการเรียนรู้บทบาท คือ ความชะงักงันในการแสดงบทบาท(Role Fixation) เป็นความไม่สามารถในการแสดงบทบาทที่เหมาะสม เนื่องจากอิทธิพลไม่สามารถประสาน และพัฒนาผ่านความรู้สึกผิดไปได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปลักษณะของวัยรุ่นที่มีการเรียนรู้บทบาท โดยรวบรวมจากการกำหนดลักษณะความสำเร็จของการพัฒนาความคิดริเริ่ม การพัฒนาการแสดงบทบาท และลักษณะการเรียนรู้บทบาทตามทฤษฎีที่อิริคสันได้อธิบายไว้ คือ

วัยรุ่นที่มีการเรียนรู้บทบาทจะมีลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ

1. สามารถเลือกบทบาทที่เหมาะสมให้กับตนเอง ได้แก่ รู้ว่าบทบาทใดถูกต้องและเหมาะสมกับตนเองตามที่เป็นจริงและตามจินตนาการของตนเอง รู้บทบาทที่เหมาะสมกับสังคมที่ตนเองเป็นอยู่
2. ปรับตัวเร็ว ได้แก่ สามารถผ่านความเครียดไปได้อย่างรวดเร็ว เหมาะสม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. มีบทบาททางเพศที่เหมาะสม

ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาความพหุเพียร - ความรู้สึกเป็นมด้อย (Industry Versus Inferior) จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเอกลักษณ์ในการทำงาน (Task Identification) - ความรู้สึกไร้ประโยชน์ (Sense of Futility) และจะปรากฏเป็นอาการของความสำเร็จหรือความสับสน ในช่วงวัยรุ่นเป็นลักษณะการแสดงออกของความสามารถในการทำงาน (Apprenticeship หรือ Anticipation of Achievement) - ความชะงักงันในการทำงาน (Work Paralysis) ซึ่งจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

ความสามารถในการทำงาน (Apprenticeship หรือ Anticipation of Achievement) เป็นความต้องการของวัยรุ่นที่จะประกอบภาระงาน หรือ พยายามดิ้นรนทำงานให้สำเร็จจะพัฒนาเป็นความสมบูรณ์ของความสามารถในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จด้วยดี

ความล้มเหลวของการพัฒนาความสามารถในการทำงาน คือความชะงักงันในการทำงาน (Work Paralysis) เป็นความรู้สึกของการขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความไม่พอใจ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุป ลักษณะของวัยรุ่นที่มีความสามารถในการทำงาน โดยรวบรวมจาก การกำหนดลักษณะความสำเร็จของการพัฒนาความพหุเพียร การพัฒนาเอกลักษณ์ในการทำงาน และลักษณะความสามารถในการทำงานตามที่อีริคสันได้อธิบายไว้ คือ

วัยรุ่นที่มีความสามารถในการทำงานจะมีลักษณะ ดังต่อไปนี้คือ

1. ยอมรับความสามารถในการทำงานของตัวเอง
2. มีความตั้งใจในการทำงาน คือ กล้าสู้กับอุปสรรคเพื่อความสำเร็จ ไม่มีความขัดแย้งในการทำงาน
3. มีการเรียนรู้ในการทำงาน คือ รู้จักการแบ่งหน้าที่ รู้จักเป้าหมายในการทำงาน มีการวางแผนในการทำงาน สามารถทำงานสำเร็จตามแผนที่วางไว้ มีความสนุกในการทำงาน ปรับตัวในการทำงานกับเพื่อนได้ดี

เราอาจสรุปผลที่เกี่ยวข้องเนื่องกันของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยเด็กตอนปลาย และความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนหรือความสับสนในบทบาทได้ดังนี้

1. การพัฒนาความไว้วางใจ - ไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust Versus Mistrust) จะปรากฏเป็นอาการของการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา (Temporal Perspective Versus Time Confusion)

2. การพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ - ความละเอียดและความไม่แน่ใจ (Autonomy Versus Shame and Doubt) จะปรากฏเป็นอาการของความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง (Self certainty Versus Self-Consciousness)

3. การพัฒนาความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (Initiative Versus Guilt) จะปรากฏเป็นอาการของการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท (Role Experimentation Versus Role Fixation)

4. การพัฒนาความพากเพียร - ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Industry Versus Inferior) จะปรากฏเป็นอาการของความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน (Apprenticeship หรือ Anticipation of Achievement Versus Work Paralysis)

การพัฒนาการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง การเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท ความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน จะเป็นส่วนสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนอีก 3 ด้านที่จะพัฒนาในช่วงวัยรุ่นและเสร็จสิ้นเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ คือ บทบาททางเพศ - ความสับสนระหว่างเพศ (Sexual Identity Versus Bisexual Confusion) ความเป็นผู้นำ - การขาดบทบาทของการเป็นผู้นำ (Leadership and Followership Versus Authority Confusion) การพัฒนาปรัชญาชีวิต - ความสับสนในคุณค่า (Ideological Commitment Versus Confusion of Values)

เนื่องจากเอกลักษณ์แห่งตนด้าน V1 การรับรู้เวลา (Temporal Perspective) และ ความสับสนในเวลา (Time Confusion) V2 ความมั่นใจในตนเอง (Self certainty) และ การหมกมุ่นแต่ตนเอง (Self-Consciousness) V3 การเรียนรู้บทบาท (Role Experimentation) และ ความชะงักงันในการแสดงบทบาท (Role Fixation) V4 ความสามารถในการทำงาน (Apprenticeship หรือ Anticipation of Achievement) และ ความชะงักงันในการทำงาน (Work Paralysis) เป็นผลมาจากการพัฒนาการ 4 ขั้นในช่วงก่อนวัยรุ่น แล้วมาปรากฏเป็นลักษณะทางสังคมในช่วงของวัยรุ่น และจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสำหรับวัยรุ่นต่อไปจนเป็นวัยผู้ใหญ่ การที่เราจะได้ทราบปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้อง จะทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นได้มากขึ้น

ขั้นพัฒนาการบุคลิกภาพตามแนวความคิดของอีริกสัน ขั้นที่ 6 คือ ขั้นพัฒนาความใกล้ชิดหรือสนิทสนม - การแยกตัว(Intimacy Versus Isolation) ขั้นที่ 7 คือ ขั้นพัฒนาการสนใจบำรุงผู้อื่น - การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง(Generativity Versus Stagnation) ขั้นที่ 8 คือขั้นพัฒนาความมั่นคง สมบูรณ์ - ความสิ้นหวังท้อแท้(Integrity Versus Despair and Disgust) เกิดขึ้นหลังจากมีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนแล้ว (Beyond Identity) ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนสูง จะเป็นผู้มีพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีริก ในขั้นที่ 6 ขั้นที่ 7 ขั้นที่ 8 ได้ดีทำให้พัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ดี

เพศและ เอกลักษณ์แห่งตน

การเรียนรู้บทบาททางเพศจะเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กทั้งจากความสนใจของตัวเด็กเอง และการเรียนรู้ทางสังคม จากวัยเด็กตอนต้นที่มีการเลียนแบบบิดามารดา เพื่อให้ได้รับความรักจากบิดามารดา ผู้วัยเด็กตอนปลายที่มีความต้องการ เป็นสมาชิกของกลุ่ม(Peer Belongingness) ทำให้ต้องการการยอมรับจากเพื่อนมากขึ้น เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กต้องประพฤติตามบทบาททางเพศของตน...และความต้องการนี้ จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กมีการจับกลุ่มเฉพาะเพศของตน(ศรีเรือน แก้วกังวาล.2518:67) แต่ในวัยรุ่นนั้นจะมีการให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัยมากกว่า จะเริ่มมีเพื่อนต่างเพศ สัมพันธภาพระหว่างเด็กหญิงและเด็ก-ชายจะแปลกไป ความเจริญเติบโตของลักษณะพฤติกรรมทางเพศจะเป็นแรงกระตุ้นให้วัยรุ่นชาย หญิง เริ่มสนใจกันและกัน เมื่อมีความสนใจกันและกันแล้วทั้ง 2 ฝ่าย จะเริ่มให้ความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติ ตามบทบาททางเพศของตน(ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์.2519:18)

การแสดงบทบาททางเพศในวัยรุ่นนั้น มิได้เรียนรู้จากบิดา มารดา แต่มีการเลียนแบบจากสภาพสังคมที่แวดล้อมด้วย เช่น จากเพื่อนร่วมวัย บุคคลสำคัญ บุคคลในวงการบันเทิง ชูโรงหนังสื่ออ่านเล่น(ศรีเรือน แก้วกังวาล.2518:81)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศและ เอกลักษณ์แห่งตน

คริสโตเฟอร์สัน(Kimmelและ Weiner.1995:406; อ้างอิงมาจาก Christopherson. 1988:np) วัดระดับเอกลักษณ์แห่งตนโดยใช้แบบวัด EOM-EIS ในนักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงเกรด 7 - เกรด 12 จำนวนทั้งสิ้น 1,691 คน พบว่า จำนวนของวัยรุ่นเพศหญิงจะมีเอกลักษณ์แห่งตนในระดับสูงกว่าวัยรุ่นเพศชาย

พัชรา พันธุ์พวงกุล(2527) ศึกษาเปรียบเทียบ ความสำนึกในบทบาทตนเองของนักเรียน ที่เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพศชายและหญิง ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดพะเยา จำนวน 800 คน โดยความสำนึกในบทบาท เป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท คือ การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจในการแสดงออกตามสิทธิ และหน้าที่ของตน ตามสถานภาพของตน ทั้งบทบาทต่อตนเอง ครอบครัว และต่อสังคม พบว่าวัยรุ่นเพศหญิง มีความสำนึกในบทบาทต่อตนเอง ต่อครอบครัว แตกต่างกับ เพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 แต่ความสำนึกในบทบาทต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

ณอมศรี อินทนนท์(2530) ศึกษาความสัมพันธ์ของสุขภาพจิตกับเพศ โดยสุขภาพจิตนั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนในด้านการเรียนรู้บทบาท หมายถึง ภาวะการปรับตัวเมื่อได้รับความกระทบกระเทือน จากปัจจัยที่เกิดจากตนเองและสภาพแวดล้อมของวัยรุ่น โดยใช้แบบวัดสุขภาพจิตสร้างเอง พบว่าวัยรุ่นหญิงมีการปรับตัวได้ดีกว่าวัยรุ่นชาย จัดแย้งกับกุลวรรณ วิทยวงศุจิ (2526) ศึกษาการปรับตัวในนักเรียนวัยรุ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษา 1-5 และ มัธยมศึกษาปีที่5 จำนวน 499 คน โดยใช้แบบสอบถามการปรับตัว พบว่า วัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

นิมนวล อันทะชัย(2532) ศึกษาอัตมโนทัศน์ในนักเรียนมัธยมศึกษา โดยอัตมโนทัศน์ไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนในทุกด้าน คือ เป็นความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง ทางด้านรูปร่างลักษณะร่างกาย ความสามารถ คุณค่าในตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่น ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2532 ของจังหวัดอุดรธานี จำนวน 373 คน พบว่านักเรียนชายมีอัตมโนทัศน์ หรือ ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง ดีกว่า นักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.01

จากการรวบรวมเอกสารและผลงานวิจัยข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า เพศ สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น และ วัยรุ่นเพศชายและวัยรุ่นเพศหญิง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านแตกต่างกัน

อายุและเอกลักษณ์แห่งตน

ในการกำหนดลำดับพัฒนาการไปแนวใดก็ตาม อายุมักเป็นตัวร่วมด้วยเสมอ และขั้นของพัฒนาการจะต้องมีความสัมพันธ์กับลักษณะพฤติกรรมที่ต้องพัฒนาตามวัยเสมอ (ศรีเรือน แก้วกังวาล.2518:9) ในทางจิตวิทยานั้น วัยจะเป็นส่วนสำคัญในการแสดงวุฒิภาวะของแต่ละคน เพราะมนุษย์แต่ละคนจะมีการเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นลำดับขั้นตามธรรมชาติ (สุชา จันทรเอม. 2533:36)

อายุ ในทางจิตวิทยาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่(ศรีเรือน แก้วกังวาล.2518:6-7) คือ อายุตามปีปฏิทิน(Chronological Age) และ อายุตามความเจริญทางจิตใจ (Mental Age) หมายถึง การนับพฤติกรรมโดยตัดสินใจจากการแสดงที่เหมาะสม อายุตามปีปฏิทิน และอายุตามความเจริญทางจิตใจของแต่ละคนนั้นจะไปด้วยกันถ้าไม่ไปด้วยกันอาจจะมีภาวะพัฒนาการที่เร็ว หรือช้าตามพัฒนาการของแต่ละคน

วัยรุ่น แต่ละช่วงจะมีการพัฒนา ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม แตกต่างกันตามการเรียนรู้ และนักจิตวิทยามักจะแบ่งช่วงของวัยรุ่น โดยใช้อายุเป็นตัวกำหนด คือมีอายุระหว่าง 12-21 ปี(ราตรี พัฒนรังสรรค์.2521:1) และยังมีการแบ่งย่อยช่วงวัยรุ่น เพื่อให้เหมาะสมต่อการอธิบายถึงลักษณะพัฒนาการ เป็น 3 ช่วง คือ วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย และมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายจะเป็นไปอย่างรวดเร็วในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ลดลงเรื่อยๆจากระยะวัยรุ่นตอนกลาง ไปหยุดเมื่อถึงขีดเติบโตเต็มที่เมื่อวัยรุ่นตอนปลาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอายุและเอกลักษณ์แห่งตน

วันเพ็ญ อายุการ(2512) ศึกษาความสัมพันธ์ของ อายุ กับ บุคลิกภาพแสดงตัวและ บุคลิกภาพเก็บตัว ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนทุกด้าน คือ บุคลิกภาพเก็บตัวเป็นพวกที่ตัดสินใจโดยยึดตนเองเป็นสำคัญ ไม่คิดถึงผู้อื่น ท้ออะไรจึงมักทำตามมาตรฐานหลักการ ขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก ปรับตัวต่อการทำงานโดยการหลบหนีและเพ้อฝัน บุคลิกภาพแสดงตัว คือ ลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจคนอื่น สนใจโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตนเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริงและการสมาคม ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าหาญ ไร้เรื่อ ท้ออะไรมีจุดมุ่งหมาย ความประพฤติของเขาถือหลักความจำเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่ โดยศึกษานักเรียนชาย หญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,3,5 จำนวนทั้งสิ้น 281 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับตนเอง แบบวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง พบว่า วัยรุ่นตอนปลาย มีบุคลิกภาพแสดงตัวมากกว่าวัยรุ่นตอนต้น

กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ (2526) ศึกษาการปรับตัว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน ในด้านความมั่นใจในตนเอง คือ การเข้าใจตนเองและผู้อื่น และ ด้านการเรียนรู้บทบาท คือ การเลือกบทบาทที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับตนเองในนักเรียนวัยรุ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นตอนต้น มัธยมศึกษาปีที่ 4-5 และ ม.ศ.5 ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นตอนปลาย จำนวน 499 คน โดยใช้แบบสอบถามการปรับตัว พบว่านักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย มีการปรับตัวได้ดีกว่าช่วงวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .05

จากการรวบรวมเอกสารและผลงานวิจัยข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า อายุ สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น และวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งช่วงอายุวัยรุ่น ตามที่อิริคสันกำหนดไว้ คือ 12-18 ปีและแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ

1. 12 ปี 1 วัน - 14 ปี เป็นช่วงวัยรุ่นตอนต้น
2. 14 ปี 1 วัน - 16 ปี เป็นช่วงวัยรุ่นตอนกลาง
3. 16 ปี 1 วัน - 18 ปี เป็นช่วงวัยรุ่นตอนปลาย

ระดับสติปัญญาและเอกลักษณ์แห่งตน

ประสิทธิภาพทางสมอง เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ และการปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์ใหม่ๆ จะเจริญเต็มที่เมื่ออายุประมาณ 20 ปี ดังนั้นในช่วงที่อายุน้อย ย่อมมีความ พร้อมที่จะรับความคิดเห็นใหม่ๆ และวิธีการปฏิบัติใหม่ๆ ได้เร็วกว่าคนอายุมาก (เชียรศรี วิวิธศิริ. 2534:44)

นักจิตวิทยาส่วนใหญ่จะอธิบายความหมายรวมของสติปัญญาไว้ดังนี้ (เชียรศรี วิวิธศิริ. 2534:98)

1. เป็นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ความสามารถที่จะทำ ความเข้าใจและประสมประสานข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ดี
3. ความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสืบทอดทักษะในชีวิตและอาชีพถูกแบ่งไปไว้ในระบบการศึกษา (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2537:101) และกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2533:107-108) ได้เสนอถึงองค์ประกอบที่ เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรการศึกษากับการพัฒนสติปัญญา จากการศึกษาวิเคราะห์ที่มาของแผน พัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และ แผนการศึกษาชาติ โดยมีหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างที่เน้น 3 ประการ คือ

1. นักเรียนจะได้รับการพัฒนาด้านวิชาการมุ่งให้ผู้เรียนค้นพบ และพัฒนสติปัญญา ความ สามารถ ความถนัด และความสนใจ ให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดเชิงวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ทำให้มีความรู้พื้นฐานที่อาจจะไปประกอบอาชีพ หรือ ศึกษาต่อได้ตามอัธยาศัย

2. ด้านอาชีพ มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐาน ด้านอาชีพตามอัธยาศัย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และให้รู้จักพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นของตน

3. ด้านการพัฒนามุคสิกภาพ มุ่งให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย และจิตใจ เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่าที่แท้จริง ตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จากความสัมพันธ์ของการจัดหลักสูตรมัธยมศึกษา ปี 2521 นั้น ได้มีการมุ่งพัฒนาทั้งทาง ด้านวิชาการ อาชีพและบุคลิกภาพ ดังนั้นผู้ที่มีความสามารถทางการเรียน หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง ควรจะมีการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ อาชีพ และบุคลิกภาพที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือก ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแทนของสติปัญญา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับสติปัญญาและเอกลักษณ์แห่งตน

กุลวรรณ วิทยาวงศุจิ(2526) ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการปรับตัวที่มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท ในนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คน โดยแบ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำ หมายถึง ระดับที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ 30 และระดับสูง หมายถึงระดับที่สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 70 ของผลการเรียนในเทอมต้น ส่วนการปรับตัว หมายถึงขบวนการที่บุคคลใช้ในการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางของสังคมตลอดจนเข้าใจสภาพของตนเองและสภาพความสัมพันธ์กับผู้อื่น พบว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีการปรับตัวได้ดีกว่า วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

จิตกมล สังข์ทอง(2536) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่นชาย หญิง อายุ 15-18 ปี จำนวน 120 คน โดยวินัยในตนเองมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนในทุกด้าน คือ ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ประกอบด้วย 7 หัวข้อ คือ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง สามารถต้านทานสิ่งยั่วยุต่างๆ เชื้อมั่นในตนเอง มีการตั้งเป้าหมาย รู้จักขลอการได้รับความพอใจเพื่อสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต มีความหวังผลของการกระทำในอนาคต โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองของวัยรุ่น ที่ระดับ.001 นั่นก็คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น

นงนุช วิจารณ์เลิศ(2533) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน ด้านการรับรู้เวลา หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือ ความสามารถที่จะละเว้นกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามต้องการ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้น ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ปีการศึกษา 2532 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยการใช้แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีการควบคุมตนเองในระดับสูงด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่าระดับสติปัญญา สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตน และ ผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูง จะมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านสูงกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

การวัดระดับสติปัญญาในการวิจัยครั้งนี้ วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากระดับคะแนนเฉลี่ยทุกวิชาในเทอมที่ผ่านมา

ฐานะความเป็นอยู่และเอกลักษณ์แห่งตน

จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ...ทุกคนจะไม่มีภาระผูกพันการทำงานด้านการผลิตร่วมกัน แต่จะกลายเป็นแต่ละคนจะหาเงิน และ สละเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อช่วยค่าใช้จ่ายในครัวเรือนร่วมกัน(นิธิ เอียวศรีวงศ์.2537:98-100) และ จากสภาพทางเศรษฐกิจปัจจุบันนี้เอง ผลักดันให้บิดา มารดา ต้องทำงานนอกบ้านทั้งคู่เป็นส่วนใหญ่นำให้มีเวลาในการดูแลบุตรน้อยลง โดยเฉพาะในเขตเมืองภาวะในการดูแลเด็กจึงตกเป็นของ ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติ หรือ พี่เลี้ยงคนรับใช้ อันเป็นต้นเหตุนำไปสู่ ปัญหาการขาดความอบอุ่นในครอบครัวของเด็ก(คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก.2535:17) หรือ แม้แต่สัมพันธภาพในครอบครัวอาจขึ้นกับภาวะของเศรษฐกิจด้วย โดย ในครอบครัวที่มีฐานะต่ำ สามีภรรยาจะห่างเหินกันมากกว่า มีอารมณ์โรคเคืองมากกว่า ระแวงสงสัยมากกว่า มีการทะเลาะเบาะแว้งและขัดแย้งมากกว่า สามีภรรยาที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและสูง ซึ่งเป็นผลมาจากการไม่รู้จักยืดหยุ่น ขาดการร่วมมือกัน ต่างคนต่างอยู่ กิจกรรมต่างๆจะเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ และกิจกรรมต่างๆไม่ประสานกัน นอกจากนี้ สิ่งที่น่าวิตกโดยทั่วไปของครอบครัวที่มีฐานะต่ำ คือครอบครัวนั้นมักจะมียาหรือมารดาเพียงคนเดียวคนหนึ่ง เท่านั้นที่รับผิดชอบและให้ความอบอุ่นแก่ทั้งครอบครัว (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ .2530:172; อ้างอิงมาจาก Besner.1967:np)

อาจกล่าวได้ว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดผลเสียตามมาได้หลายอย่าง โดยเฉพาะครอบครัวที่มีฐานะยากจน เด็กจะต้องช่วยตัวเองอยู่กันเอง บิดา มารดา ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนมากนัก ดังนั้น โอกาสที่เด็กจะประพฤติตัวเสื่อมเสีย คบเพื่อนฝูงที่เกเรตั้งเป็นกลุ่ม เป็นแก๊งค์ เสพยาเสพติด หรือก่อความไม่สงบแก่ส่วนรวม เช่น ลักขโมย วุ่นวายจนถึงคดีอาชญากรรมต่างๆ นั้นมีมากทีเดียวและในครอบครัวยากจนนั้น เด็กอาจเกิดมีปัญหาด้านจิตใจ เพราะเมื่อครอบครัวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ สมาชิกในบ้านมักจะไม่ค่อยมีความสุขเท่าที่ควร เกิดความระหองระแหงในครอบครัว เพราะต้องพจญกับปัญหาหนักไม่มีเวลาสนุกสนานรื่นเริง บรรยากาศในครอบครัวมีแต่ความตึงเครียดส่งผลตามมา คือ การทะเลาะเบาะแว้ง ไม่ลงรอยกัน ไม่สามัคคีกัน หากพิจารณาในแง่การศึกษาพบว่าเด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจดี มีโอกาสได้รับการสนับสนุนทางการศึกษาที่ดีกว่าเด็กที่มีฐานะยากจน(อรพินท์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมณ์.2532:28-30)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะความเป็นอยู่และเอกลักษณ์แห่งตน

อรพินทร์ ชูชม และ อัจฉรา สุCHARมณ (2532) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของวัยรุ่น โดยการปรับตัวของวัยรุ่นนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนในทุกด้าน คือ เป็นการที่บุคคลทำอะไรได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งผู้อื่นเป็นอิสระจากผู้อื่น เห็นคุณค่าของตัวเอง เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น รู้สึกว่าตนมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม และ มีความมั่นคงทางอารมณ์ เข้ากับผู้อื่นได้ดี รู้จักและทำตามความต้องการของสังคมได้ พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ(รายได้) ระดับสูง จะมีความสามารถในการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างการปรับตัวของกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางกับกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและต่ำ

กุลวรรณ วิทยาวงสรุจิ (2526) ศึกษาเกี่ยวกับฐานะความเป็นอยู่และการปรับตัว ซึ่งการปรับตัวที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาทของวัยรุ่น ในนักเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คน แบ่งฐานะความเป็นอยู่เป็น 3 ระดับ ตามการรายงานของวัยรุ่น คือ ระดับต่ำ ปานกลาง และ สูง ส่วนการปรับตัว หมายถึง ขบวนการที่บุคคลใช้ในการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางของสังคม ตลอดจนเข้าใจสภาพของตนเองและสภาพความสัมพันธ์กับผู้อื่น พบว่าวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ในระดับกลาง และสูง จะมีการปรับตัวสูงกว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ

จากการสรุปรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ฐานะความเป็นอยู่ น่าจะสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตน และ วัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่สูง ปานกลาง และต่ำ มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

การประเมินฐานะความเป็นอยู่นี้ประเมินจาก การรายงาน สภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินฐานะความเป็นอยู่ของตนเอง

ประเภทโรงเรียนและเอกลักษณ์แห่งตน

การจัดการศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษา นั้น จะมีการจัดให้เด็กชายและหญิงเรียนร่วมกัน แต่ในระดับมัธยมศึกษา นั้นจะมีประเภทของโรงเรียนที่เป็นแบบเอกเพศ คือ เป็นโรงเรียนมัธยมประเภทชายล้วน หญิงล้วน และ โรงเรียนมัธยมประเภทสหศึกษาทำให้วัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงบางคนมิได้มีการเรียนร่วมกัน แล้วจึงกลับมาเรียนร่วมกันอีกครั้งในระดับอุดมศึกษา ทำให้วัยรุ่นบางคนเกิดปัญหาในการปรับตัว โดยเฉพาะการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศ (นิมมวล อันทะชัย .2532:2)

เนื่องจากช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่เริ่มมีความสนใจเพื่อนต่างเพศ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาไปสู่ขั้นการพัฒนาความใกล้ชิด หรือ สนิทสนม - การแยกตัว(Intimacy Versus Isolation) ตามแนวความคิดของอีริกสัน ดังนั้นการคบเพื่อนต่างเพศจะเป็นส่วนที่ช่วยให้วัยรุ่นมีพัฒนาการการปรับตัวในทางที่ดี แต่การคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นควรจะอยู่ภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม และวัยรุ่นไม่ควรถือเป็นเรื่องจริงจังเกินไป วัยรุ่นที่ศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนสหศึกษาหรือทำงานในสถานที่ที่มีเพื่อนต่างเพศ จะได้มีโอกาสรู้จักคุ้นเคยและคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศ ทำให้ได้รู้ถึงเรื่องราวของเพื่อนต่างเพศและได้ฝึกหัดการปรับตัวเข้ากับเพื่อนต่างเพศไปในตัวด้วย ทำให้มีเจตคติทางเพศในทางที่ดี โดยเฉพาะความประหม่าในเรื่องเพศและการยับยั้งในเรื่องเพศมากกว่าวัยรุ่นที่ศึกษาในโรงเรียนหรือทำงานอยู่ในสถานที่เฉพาะเพศเดียวกัน (ผกาพันธุ์ ชนะภัย .2528:26; อ้างอิงมาจาก สุชาติ ใสมประยูร.2521)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทโรงเรียนและเอกลักษณ์แห่งตน

นิมมวล อันทะชัย(2532) ศึกษาอัตมรันทศน์ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประเภท โรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษา ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 373 คน โดยอัตมรันทศน์ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน ในด้านความมั่นใจตนเอง ด้านการเรียนรู้บทบาท และด้านความสามารถในการทำงาน คือ เป็น ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเองในด้านต่างๆ คือ รูปร่างลักษณะ ความสามารถ คุณค่า ของตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น พบว่า นักเรียนในโรงเรียนชายล้วน โรงเรียนหญิงล้วน และโรงเรียนสหศึกษา มีอัตมรันทศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยนักเรียนมัธยมจากโรงเรียนชายล้วน มีอัตมรันทศน์ดีที่สุดที่สุด รองลงมาคือนักเรียนมัธยมจากโรงเรียนสหศึกษา และสุดท้ายคือนักเรียน มัธยมจากโรงเรียนหญิงล้วน และ อัตมรันทศน์ของนักเรียนหญิงในโรงเรียนมัธยมหญิงล้วน และสหศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่ ในนักเรียนชายนั้น นักเรียนมัธยมชายจากโรงเรียนชายล้วน มีอัตมรันทศน์ดีกว่านักเรียนมัธยมชายจากโรงเรียนสหศึกษา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ประมวล น้อยเจริญ(2532) ศึกษาประเภทโรงเรียนกับพฤติกรรมทางวัฒนธรรมสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร โดยพฤติกรรมทางวัฒนธรรมสังคม มีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนทุกด้าน คือ พฤติกรรมเคารพ เชื้อพ้องผู้ใหญ่ พฤติกรรมมีมารยาทในการพูด พฤติกรรมการมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมความรับผิดชอบ พบว่านักเรียนในโรงเรียนมัธยมประเภท ชายล้วน หญิงล้วนและสหศึกษา มีพฤติกรรมทางวัฒนธรรมสังคมไม่แตกต่างกัน

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่าประเภทโรงเรียนน่าจะ
สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น และ นักเรียนจากโรงเรียนมัธยมชายล้วน โรงเรียน
มัธยมหญิงล้วน และโรงเรียนมัธยมสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
แตกต่างกัน

สัมพันธภาพในครอบครัวและเอกลักษณ์แห่งตน

สภาพต่างๆของครอบครัวล้วนมีผลต่อการพัฒนาการของเด็ก เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบัน
พื้นฐานของสังคม เป็นสถาบันที่เชื่อมโยงระหว่างเอกตบุคคลและสังคม ตลอดทั้งทำหน้าที่ต่างๆที่
จำเป็นเพื่อความสำเร็จและความสมบูรณ์แห่งชีวิต ครอบครัว เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนา
ทั้งร่างกาย จิตใจ ความเป็นปัญญา และสังคม...ส่วนประกอบที่สำคัญของบรรยากาศภายใน
ครอบครัวต่อการพัฒนาการของเด็ก คือ ความรัก ความอบอุ่น การยอมรับ การยกย่องเด็ก
(ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.2530:176)

สัมพันธภาพในครอบครัวเริ่มต้นจากคู่สมรส แล้วเริ่มเปลี่ยนบทบาทเป็นบิดา มารดา ใน
บางราย สัมพันธภาพระหว่าง สามี ภรรยา ไม่ค่อยราบรื่นนัก การมีบุตรธิดา จะช่วยให้สัมพันธ-
ภาพนั้นแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ...แต่หากว่า ชีวิตคู่สมรสด้านการปรับตัวไม่เหมาะสม ก็มักจะเป็นผลให้
ความเป็นบิดา มารดา ไม่ค่อยราบรื่นนัก สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับบุตร ตลอดทั้งความ
สุขและความมั่นคงภายในครอบครัว ก็เป็นไปอย่างไม่สมหวังและไม่มีความสุข(ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.
2530:167-168) และ สุภา มาลากุล ณ อยุธยา(2537:35) ได้กล่าวถึงชีวิตครอบครัวที่ไม่อบอุ่น
ไว้ว่า หม่อมสาววัยรุ่นที่ไม่เคยรู้รสสุขแห่งชีวิตครอบครัว ไม่ได้เคยเห็นบทบาทรับผิดชอบของบิดา
มารดา ต่อเขา และระหว่างบิดา มารดาเอง ย่อมสับสนในทิศทางพัฒนาชีวิต

ในด้านความสัมพันธ์กับบิดามารดานั้น ดูเชค(Dusek.1987:137) ได้เสนอถึงกระบวนการ
ทางสังคมประกิต หมายถึง ปัจจัย เหตุผล และพฤติกรรม ในการที่วัยรุ่นจะมีปฏิสัมพันธ์กับ
สังคม อย่างมีประสิทธิภาพ มีปัจจัยหลัก 3 อย่างคือ บิดา มารดา ผู้ปกครอง เพื่อน และ
โรงเรียน ในส่วนของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ถือเป็นบุคคลที่วัยรุ่นอยู่ด้วยตั้งแต่วัยเด็กจนเป็นวัยรุ่น
แต่เนื่องจากช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ย่อมทำให้มีความขัดแย้งระหว่างบิดา
มารดาและวัยรุ่นเกิดขึ้น หากความขัดแย้งต่ำ ทั้งบิดามารดาและวัยรุ่นจะมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากันได้ วัยรุ่นจะมีการพัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้อง หากความขัดแย้งสูง
วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมแยกตัว หรือ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปได้

หากมองในด้านของสัมพันธภาพกับมารดาแล้ว สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาหญิง เอลเลน (Macia.1980:172; อ้างอิงมาจาก Allen.1976:np) พบว่าคนที่มีความสำเร็จ ในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน จะสนิทสนมผูกพันกับมารดา ขณะที่คนที่ประสบความล้มเหลวใน การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน จะห่างเหินจากมารดา

ในสภาวะปัจจุบันมักพบ ปัญหาที่บิดามารดา มีเวลาให้นุตรน้อยลง ประกอบกับการ เลี้ยงดูเด็กอย่างไม่ถูกต้อง ส่วนแต่เป็นพื้นฐานนำไปสู่ปัญหานานาประการของเด็ก เช่น พัฒนาการ ทางกาย สติปัญญา อารมณ์(คณะกรรมการพัฒนาการศึกษา อบรมและเลี้ยงดูเด็ก.2535:17) และ ประสาร ทิพย์ธารา(มปป.:99-106) ได้เสนอถึงสาเหตุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นที่ เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัว ดังนี้

เด็กก้าวร้าว สาเหตุที่อาจเป็นไปได้

- บิดามารดาเข้มงวดกวดขัน เคร่งครัดหรือเจ้าระเบียบเกินไป ทำให้เด็กกลัว จึงมาแสดงออกกับคนอื่น
- ใจอ่อน รัก ตามใจ และ ปลอญบุตรจนเกินไป ทำให้เด็กหวังและต้องการได้ สิ่งต่างๆจากเพื่อน เช่นเดียวกับที่ได้รับจากบิดา มารดา
- บิดา มารดา ไม่สม่ำเสมอ บางครั้งกวดขันบุตร มากเกินไป บางครั้งปลอญจนเหลือ
- ความรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่นจาก บิดา มารดา

เด็กอารมณ์ ฉุนเฉียว โกรธง่าย สาเหตุที่อาจเป็นไปได้

- มีการเปลี่ยนแปลงกระทันหันในชีวิต เช่น อุบัติเหตุการสูญเสียบิดา มารดา
- ขาดความรัก ความอบอุ่น และการกระตุ้นเตือนจากบิดา มารดา
- บิดา และ มารดา ต้องการและคาดหวังมากเกินไปในบุตรของตน
- บิดา มารดา อยู่กับบ้านน้อยมาก
- มักมีปัญหา ขัดแย้งกับพี่น้อง

เด็กนิสัยไม่เชื่อฟัง สาเหตุที่อาจเป็นไปได้

- ได้รับการอบรมเรื่องระเบียบวินัย จากบ้าน และ โรงเรียนน้อยไป
- บิดา มารดา ปลอญปละละเลย และ ใจดีกับเด็กมากเกินไป
- บิดา มารดา ชอบทะเลาะกัน หรือ แยกกันอยู่
- ขาดความรัก ความอบอุ่น จากบิดา มารดา

เด็กประสาทย่อน สาเหตุที่อาจเป็นไปได้

- มีความขัดแย้งระหว่าง เด็กกับพี่น้อง
- ได้รับความรัก ความอบอุ่นไม่เพียงพอ จาก บิดา มารดา และ ครู
- ได้รับการปกป้อง เอาใจใส่ ไม่เพียงพอ จากบิดา มารดา และ ครู
- ได้รับการปกป้อง เอาใจใส่ ไม่เพียงพอ เมื่อสมัยยังเยาว์วัย
- ผู้ใหญ่ตั้งความหวัง และ ความต้องการไว้สูงเกินไป

เด็กดื้อ สาเหตุที่อาจเป็นไปได้

- ถูกบังคับ หรือ บ่อยบละละเลยจนเกินไป
- บิดา มารดา ไม่ลงรอยกัน หรือ แยกกันอยู่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว และเอกลักษณ์แห่งตน

พิสมัย ลิขย์สวัสดิ์(2510) ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัว ตามทัศนะของเด็กที่กระทำผิด และเด็กที่ไม่กระทำผิดในกรุงเทพ ซึ่งการศึกษานี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท โดยศึกษา เด็กที่กระทำผิดเป็นเด็กชาย หรือ เด็กหญิงอายุ 12-15 ปี ซึ่งมีพฤติกรรมผิดกฎหมายและถูกจับส่งมาดำเนินคดีที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง เด็ก 2 กลุ่ม ไม่เป็นโรคจิต โรคประสาท ไม่ใช่นุตรคนแรกหรือคนสุดท้าย จำนวนกลุ่มละ 50 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่าเด็กกระทำผิดมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัวน้อย และ บิดามารดาของเด็กที่กระทำผิด มีเวลาพูดคุยกับเด็กน้อย ให้สิทธิเด็กน้อยกว่า เด็กที่ไม่กระทำผิด

กุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ(2526) ศึกษาถึงสัมพันธภาพในครอบครัว กับการปรับตัวในนักเรียนวัยรุ่น เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คน ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ศึกษานั้นจะเป็นพฤติกรรมที่บิดามารดาและบุตร ปฏิบัติต่อกัน แบ่งเป็น 15 ด้าน ส่วนการปรับตัว หมายถึง ขบวนการที่บุคคลใช้ในการอยู่อย่างมีความสุข โดยการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางของสังคม ตลอดจนเข้าใจสภาพของตนเองและสภาพความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนในทุกด้าน พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของวัยรุ่น นั่นคือวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีการปรับตัวดีกว่าวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

พิชรา พันธุ์พัฒนกุล (2527) ศึกษาเปรียบเทียบ ความสำนึกในบทบาทตนเองและสัมพันธภาพในครอบครัว ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดพะเยา จำนวน 800 คน โดยความสำนึกในบทบาทนั้น เป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนในทุกด้าน คือการที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ ในการแสดงออกตามสิทธิ และหน้าที่ของตน ตามสถานภาพของตน ทั้งบทบาทต่อตนเองต่อครอบครัว และต่อสังคม พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมิได้มีผลต่อความสำนึกในบทบาททั้ง 3 ด้าน แต่ความสำนึกในบทบาทต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคมจะมีความสัมพันธ์กันในทุกทางบวก หรือแปรตามกัน

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัวสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น และผู้ที่มิสัมพันธ์ภาพในครอบครัวดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านสูงกว่า ผู้ที่มีสัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดี

* สัมพันธภาพในครอบครัวของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ของกุลวรรณ วิทยาวงศจุติ (2526) แบ่งเป็น แบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา และ สัมพันธภาพกับมารดา โดยสัมพันธภาพในครอบครัวของวัยรุ่นเป็นพฤติกรรมที่บิดา มารดา และบุตร ปฏิบัติต่อกัน 15 ด้าน คือ การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องราวต่างๆ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเห็นชอบของบิดามารดา ความรักความห่วงใยของบิดามารดา ความไว้วางใจของบิดามารดา การที่บิดามารดาเห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆ ของบุตร การที่บุตรยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของบิดามารดา ความรักและเคารพของบุตรที่มีต่อบิดามารดา การที่บิดามารดามีการตั้งข้อกำหนดกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม การที่บิดามารดามีการควบคุมระเบียบวินัยที่เหมาะสม การปกป้องคุ้มครองบุตร การที่บิดามารดาเข้าใจถึงความสำเร็จของบุตร การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ ความกลมเกลียวของบิดามารดา *

แต่จากการศึกษาของดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2524) พบว่าทัศนคติที่ดีของวัยรุ่นต่อมารดานั้นขึ้นกับการรับรู้วิธีการอบรมเลี้ยงดูของมารดาโดยตรง ส่วนทัศนคติที่ดีต่อบิดามีบางส่วนที่ขึ้นกับการมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันระหว่างบิดากับบุตร มิใช่เพียงการปฏิบัติต่อบุตรเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ครอบคลุมถึงการวัดบทบาทของบิดามารดาต่อบุตร ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาทั้ง สัมพันธภาพในครอบครัว และ ทัศนคติของวัยรุ่นที่มีต่อบิดามารดา

ทัศนคติต่อบิดา มารดา และเอกลักษณ์แห่งตน

แอลพอร์ท (สีกี้ สุวทรเสณี.2531:4; อ้างอิงมาจาก Allport:np) เสนอว่าการเกิดทัศนคติจะเกิดจาก ปัจจัย 4 ประการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการ อารมณ์ตอบสนองแนวความคิดต่างๆ เช่นทัศนคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่นๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัว ขึ้นกับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งการเกิดประสบการณ์นั้นจะสะสมมากขึ้น แล้วยังมีการปรับเปลี่ยนจนเป็นรูปแบบของตนเอง ดังนั้นทัศนคติบางอย่าง จึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนคนนั้น
3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดทัศนคติของคนบางคน ได้มาจากการเลียนแบบทัศนคติของคนอื่นที่พอใจ เช่น บิดา มารดา ครู พี่น้อง และบุคคลอื่นๆ
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีทัศนคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ เช่น ทัศนคติต่อศาสนา ทัศนคติต่อสถาบันต่างๆ

ในการเกิดทัศนคติต่อบิดา มารดาของเด็กแต่ละคนนั้น อาจเกิดขึ้นจากการรับรู้ รับทราบเกี่ยวกับบิดามารดาของตนในหลายด้าน คือการรับรู้ลักษณะนิสัย และจิตใจที่น่านิยมชมชอบของบิดามารดา ทัศนคติต่อบิดามารดาของเด็กเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู การรับทราบทัศนคติของบิดามารดาต่อตนเอง การรับรู้ปริมาณความขัดแย้งของตนเองที่มีต่อบิดามารดา แต่เนื่องจากวัยรุ่นแต่ละคน จะได้รับการปฏิบัติจากบิดา มารดาแตกต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นและมีการรับรู้ที่จะก่อให้เกิดทัศนคติต่างกันด้วย(ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม.2524:53-57)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบิดา มารดา และเอกลักษณ์แห่งตน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม(2524) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของวัยรุ่นโดยมีทัศนคติต่อบิดา มารดา เป็นปัจจัย หนึ่งของสัมพันธภาพภายในครอบครัวและ สุขภาพจิตของวัยรุ่นนั้นมีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา และความมั่นใจในตนเอง คือ เป็นความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ความกลัวใจ ความโกรธง่าย ตื่นเต้นง่าย ขาดสมาธิ ขาดความกล้า และกลัวผิด พบว่า ทัศนคติที่มีต่อบิดามารดามีผลต่อสุขภาพจิตของวัยรุ่น และวัยรุ่นที่มีสุขภาพจิตไม่ดีจะมีทัศนคติต่อบิดามารดาต่ำด้วย แต่ทัศนคติต่อมารดายังมีผลต่อสุขภาพจิตของวัยรุ่นมากกว่าทัศนคติต่อบิดา

ทัศนคติต่อบิดามารดา ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบัจฉนิก(2524) เป็นแบบวัดที่สอบถามวัยรุ่นเกี่ยวกับ ความดีของบิดา การปฏิบัติของบิดาต่อตัววัยรุ่น ตลอดจนประโยชน์หรือคุณค่าของบิดาต่อตัววัยรุ่น ซึ่งทำให้มีความเคารพรักและพอใจ บิดาของตน ตลอดจนไปถึงทางด้านลบคือ ความเกลียดกลัว ความห่างเหิน และความไม่พอใจ บิดาของตน ทัศนคติต่อบิดามารดา จะวัดแบบเดียวกัน โดยใช้ข้อความเหมือนกันแต่เปลี่ยนจาก คำว่า " พ่อ " ในการวัดทัศนคติต่อบิดา เป็นคำว่า " แม่ " ในการวัดทัศนคติต่อบิดามารดา

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอจะสรุปได้ว่า ทัศนคติต่อบิดามารดา สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น และ วัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดามารดาดี จะมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านสูงกว่าวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดามารดาไม่ดี

ความเครียดและ เอกลักษณ์แห่งตน

ความเครียดนับเป็นการพัฒนาในเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกอย่างหนึ่ง ซึ่งนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของอารมณ์ ว่าเป็นสภาวะความหวั่นไหวของร่างกาย เป็นความรู้สึกที่รุนแรงทำให้จิตใจปั่นป่วน และแสดงพฤติกรรมออกมาไม่เป็นไปตามปกติ พฤติกรรมที่แสดงออกมามักจะรุนแรงกว่าธรรมดา และมักควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ (สุชา จันทร์เอม.2533:112)

ในช่วงวิกฤติของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนในแต่ละวัยนั้น ทุกคนก็จะมี ความเครียดเกิดขึ้นตามที่อีริกสัน เรียกว่า Psychological Conflict คือการไม่รู้ ไม่แน่ใจในสิทธิขอบเขตของตน เช่น การถูกบีบบังคับเกินไป หรือถูกปล่อยปละละเลยทำอะไรก็ได้ตามใจชอบจะสร้างความไม่แน่ใจให้กับวัยรุ่น ทำให้เกิดความวิตกกังวลได้มาก(ดวงใจ กสานติกุล.2538:830) และผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงมักมีเอกลักษณ์แห่งอีโก้ต่ำ(ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบัจฉนิก.2524:73)

ความวิตกกังวลของวัยรุ่นจะเป็นในเรื่องของการเรียน การสอบ การเงิน การคบเพื่อน หรือปัญหาครอบครัว โดยมีอาการปะปนไปกับการซึมเศร้าด้วย (ดวงใจ กสานติกุล.2538:848)

ประยูรศรี มณีสร (มปป:122) ได้เสนอถึง ผลอันแรงไม่พึงประสงค์ของความเครียดไว้โดยย่อ ดังนี้

1. ผลทางกาย ความเครียดทำให้ระบบของร่างกายอยู่ในสภาวะไม่สมดุล ทำงานผิดปกติ
2. ประสิทธิภาพลดลงทั้งทางด้านการเคลื่อนไหวและความคิด ทำให้จิตใจฟุ้งซ่าน ขาดความมั่นคง ไม่อยู่กับร่องกับรอย... ขาดความสนใจในการทำงาน เช่นเด็กที่ถูกกดดันจากผู้ใหญ่ให้ทำคะแนนสอบให้ได้สูงๆ จะเกิดความตึงเครียด เป็นผลให้ระดับผลงานต่ำกว่าความสามารถที่มีอยู่ อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสามารถได้
3. เกิดผลต่อบุคลิกภาพ อารมณ์ที่แสดงออกมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพ อารมณ์ทุกขทำให้เกิดอารมณ์เสีย หงุดหงิด โกรธง่าย ซึ่งจะมีผลให้บุคคลนั้นขาดความอดทน ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ชอบหนีสังคม และ ก้าวร้าว
4. มีผลต่อนิสัยทางอารมณ์ การแสดงออกทางอารมณ์ หากทำบ่อยๆจะติดนิสัย กลายเป็นคนหงุดหงิดเป็นประจำ เมื่อพบเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใหม่ ก็จะแก้ด้วยการใช้อารมณ์เช่นที่เคยปฏิบัติมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดและเอกลักษณ์แห่งตน

สมัญญา เสียงใส(2521) ศึกษาความวิตกกังวลและวิธีการลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งวิธีการลดความวิตกกังวลมีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน ด้านความมั่นใจในตนเอง และด้านการเรียนรู้บทบาท โดยแบ่งวิธีการลดความวิตกกังวล เป็น 3 แบบ คือ แบบวิธีการก้าวร้าว การถอยหนี การใช้เหตุผล พบว่า ความวิตกกังวลจะมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรม ก้าวร้าว และถอยหนี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ นั่นก็คือ ความวิตกกังวลจะทำให้วัยรุ่นมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แทนที่จะใช้เหตุผลในการพิจารณาปัญหา ยอมรับความจริงและดำเนินการแก้ไขปัญหา

จารีต บุญญานันต์(2515) ศึกษาความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีความประพฤติก้อยตาม และขัดกับสังคม กลุ่มละ 105 คน ซึ่งทั้งความประพฤติก้อยตาม หรือขัดกับสังคมนี้ล้วนเป็นส่วนที่ได้จากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนทุกด้าน พบว่านักเรียนที่มีความประพฤติดัดกับสังคมจะมีความวิตกกังวล สูงกว่านักเรียนที่มีความประพฤติก้อยตามสังคม นั่นก็คือความวิตกกังวล เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีความประพฤติต่างกันด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่า ความวิตกกังวล หรือ ความเครียด น่าจะมีผลต่อความคิด และการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่น โดยผู้ที่มีความเครียดต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

การวัดความเครียดของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของนราธร ศรีประสิทธิ์ (เพ็ญศรี วรสัมปติ.2537; อ้างอิงมาจาก นราธร ศรีประสิทธิ์.2529) โดยความเครียดมีความหมายถึงภาวะการขาดซึ่งความสมดุลทางด้านจิตใจของบุคคล ซึ่งอาจเกิดจากสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสภาวะหรือสถานการณ์นั้น ถือว่าเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียด และ อาการของความเครียดนั้นอาจจะแสดงออกในรูปแบบต่างๆทางจิต เช่น ความรู้สึกกดดัน ความวิตกกังวล ความขัดแย้งในจิตใจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ และมีผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดสูงคือผู้ที่มีความเครียดสูง

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและ เอกลักษณ์แห่งตน

จริยธรรม หมายถึง ลักษณะและพฤติกรรมที่สังคมนิยม ให้ความสำคัญ และต้องการให้เกิดมีในตัวบุคคลในสังคมของตน เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ สุจริต การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น รวมไปถึงลักษณะและพฤติกรรมที่สังคมไม่นิยม และต้องการกำจัดไม่ให้เกิดมีในตัวบุคคลในสังคม เช่น ความทุจริตคดโกง ความโหดเหี้ยมอำมหิต การเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

จริยธรรม แบ่งเป็น 4 ส่วนใหญ่ๆ คือ ความรู้เชิงจริยธรรม ทักษะคิดเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม และ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยที่ผู้ที่มีจริยธรรมสูงนั้นมักเป็นผู้มีความรู้เชิงจริยธรรมและมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างดี กล่าวคือ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจว่าในสังคมของตนนั้น มีการกระทำชนิดใดดีหรือเลว พฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้เหตุผลที่เหมาะสม

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้ จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆของบุคคล ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าอะไรเป็นสาเหตุให้บุคคลกระทำ หรือ ไม่กระทำพฤติกรรมอันใดอันหนึ่ง (เพ็ญแข ประจันปัจจนิก.2527:56-58)

โกลเบอร์ก (Kimmel and Weiner, 1995:164 และ ทิพวัลย์ ลิมสุขานันต์.2535:82; อ้างอิงมาจาก Kohlberg.1981:np) แบ่งระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไว้ดังนี้

ระดับ A ระดับก่อนระเบียบแบบแผนของสังคม หรือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์

(Preconventional Level)

ขั้นที่ 1 ขั้น Punishment and Obedience สิ่งที่ต้องคือ กฎและอำนาจ การหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ ไม่ทำาให้ตนเองได้รับการถูกทำร้ายทางร่างกาย ยังไม่มีการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น การกระทำของคนรอบข้าง หรือ หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ขั้น Individual Instrumental Purpose and Exchange สิ่งที่ต้องคือ การทำาได้ตามความต้องการของผู้อื่น และได้รับรางวัลที่เป็นสิ่งของ หรือ หลักการแสวงหารางวัล

ระดับ B ระดับการยึดระเบียบแบบแผนทางสังคม หรือ ระดับตามกฎเกณฑ์

(Conventional Level)

ขั้นที่ 3 ขั้น Mutual Interpersonal สิ่งที่ดีคือ การสนใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น เป็นเพื่อนที่ดี ทำาตามบทบาทที่ถูกคาดหวัง โดยมีจุดเน้นที่ความสัมพันธ์ การยอมรับระหว่างบุคคล มากกว่าตัวเอง แต่ยังไม่ได้คำนึงถึงกฎเกณฑ์ของสังคม หรือ หลักการทำาตามความเห็นของผู้อื่น

ขั้นที่ 4 ขั้น Social System and Conscience Maintenance สิ่งที่ต้องคือ การทำาหน้าที่ หรือทำาตามบทบาทที่ถูกคาดหวังจากกลุ่มหรือจากสังคม หรือหลักการทำาตามหน้าที่ทางสังคม

ระดับ B/C ระดับของการเปลี่ยนแปลง (Transitional Level)

เป็นช่วงของการเรียนรู้ระหว่างอารมณ์ ความรู้สึก ความถูกต้องทางจริยธรรม แล้วแต่ใจ และความใกล้ชิดแต่ยังไม่ได้มุ่งเน้นที่กฎของสังคม เพียงแต่เลือกที่เหมาะสมแต่ไม่ได้คำนึงถึงส่วนรวม

ระดับ C ระดับหลุดพ้นจากระเบียบแบบแผนของสังคม หรือ ระดับเหนือกฎเกณฑ์

(Postconventional and Principled Level)

เหตุผลทางจริยธรรมจะขึ้นกับความถูกต้อง คุณค่า หรือแบบที่กำหนดจากสังคม บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน และ เกิดประโยชน์สูงสุด

ขั้นที่ 5 ขั้น Prior of Rights and Social Contract or Utility สิ่งที่ต้องถูกกำหนดด้วย ความถูกต้อง คุณค่า และกฎระเบียบทางสังคม เมื่อต้องเลือกระหว่าง ตัวบุคคล และการทำาตามกฎระเบียบของสังคมแล้ว คนกลุ่มนี้จะเลือกปฏิบัติตามกฎของสังคม หรือ หลักการทำาตามค่านับสัญญา

ขั้นที่ 6 ขั้น Universal Ethical Principle เป็นขั้นที่เลือก กฎ จริยธรรมสากลที่มนุษย์พึงปฏิบัติ จริยธรรมสากลนี้จะ เป็นพื้นฐานที่ยอมรับจากคนทั่วไป ไม่ได้เฉพาะเจาะจงตายตัว การตัดสินใจจะขึ้นกับ ความยุติธรรม ความเท่าเทียมของสิทธิ และความเป็นคน หรือ หลักการยึดอุดมคติสากล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งตน

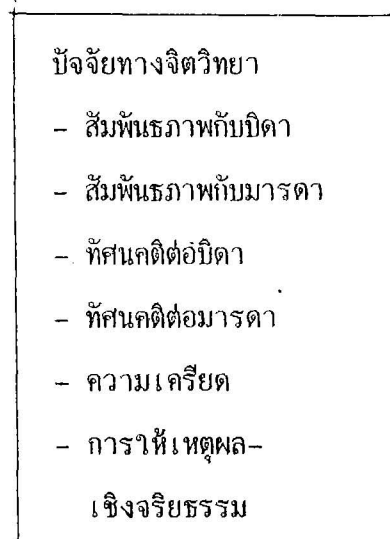
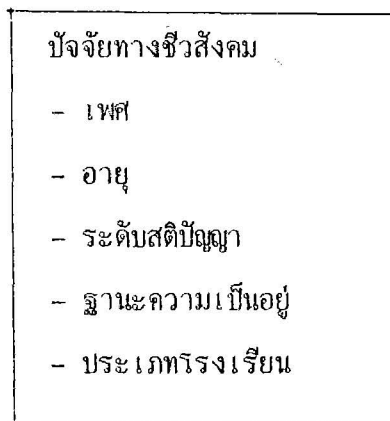
พอดด์(Podd.1972:497-507) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ของเอกลักษณ์แห่งตนและ ระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรมในวัยรุ่นชายระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย และวิทยาลัยพวชว ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง จำนวน 134 คน แบ่งระดับของเอกลักษณ์แห่งตนเป็น 4 ระดับ ตามแนวความคิดของมาเซีย และ ระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรมเป็น 3 ระดับ ตามแนว ความคิดของโคลเบอร์ก พบว่าวัยรุ่นที่มีระดับเอกลักษณ์แห่งตนระดับต่ำสุด จะมีการตัดสินใจทาง จริยธรรมอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มอื่น ขณะที่วัยรุ่นที่มีระดับเอกลักษณ์แห่งตนระดับสูงสุด จะมีการ ตัดสินทางจริยธรรมอยู่ในระดับสูงกว่ากลุ่มที่มีเอกลักษณ์แห่งตนระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม น่าจะทำนาย เอกลักษณ์แห่งตนได้ และผู้ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงจะมีเอกลักษณ์แห่งตนรวม และในแต่ละด้านสูงกว่า ผู้ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ

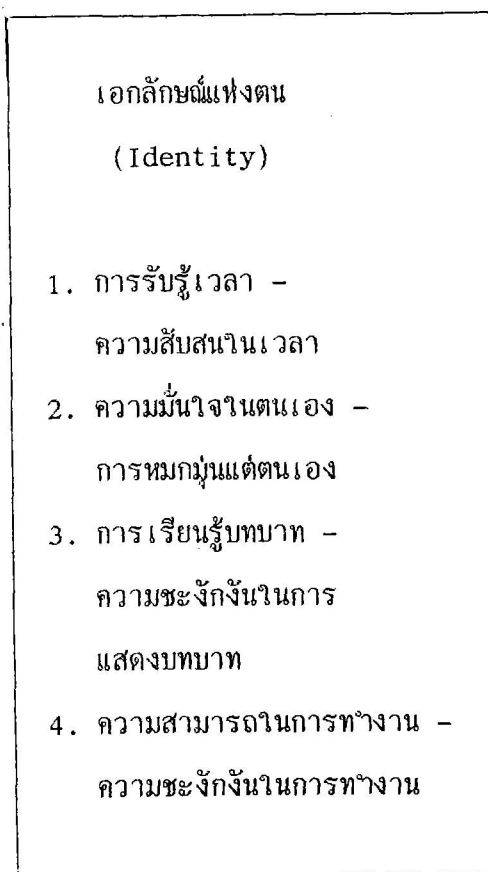
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบวัดการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวความคิดของโคลเบอร์ก ของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณิก(2521) และผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดสูงจะ เป็นผู้ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริย- ธรรมสูง

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

สมมุติฐานการวิจัย

1. เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่นได้
2. นักเรียนวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านแตกต่างกัน
3. นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน
4. นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูง และ ปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่ำ
5. นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่สูง และ ปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ
6. นักเรียนวัยรุ่นเพศชายจากโรงเรียนมัธยมชายล้วน และโรงเรียนมัธยมสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน
7. นักเรียนวัยรุ่นเพศหญิงจากโรงเรียนมัธยมหญิงล้วน และโรงเรียนมัธยมสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน
8. นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี
9. นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี
10. นักเรียนวัยรุ่นที่มีทักษะคิดต่อบิดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทักษะคิดต่อบิดาไม่ดี
11. นักเรียนวัยรุ่นที่มีทักษะคิดต่อมารดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทักษะคิดต่อมารดาไม่ดี
12. นักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่ำ และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนที่มีความเครียดสูง
13. นักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับสูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับต่ำ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 12-18 ปี

2. กลุ่มตัวอย่าง

เป็นกลุ่มนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 12-18 ปี เลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของยามาเน่ (ลัดดาวัลย์ หวังพานิช.2528:201; อ้างอิงมาจาก Yamane.1967:886-887) จำนวนประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน(Multi-Stage Random Sampling) ดังต่อไปนี้

2.1 จับฉลากเลือก 6 เขตการศึกษา จากเขตการศึกษาในกรุงเทพมหานคร ของกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 9 เขต ได้เขตการศึกษาที่ 1,2,3,4,6 และ 8

2.2 จับฉลากแบ่งประเภทโรงเรียนและเขตการศึกษา โดย จับฉลากเลือกกลุ่มตัวอย่าง 1 เขตการศึกษาต่อ 1 โรงเรียน โดยเลือกโรงเรียนมัธยมแบบชายล้วน 2 เขตการศึกษา โรงเรียนมัธยมแบบหญิงล้วน 2 เขตการศึกษา และโรงเรียนมัธยมแบบสหศึกษา 2 เขตการศึกษา

2.3 จับฉลากเพื่อเลือกชั้นเรียน ตามประเภทโรงเรียน โดยแบ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,3,5 หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 2,4,6 ได้ดังนี้

โรงเรียน	จากเขตการศึกษา	ประเภทโรงเรียน	ชั้นมัธยมศึกษา	จำนวน	
			ปีที่	ชาย(คน)	หญิง(คน)
ไตรมิตรวิทยาลัย	2	ชายล้วน	1, 3, 5	50	
ทวีธาภิเษก	8	ชายล้วน	2, 4, 6	50	
ศรีอยุธยา	3	หญิงล้วน	1, 3, 5		50
เบญจมราชาลัย	1	หญิงล้วน	2, 4, 6		50
ชินรสวิทยาลัย	6	สหศึกษา	1, 3, 5	50	50
จันทร์หุ่นบำเพ็ญ	4	สหศึกษา	2, 4, 6	50	50

แต่เนื่องจากโรงเรียนศรีอยุธยา มีการรับนักเรียนชายเข้าเรียนด้วย ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จึงเปลี่ยนประเภทโรงเรียนศรีอยุธยาเป็นโรงเรียนสหศึกษา และลดจำนวนนักเรียนในโรงเรียนสหศึกษาแต่ละแห่งลง พร้อมทั้งสุมเขตการศึกษาจาก 3 เขตที่เหลือได้เขตการศึกษา 7 และโรงเรียนศึกษานารีเป็นโรงเรียนประเภทหญิงล้วน ดังนั้นนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

โรงเรียน	จากเขตการศึกษา	ประเภทโรงเรียน	ชั้นมัธยมศึกษา	จำนวน	
			ปีที่	ชาย(คน)	หญิง(คน)
ไตรมิตรวิทยาลัย	2	ชายล้วน	1, 3, 5	50	
ทวีธาภิเษก	8	ชายล้วน	2, 4, 6	50	
ศึกษานารี	7	หญิงล้วน	1, 3, 5		50
เบญจมราชาลัย	1	หญิงล้วน	2, 4, 6		50
ศรีอยุธยา	3	สหศึกษา	1, 2	20	20
ชินรสวิทยาลัย	6	สหศึกษา	1, 3, 5	40	40
จันทร์หุ่นบำเพ็ญ	4	สหศึกษา	2, 4, 6	40	40

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้เครื่องมือ 6 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับสติปัญญา
4. ฐานะความเป็นอยู่
5. ประเภทโรงเรียน

วิธีการสร้าง

1. เพศ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ

- 1.1 เพศชาย
- 1.2 เพศหญิง

2. อายุ

อิสระสัน กำหนดช่วงอายุวัยรุ่นไว้ ตั้งแต่ 12-18 ปี โดยผู้วิจัยกำหนดแบ่งช่วง

อายุไว้ดังนี้

- 2.1 อายุ 12 ปี 1 วัน - 14 ปี ตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนต้น
- 2.2 อายุ 14 ปี 1 วัน - 16 ปี ตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนกลาง
- 2.3 อายุ 16 ปี 1 วัน - 18 ปี ตรงกับช่วงวัยรุ่นตอนปลาย

3. ระดับสติปัญญา แบ่งเป็น

- 3.1 ระดับสติปัญญาต่ำ หมายถึง ระดับเกรดเฉลี่ยในเทอมที่ผ่านมา ต่ำกว่า 2.00
- 3.2 ระดับสติปัญญปานกลาง หมายถึง ระดับเกรดเฉลี่ยในเทอมที่ผ่านมาตั้งแต่

2.00 - 3.00

- 3.3 ระดับสติปัญญาสูง หมายถึง ระดับเกรดเฉลี่ยในเทอมที่ผ่านมาสูงกว่า 3.00

4. ฐานะความเป็นอยู่

ประเมินจาก การรายงานสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน (ลัดดาวัลย์

พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี.2524:7) แบ่งเป็น

4.1 ฐานะความเป็นอยู่ ต่ำ หมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าตนเอง มีความเป็นอยู่ ค่อนข้างลำบาก จนถึง ลำบาก

4.2 ฐานะความเป็นอยู่ ปานกลาง หมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าตนเอง มีความเป็นอยู่ พอมีพอกิน

4.3 ฐานะความเป็นอยู่ สูง หมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าตนเอง มีความเป็นอยู่ สบาย จนถึง สบายมาก

5. ประเภทโรงเรียน แบ่งเป็น

5.1 โรงเรียนมัธยมแบบชายล้วน

5.2 โรงเรียนมัธยมแบบหญิงล้วน

5.3 โรงเรียนมัธยมแบบสหศึกษา

ชุดที่ 2 แบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา

เป็นแบบวัดลักษณะพฤติกรรมที่บิดาปฏิบัติต่อบุตร พฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อบิดา และ พฤติกรรมที่บิดาปฏิบัติต่อมารดา โดยให้บุตรเป็นผู้ประเมิน

แบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา ปรับปรุงจากแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ของ กุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ (2526) ซึ่งดัดแปลงโดยอาศัยแนวแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว (Family Relation Scales) ของมอร์ริสและวิลสัน

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ลักษณะแบบสอบถาม มีข้อความทั้งทางบวก และ ทางลบ จำนวน 100 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ชนิด 4 อันดับ ดังนี้

0) พ่อและข้าพเจ้าคุยกันเมื่อมีเวลาว่าง

_____	_____	_____	_____
บ่อยๆ	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย

00) เมื่อใกล้สอบพ่อมักให้กำลังใจในการดูหนังสือ

_____	_____	_____	_____
บ่อยๆ	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนน

ในข้อความทางบวก ให้

- 4 คะแนน ถ้าตอบ บ่อยๆ
- 3 คะแนน ถ้าตอบ บางครั้ง
- 2 คะแนน ถ้าตอบ นาน ๆ ครั้ง
- 1 คะแนน ถ้าตอบ ไม่เคยเลย

ในข้อความทางลบ ให้

- 4 คะแนน ถ้าตอบ ไม่เคยเลย
- 3 คะแนน ถ้าตอบ นาน ๆ ครั้ง
- 2 คะแนน ถ้าตอบ บางครั้ง
- 1 คะแนน ถ้าตอบ บ่อยๆ

นำคะแนนที่ได้จากความสัมพันธ์กับบิดาเพื่อแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มสัมพันธ์ภาพกับบิดาไม่ดี คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดสัมพันธ์ภาพกับบิดาต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

กลุ่มสัมพันธ์ภาพกับบิดาปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดสัมพันธ์ภาพกับบิดาตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

กลุ่มสัมพันธ์ภาพกับบิดาดี คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดสัมพันธ์ภาพกับบิดามากกว่า $\bar{X} + 1SD$

คุณภาพของเครื่องมือ

กุลวรรณ วิทยาวงศุจิ ได้ทำการหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ผู้ตอบแบบสอบถามนี้จำนวน 155 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha ได้ค่า ความเชื่อมั่นของสัมพันธ์ภาพที่มีต่อ บิดา .9008

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบวัดสัมพันธ์ภาพกับบิดา ซึ่งปรับปรุงจาก กุลวรรณ วิทยาวงศุจิ ไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน หาค่าอำนาจจำแนกได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงจำนวน 45 ข้อ จากจำนวนข้อทั้งหมด 100 ข้อ แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .899

ชุดที่ 3 แบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา

เป็นแบบวัดลักษณะพฤติกรรมที่มารดาปฏิบัติต่อบุตร พฤติกรรมที่บุตรปฏิบัติต่อมารดาและพฤติกรรมที่มารดาปฏิบัติต่อบิดา โดยยาห์บุตรเป็นผู้ประเมิน

แบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา ปรับปรุงจากแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ของ กุลวรรณ วิทยาวงสรุจิ(2526) ซึ่งดัดแปลงโดยอาศัยแนวแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว (Family Relation Scales) ของมอร์ริสและวิลสัน โดยใช้ข้อความถามเช่นเดียวกับแบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา แต่เปลี่ยน คำว่า " พ่อ " แทนบิดาเป็นคำว่า " แม่ " แทนมารดา

วิธีการวัดและวิธีการประเมินผลทำเช่นเดียวกับแบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา และสัมพันธภาพกับมารดา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มสัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

กลุ่มสัมพันธภาพกับมารดาปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา ตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

กลุ่มสัมพันธภาพกับมารดาดี คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดสัมพันธภาพกับมารดามากกว่า $\bar{X} + 1SD$

คุณภาพของเครื่องมือ

กุลวรรณ วิทยาวงสรุจิ ได้ทำการหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ผู้ตอบแบบสอบถามนี้จำนวน 155 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่า ความเชื่อมั่นของสัมพันธภาพที่มีต่อมารดา .8554

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา ซึ่งปรับปรุงจาก กุลวรรณ วิทยาวงสรุจิไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน หาค่าอำนาจจำแนกได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงจำนวน 45 ข้อจากจำนวนข้อทั้งหมด 100 ข้อ แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .938

ชุดที่ 4 แบบวัดทัศนคติต่อบิดา

แบบวัดนี้สร้างโดยดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจจนิก เป็นแบบวัดที่สอบถามวัยรุ่นเกี่ยวกับ การมีความรู้สึกเกี่ยวกับความดีของบิดา การปฏิบัติของบิดาต่อบุตร ตลอดจนประโยชน์และคุณค่าของบิดาต่อบุตร ซึ่งทำให้บุตรมีความเคารพรักและพอใจบิดาของตน จัดเป็นทัศนคติในทางที่ดี และตลอดไปจนถึงทัศนคติในทางไม่ดี คือ ความเกลียดกลัว ความห่างเหิน และความไม่พอใจบิดา ของตน

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบวัดที่มีข้อความเกี่ยวกับบิดา ในแง่มุมต่างๆ โดยในแบบวัดมีคำถามในการวัดทัศนคติต่อบิดา 20 ข้อ เป็นคำถามในทางลบทั้งหมดและ มีมาตราส่วนประเมินค่า 6 อันดับ ผู้ตอบจะเลือกตอบจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ดังนี้

0) พ่อ ดุตา หรือทำโทษข้าพเจ้าบ่อยๆ

ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
------------	------------------	-----------------	---------------	------	------------

00) พ่อทำให้การเรียนของข้าพเจ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด
------------	------------------	-----------------	---------------	------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนน

6 คะแนน ถ้าตอบ	ไม่จริงเลย
5 คะแนน ถ้าตอบ	จริงบ้างเล็กน้อย
4 คะแนน ถ้าตอบ	จริงไม่ถึงครึ่ง
3 คะแนน ถ้าตอบ	จริงเกินครึ่ง
2 คะแนน ถ้าตอบ	จริง
1 คะแนน ถ้าตอบ	จริงที่สุด

นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดทัศนคติต่อบิดา เพื่อแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มทัศนคติต่อบิดาไม่ดี คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดทัศนคติต่อบิดา ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

กลุ่มทัศนคติต่อบิดาปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดทัศนคติต่อบิดา ตั้งแต่

$\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

กลุ่มทัศนคติต่อบิดาดี คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดทัศนคติต่อบิดา สูงกว่า $\bar{X} + 1SD$

คุณภาพของเครื่องมือ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉนิกร หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติต่อบิดา โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) กับวัยรุ่นจำนวน 101 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบวัดทัศนคติต่อ บิดา .84

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติต่อบิดา ไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน หาค่าอำนาจจำแนกได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงจำนวน 20 ข้อ จากทั้งหมด 20 ข้อ แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .874

ชุดที่ 5 แบบวัดทัศนคติต่อมารดา

แบบวัดนี้สร้างโดยดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉนิกร เป็นแบบวัดที่สอบถามวัยรุ่นเกี่ยวกับ การมีความรู้สึกเกี่ยวกับความดีของมารดา การปฏิบัติของมารดาต่อบุตร ตลอดจนประโยชน์และคุณค่าของมารดาต่อบุตร ซึ่งทำให้บุตรมีความเคารพรักและพอใจมารดาของตน จัดเป็นทัศนคติในทางที่ดี และตลอดไปจนถึงทัศนคติในทางไม่ดี คือ ความเกลียดกลัว ความห่างเหิน และความไม่พอใจมารดาของตน

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบวัดที่มีข้อความเกี่ยวกับมารดาในแง่มุมต่างๆ โดยใช้คำถามเหมือนแบบวัดทัศนคติต่อบิดาแต่ เปลี่ยนจาก คำว่า " พ่อ " ในการวัดทัศนคติต่อบิดา เป็น " แม่ " ในการวัดทัศนคติต่อมารดา

วิธีการวัดและวิธีการประเมินผลทำเช่นเดียวกับแบบวัดทัศนคติต่อบิดา และแบ่งทัศนคติต่อมารดา เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มทัศนคติต่อมารดาไม่ดี คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดทัศนคติต่อมารดา ต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

กลุ่มทัศนคติต่อมารดาปานกลาง คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดทัศนคติต่อมารดา

ตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

กลุ่มทัศนคติต่อมารดาดี คือ ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดทัศนคติต่อมารดา สูงกว่า $\bar{X} + 1SD$

คุณภาพของเครื่องมือ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทร์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติต่อมารดา โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) กับวัยรุ่นจำนวน 101 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบวัดทัศนคติต่อมารดา .82

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติต่อมารดา ไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน หาค่าอำนาจจำแนกได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง จำนวน 20 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .887

ชุดที่ 6 แบบวัดความเครียด

เป็นแบบวัดภาวะการขาดซึ่งความสมดุลทางด้านจิตใจของบุคคล ซึ่งนราธร ศรีประสิทธิ์ (2529) ได้ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจความเครียด ของมหาวิทยาลัยคอร์เนล ชุด C.M.I (Cornell Medical Index) และ H.O.S (Health Opinion Survey) (เพ็ญศรี วรสัมปติ. 2537 ; อ้างอิงมาจาก นราธร ศรีประสิทธิ์. 2529)

ตัวอย่างแบบทดสอบ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามทางลบทั้งหมด จำนวน 20 ข้อ

0) นักเรียนรู้สึกมีแรงหรือเวียนศีรษะบ่อยๆ

_____	_____	_____
ไม่เคย	เคยบ้าง	บ่อยๆ

00) นักเรียนเคยฝันร้ายและตื่นขึ้นกลางดึกหรือไม่

_____	_____	_____
ไม่เคย	เคยบ้าง	บ่อยๆ

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนน	0 คะแนน ถ้าตอบ	ไม่เคย
	1 คะแนน ถ้าตอบ	เคยบ้าง
	2 คะแนน ถ้าตอบ	บ่อยๆ

น้ำหนักที่ได้ ทั้ง 20 ข้อ รวมกันเพื่อแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มความเครียดต่ำ หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดความเครียดต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

กลุ่มความเครียดปานกลาง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดความเครียดตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

กลุ่มความเครียดสูง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดความเครียดมากกว่า $\bar{X} + 1SD$

คุณภาพของเครื่องมือ

นราธร ศรประสิทธิ์ (2529) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน แล้วใช้สูตรของสเปียร์แมนขยายค่าได้ค่าความเชื่อมั่น .86 ขณะที่ เพ็ญศรี วรสมบัติ หาค่าความเชื่อมั่นกับนักเรียนมัธยมต้นจำนวน 30 คน ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น .77

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบวัดความเครียด ไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน แล้วนำมาทดสอบหาค่าอำนาจจำแนกได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง จำนวน 20 ข้อจากจำนวนข้อทั้งหมด 20 ข้อ แล้วนำผลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .791

ชุดที่ 7 แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

เป็นแบบวัดซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวความคิดของโคลเบอร์ก สร้างโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจจนิก (2520:83) ประกอบด้วยสถานการณ์ที่เป็นเรื่องต่างๆ ที่บรรยายถึงสถานการณ์ความขัดแย้ง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่คุ้นเคยของเยาวชนไทย โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ เรื่องเหล่านี้เขียนโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งให้เหมือนกับว่าผู้ตอบกำลังรายงานเรื่องนั้นๆ เองว่า ในเหตุการณ์นั้นตนได้เลือกกระทำอย่างหนึ่ง เช่น ไปเข้าคิวซื้อตัวหมภาพยนต์ เดินไปข้ามตรงทางม้าลาย ไม่คืนเงินเกินให้คนขายของ หรือ ไม่ยอมบริจาครถไฟ จากนั้นผู้ตอบต้องคิดว่าทำไมตนจึงเลือกกระทำเช่นนั้น และเลือกหาคำตอบที่ตรงกับความคิดของตนมากที่สุดหนึ่ง 1 คำตอบ จาก 6 ตัวเลือกแต่ละเรื่อง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

- 0) ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูง เพื่อรีบนำผู้เจ็บหนักส่งโรงพยาบาล
รถติดไฟแดง ถ้าข้าพเจ้าเป็นชายคนนั้น ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎหมายจราจรเพราะ
- เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษากฎหมายจราจร
 - ข้าพเจ้ากลัวถูกตำรวจจราจรจับไปลงโทษตามกฎหมาย
 - การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของผู้ไร้เงลาเบาปัญญา
 - ข้าพเจ้าต้องการให้คนอื่นเห็นว่า ข้าพเจ้าเป็นนักขับรถที่ดี
 - ชีวิตคน คนเดียว มีค่าน้อยกว่าชีวิต คนอื่นอีกหลายคน
 - เป็นการป้องกันมิให้ข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บ เนื่องจากอาจชนกับรถคันอื่น

เกณฑ์การให้คะแนน

1. พิจารณาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามแนวความคิดของโรลเบอร์ก แบ่งเป็น 6 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1	หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ	กำหนด 1 คะแนน
ขั้นที่ 2	หลักการแสวงหารางวัล	กำหนด 2 คะแนน
ขั้นที่ 3	หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ	กำหนด 3 คะแนน
ขั้นที่ 4	หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม	กำหนด 4 คะแนน
ขั้นที่ 5	หลักการทำตามค่านิยม	กำหนด 5 คะแนน
ขั้นที่ 6	หลักการยึดอุดมคติสากล	กำหนด 6 คะแนน

2. รวมคะแนนจากแบบวัดเพื่อแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดต่ำกว่า $\bar{X} - 1SD$

กลุ่มที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมปานกลาง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดตั้งแต่ $\bar{X} - 1SD$ ถึง $\bar{X} + 1SD$

กลุ่มที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนจากแบบวัดมากกว่า $\bar{X} + 1SD$

คุณภาพของเครื่องมือ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทร์ (2520:84) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่น .77

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน หาค่าอำนาจจำแนก ได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง 15 ข้อจากจำนวนข้อทั้งหมด 20 ข้อ แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .766

ชุดที่ 8 แบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน

เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวความคิดของอีริคสัน ที่เสนอลักษณะอาการแสดงของความสำนึกในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนและความสับสนในบทบาท ที่ได้จากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโกในช่วงวัยเด็ก กำหนดเป็น V1-V4 ในตาราง Epigenetic Principle และให้รายละเอียดต่างๆไว้ ในหนังสือ Identity Youth and Crisis (1968) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเนื้อหาสำหรับการตั้งข้อคำถาม มาจากอาการแสดงของความสำนึกของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. การรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา
2. ความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง
3. การเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท
4. ความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน

แบบวัดเอกลักษณ์แห่งตนนี้ มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ชนิด 4 อันดับ มีข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ

ตัวอย่างแบบทดสอบ

แบบวัดด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา

- 0) ข้าพเจ้าตั้งใจทำการบ้านและอ่านหนังสือ เพื่อให้ได้เกรดที่ดี

_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

- 00) การเรียนหนังสือทำให้ข้าพเจ้ามีอนาคตที่ดี

_____	_____	_____	_____
จริงที่สุด	จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด

แบบวัดด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง

0. ข้าพเจ้ารู้สึกเงินเมื่อต้องออกมาพูด หรือแสดงหน้าชั้นเรียน

จริงที่สุด

จริง

ไม่จริง

ไม่จริงที่สุด

00. ในการประชุม ข้าพเจ้ากลัวที่จะแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้อื่น

จริงที่สุด

จริง

ไม่จริง

ไม่จริงที่สุด

แบบวัดด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท

0. ข้าพเจ้าไม่เคยคิดอยากจะประกอบอาชีพใดๆเลย

จริงที่สุด

จริง

ไม่จริง

ไม่จริงที่สุด

00. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียนเสมอ

จริงที่สุด

จริง

ไม่จริง

ไม่จริงที่สุด

แบบวัดด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน

0. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการทำงานต่ำกว่าเพื่อนทุกด้าน

จริงที่สุด

จริง

ไม่จริง

ไม่จริงที่สุด

00. ข้าพเจ้าชอบวางแผนก่อนการทำงาน

จริงที่สุด

จริง

ไม่จริง

ไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนนตามลำดับ ตั้งแต่ 1-4 คะแนน โดยในแต่ละข้อ ผู้ที่มีเอกลักษณ์
 แห่งตนต่ำสุด จะได้ 1 คะแนน ผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงสุด จะได้ 4 คะแนน ดังนี้

ในข้อที่เป็นคำถามทางบวก ให้

4 คะแนน ถ้าตอบ จริงที่สุด

3 คะแนน ถ้าตอบ จริง

2 คะแนน ถ้าตอบ ไม่จริง

1 คะแนน ถ้าตอบ ไม่จริงที่สุด

- ในข้อที่เป็นคำถามทางลบ ให้
- 4 คะแนน ถ้าตอบ ไม่จริงที่สุด
 - 3 คะแนน ถ้าตอบ ไม่จริง
 - 2 คะแนน ถ้าตอบ จริง
 - 1 คะแนน ถ้าตอบ จริงที่สุด

รวมคะแนนของนักเรียนแต่ละคน แบ่งเป็นแต่ละด้าน และคะแนนรวมทั้ง 4 ด้าน แบ่งระดับเอกลักษณ์แห่งตนจากคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถาม (หาได้จากคะแนนรวมจากแบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน/จำนวนข้อ) แบ่งเป็น 4 ระดับคือ

- ระดับที่มีความสับสนในบทบาทมาก หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1 ลงมา
 ระดับที่มีความสับสนในบทบาท หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.0 - 2.0
 ระดับที่มีเอกลักษณ์แห่งตนดี หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 - 3.0
 ระดับที่มีเอกลักษณ์แห่งตนดีมาก หมายถึง ผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.0 ขึ้นไป

วิธีการสร้าง

1. ศึกษาทฤษฎี นิยาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน และ ความสับสนในบทบาท ตามแนวความคิดของอีริกสัน โดยเฉพาะจากหนังสือ Identity Youth and Crisis (Erikson, 1968) เพื่อนำมาสร้างเป็นนิยามปฏิบัติการ

2. เขียนข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการ

การหาคุณภาพของแบบทดสอบ

1. สร้างแบบทดสอบวัดเอกลักษณ์แห่งตน จากทฤษฎีตามแนวความคิดของอีริกสันและให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์ด้านจิตวิทยา 3 คน พิจารณาตรวจสอบดูว่าข้อคำถามตรงกับนิยามปฏิบัติการ และการใช้ภาษารัดกุมเหมาะสมหรือไม่

2. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทดสอบกับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงตรงแบบ Construct Validity แบบ Internal Consistency แล้วเลือกข้อที่มีความสัมพันธ์สูงไว้ใช้ จึงเป็นการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อด้วย

3. การหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability)

นำแบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน ที่ได้จากข้อ 2 มาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ.822

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียน ในกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดดำเนินการให้ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามที่กำหนด
3. ตรวจสอบความเรียบร้อยของเอกสาร และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์

การวิเคราะห์เครื่องมือ

1. นำเครื่องมือทั้ง 8 ชุด ไปทดสอบกับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน
2. วิเคราะห์ผลการทดสอบ เครื่องมือดังนี้
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดสัมพันธ์ภาพกับบิดา แบบวัดสัมพันธ์ภาพกับ มารดา แบบวัดทัศนคติต่อบิดา แบบวัดทัศนคติต่อมารดา แบบวัดความเครียด และแบบวัดการ ให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แล้วเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha)
 - 2.2 หาค่าความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นแบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน โดย
 - 2.2.1 หาค่าความเที่ยงตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถาม และหาความเที่ยงตรงแบบ Construct Validity โดยใช้วิธีการหา Internal Consistency ซึ่งเป็นการหาค่าอำนาจจำแนกด้วย
 - 2.2.2 หาค่าความเชื่อมั่นโดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง มาทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น .822

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แยกคะแนนตามกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ
3. หาตัวพยากรณ์ เวกลักษณะแห่งตนแต่ละด้าน และ เวกลักษณะแห่งตนโดยรวม

โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรคือ เพศ อายุ สติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะติดต่อบิดา ทักษะติดต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัว พานายเพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 1

4. เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างระหว่างตัวแปร เพศ ประเภทโรงเรียน และ เวกลักษณะแห่งตนโดยใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 2 , 6 และ 7

5. เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างระหว่าง ตัวแปร อายุ สติปัญญา สัมพันธภาพกับ บิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะติดต่อบิดา ทักษะติดต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ เวกลักษณะแห่งตน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และ ทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ เพื่อหาค่าความ แตกต่างของตัวแปร เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 3 - 5 และ 8 - 13

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้แทน
ความหมาย ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	Degree of Freedom (ขั้นของความอิสระ)
SS	แทน	Sum of Square (ค่าบวกกำลังสองของคะแนน)
MS	แทน	Mean Square (ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F - Distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - Distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญที่ระดับ .05
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระในการพยากรณ์ด้วยคะแนนดิบ
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระในการพยากรณ์ด้วยคะแนนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ของการทำนาย
R ² Change	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของการพยากรณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเพิ่มการทำนายที่ละตัว
S.E.est	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรตาม เมื่อคำนวณด้วยตัวแปรอิสระแต่ละตัว
F Change	แทน	ค่าสถิติ F ที่ใช้ทดสอบความนัยสำคัญของการเพิ่มตัวพยากรณ์เข้าไประยะ 1 ตัว
a	แทน	ค่าคงที่

- Y1 แทน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ในรูปคะแนนดิบ
- Y1/ แทน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา
 ในรูปคะแนนมาตรฐาน
- Y2 แทน เอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง
 ในรูปคะแนนดิบ
- Y2/ แทน เอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง
 ในรูปคะแนนมาตรฐาน
- Y3 แทน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดง-
 บทบาท ในรูปคะแนนดิบ
- Y3/ แทน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดง-
 บทบาท ในรูปคะแนนมาตรฐาน
- Y4 แทน เอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันใน-
 การทำงาน ในรูปคะแนนดิบ
- Y4/ แทน เอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันใน-
 การทำงาน ในรูปคะแนนมาตรฐาน
- Y5 แทน เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน ในรูปคะแนนดิบ
- Y5/ แทน เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน ในรูปคะแนนมาตรฐาน
- X1 แทน เพศ
- X2 แทน อายุ
- X3 แทน ระดับสติปัญญา
- X4 แทน สัมพันธ์ภาพกับบิดา
- X5 แทน สัมพันธ์ภาพกับมารดา
- X6 แทน ทัศนคติต่อบิดา
- X7 แทน ทัศนคติต่อมารดา
- X8 แทน ฐานะความเป็นอยู่
- X9 แทน ประเภทโรงเรียน
- X10 แทน ความเครียด
- X11 แทน การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์อำนาจการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่น โดยมีตัวแปร เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะติดต่อบิดา ทักษะติดต่อมารดา ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนวัยรุ่นเป็นตัวทำนาย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะติดต่อบิดา ทักษะติดต่อมารดา ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตอนที่ 4 แสดงระดับเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น

ในการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ " นักเรียนวัยรุ่น " แทน " นักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร "

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 อายุเฉลี่ย และ ร้อยละ ของนักเรียนในแต่ละระดับอายุ

วัย	ช่วงอายุ	อายุเฉลี่ย	N	คิดเป็นร้อยละ
วัยรุ่นตอนต้น	12ปี 1เดือน - 14ปี	13ปี 1เดือน	123	30.75
วัยรุ่นตอนกลาง	14ปี 1เดือน - 16ปี	15ปี 1เดือน	110	27.50
วัยรุ่นตอนปลาย	16ปี 1เดือน - 18ปี	17ปี 2เดือน	167	41.75

จากตาราง 1 นักเรียนวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 มีอายุเฉลี่ย 13 ปี 1 เดือน วัยรุ่นตอนกลาง 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 มีอายุเฉลี่ย 15 ปี 1 เดือน และวัยรุ่นตอนปลาย 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 มีอายุเฉลี่ย 17 ปี 2 เดือน

ตาราง 2 คะแนนดิบและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปร สัมพันธภาพกับบิดา

สัมพันธภาพกับมารดา ทศนคติต่อบิดา ทศนคติต่อมารดา ความเครียด และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตัวแปร	ระดับ	คะแนนดิบ	N	คิดเป็นร้อยละ
สัมพันธภาพกับบิดา	ต่ำ	0 - 114	63	15.75
	ปานกลาง	115 - 157	275	68.75
	สูง	158 - 180	62	15.50

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับ	คะแนนดิบ	N	คิดเป็นร้อยละ
สัมพันธภาพกับมารดา	ต่ำ	0 - 119	65	16.25
	ปานกลาง	120 - 157	260	65.00
	สูง	158 - 180	75	18.75
ทัศนคติต่อบิดา	ต่ำ	0 - 90	55	13.75
	ปานกลาง	91 - 118	294	73.50
	สูง	119 - 120	51	12.75
ทัศนคติต่อมารดา	ต่ำ	0 - 93	55	13.75
	ปานกลาง	94 - 118	320	80.00
	สูง	119 - 120	25	6.25
ความเครียด	ต่ำ	0 - 10	62	15.50
	ปานกลาง	11 - 19	274	68.50
	สูง	20 - 40	64	16.00
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ต่ำ	0 - 51	59	14.75
	ปานกลาง	52 - 73	288	72.00
	สูง	74 - 90	53	13.25

จากตาราง 2 นักเรียนวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะมีระดับของสัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทัศนคติต่อบิดา ทัศนคติต่อมารดา ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ สัมพันธภาพกับบิดา ร้อยละ 68.75 สัมพันธภาพกับมารดา ร้อยละ 65.00 ทัศนคติต่อบิดา ร้อยละ 73.50 ทัศนคติต่อมารดา ร้อยละ 80.00 ความเครียด ร้อยละ 68.5 และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ร้อยละ 72.00

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์อำนาจการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีตัวแปรเพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ความเครียด และการ ให้ความเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นเป็นตัวทำนาย เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 คือ เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ฐานะ ความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด การให้ความเหตุผลเชิงจริยธรรม สามารถทำนาย เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่นได้ดังผลปรากฏในตาราง 3 ถึง 9

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน กับตัวแปรทำนาย คือ ตัวแปรเพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ความเครียด และ การให้ความเหตุผลเชิงจริยธรรม

ตัวแปรทำนาย	เอกลักษณ์แห่งตน				
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
1. เพศ (X1)	.199*	.180*	.100*	.199*	.225*
2. อายุ (X2)	.048	.067	.134*	.055	.085
3. ระดับสติปัญญา (X3)	.236*	.152*	.039	.170*	.184*
4. สัมพันธภาพกับบิดา (X4)	.247*	.237*	.197*	.248*	.305*
5. สัมพันธภาพกับมารดา (X5)	.277*	.353*	.287*	.321*	.390*
6. ทักษะคิดต่อบิดา (X6)	.205*	.189*	.100*	.204*	.230*
7. ทักษะคิดต่อมารดา (X7)	.274*	.284*	.216*	.289*	.341*
8. ฐานะความเป็นอยู่ (X8)	.107*	.097	.010	.168*	.109*
9. ประเภทโรงเรียน (X9)	.135*	.136*	.021	.073	.128*
10. ความเครียด (X10)	-.189*	-.169*	-.018	-.084	-.129*
11. การให้ความเหตุผลเชิงจริยธรรม (X11)	.177*	.201*	.157*	.152*	.218*

$$r_{.05}(400) = .098$$

จากตาราง 3 ความสัมพันธ์ของเอกลักษณ์แห่งตนตามตัวแปรที่ศึกษา

เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทศนคติต่อบิดา ทศนคติต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเพณีโรงเรียน และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทศนคติต่อบิดา ทศนคติต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเพณีโรงเรียน และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทศนคติต่อบิดา ทศนคติต่อมารดา ประเพณีโรงเรียน และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ อายุ สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทศนคติต่อบิดา ทศนคติต่อมารดา และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทศนคติต่อบิดา ทศนคติต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่
ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทศนคติต่อบิดา
ทศนคติต่อมารดา ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11
X1	1.00	-.024	.265*	.123*	.156*	.086	.109*	.140*	.302*	.148*	.203*
X2		1.00	.222*	-.023	.098*	-.122*	.029	-.042	.070	.056	.101*
X3			1.00	.184*	.141*	.091	.062	.136*	-.099*	.027	.093
X4				1.00	.679*	.652*	.423*	.007	-.075	-.192*	.176*
X5					1.00	.524*	.658*	.019	-.182*	-.193*	.256*
X6						1.00	.582*	-.044	-.052	-.207*	.182*
X7							1.00	-.008	-.107*	-.265*	.240*
X8								1.00	-.124*	-.103*	-.010
X9									1.00	-.055	-.163*
X10										1.00	-.026
X11											1.00

$$r_{.05}(400) = .098$$

จากตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญ.05 มีดังนี้

เพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา
ทศนคติต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับมารดา การให้เหตุผลเชิง
จริยธรรม และมีความสัมพันธ์ทางลบกับทศนคติต่อบิดา

ระดับสติปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ อายุ สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับ
มารดา ฐานะความเป็นอยู่ และมีความสัมพันธ์ทางลบกับประเภทโรงเรียน

สัมพันธ์ภาพกับบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ ระดับสติปัญญา สัมพันธ์ภาพกับมารดา
ทัศนคติต่อบิดา ทัศนคติต่อมารดา และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์
ทางลบกับความเครียด

สัมพันธ์ภาพกับมารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธ์ภาพกับ
บิดา ทัศนคติต่อบิดา ทัศนคติต่อมารดา และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และมีความสัมพันธ์ทางลบ
กับประเภทโรงเรียน และความเครียด

ทัศนคติต่อบิดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ สัมพันธ์ภาพกับบิดา สัมพันธ์ภาพกับมารดา
ทัศนคติต่อมารดา การทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และมีความสัมพันธ์ทางลบกับอายุ ความเครียด

ทัศนคติต่อมารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ สัมพันธ์ภาพกับบิดา สัมพันธ์ภาพกับ
มารดา ทัศนคติต่อบิดา การทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และมีความสัมพันธ์ทางลบกับ ประเภท
โรงเรียน ความเครียด

ฐานะความเป็นอยู่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ ระดับสติปัญญา และมีความสัมพันธ์
ทางลบกับประเภทโรงเรียน ความเครียด

ประเภทโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเพศ และมีความสัมพันธ์ทางลบกับ ระดับ
สติปัญญา สัมพันธ์ภาพกับมารดา ทัศนคติต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ และการทำให้เหตุผลเชิง
จริยธรรม

ความเครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเพศ และมีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธ์ภาพ
กับบิดา สัมพันธ์ภาพกับมารดา ทัศนคติต่อบิดา ทัศนคติต่อมารดา และฐานะความเป็นอยู่

การทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เพศ อายุ สัมพันธ์ภาพกับบิดา
สัมพันธ์ภาพกับมารดา ทัศนคติต่อบิดา ทัศนคติต่อมารดา และมีความสัมพันธ์ทางลบกับ
ประเภทโรงเรียน

ตาราง 5 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทำนาย
เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน

	b	Beta	R	R ²	R ²	S.E.	F change	t
	Change est.							
1.สัมพันธ์ภาพกับมารดา(X5)	.1588	.2535	.3901	.1522	.1522	10.84	71.43*	4.19*
2.เพศ(X1)	3.3259	.1416	.4239	.1797	.0275	10.68	43.48*	3.01*
3.ทัศนคติต่อมารดา(X7)	.1408	.1520	.4379	.1918	.0121	10.61	31.32*	2.54*
4.ระดับสติปัญญา(X3)	1.6899	.1016	.4486	.2013	.0095	10.56	24.88*	2.17*

$$a = 69.7467$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง สัมพันธ์ภาพกับมารดา เพศ ทัศนคติต่อมารดา ระดับสติปัญญา และเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านมีค่าเท่ากับ .4486

สัมพันธ์ภาพกับมารดา เป็นตัวแปรตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจการทำนายร้อยละ 15.22

ตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับ 2 คือ เพศ สามารถรวมกันกับ สัมพันธ์ภาพกับมารดาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านได้ร้อยละ 17.97 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายแรกเพียงตัวเดียวร้อยละ 2.75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเพิ่มตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับที่ 3 คือ ทัศนคติต่อมารดา สามารถรวมกันกับสัมพันธ์ภาพกับมารดา และเพศ ทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านได้ร้อยละ 19.18 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 2 ตัวแรกได้ร้อยละ 1.21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวทำนายที่มีอำนาจในการเข้าไปร่วมทำนายกับตัวทำนาย 3 ตัวแรก คือ ระดับสติปัญญา ซึ่งรวมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 20.13 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 3 ตัวแรกได้ร้อยละ 0.95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย 10.56 คะแนน และมีค่าคงที่เท่ากับ 69.7467 ซึ่งสามารถทำนายในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y5 = 69.7467 + .1588 X5 + 3.3259 X1 + .1408 X7 + 1.6899 X3$$

$$Y5/ = .2535 X5 + .1416 X1 + .1520 X7 + .1016 X3$$

ส่วนตัวแปร อายุ สัมพันธ์ภาพกับบิดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน
ทัศนคติต่อบิดา ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์-
แห่งตนรวมทุกด้านได้

ตาราง 6 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทำนาย
เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา

	b	Beta	R	R ²	R ²	S.E.	F change	t
						Change	est	
1. สัมพันธ์ภาพกับมารดา(X5)	.0228	.1119	.2767	.0766	.0766	3.76	33.00*	1.81
2. ระดับสติปัญญา(X3)	.9857	.1780	.3408	.1161	.0395	3.69	26.08*	3.71*
3. ความเครียด(X10)	-1.4019	-.1589	.3723	.1386	.0225	3.64	21.23*	-3.27*
4. เพศ(X1)	1.1259	.1439	.3979	.1584	.0199	3.61	18.58*	2.95*
5. ทัศนคติต่อมารดา(X7)	.0405	.1315	.4097	.1678	.0094	3.59	15.89*	2.11*

$$a = 20.0284$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง สัมพันธ์ภาพกับมารดา
ระดับสติปัญญา ความเครียด เพศ ทัศนคติต่อมารดา และเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา -
ความสับสนเวลามีค่าเท่ากับ .4097

สัมพันธ์ภาพกับมารดา เป็นตัวแปรตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายเอกลักษณ์-
แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
มีอำนาจการทำนายร้อยละ 7.66 ตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับ 2 คือ ระดับสติปัญญา

สามารถร่วมกันกับ สัมพันธภาพกับมารดาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลาที่ร้อยละ 11.61 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายแรกเพียงตัวเดียว ร้อยละ 3.95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเพิ่มตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นตัวที่ 3 คือ ความเครียด สามารถร่วมกันกับสัมพันธภาพกับมารดาและระดับสติปัญญา ทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลาที่ร้อยละ 13.86 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 2 ตัวแรกได้ร้อยละ 2.25 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวทำนายที่มีอำนาจในการเข้าไปรวมทำนายกับตัวทำนาย 3 ตัวแรก คือ เพศ ซึ่งร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 15.48 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 3 ตัวแรกได้ร้อยละ 1.99 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรลำดับสุดท้ายหรือลำดับที่ 5 ที่มีอำนาจในการเข้าไปรวมทำนายกับตัวทำนาย 4 ตัวแรกคือ ทศนคติต่อมารดา ซึ่งร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 16.78 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 4 ตัวแรกได้ร้อยละ 0.94 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย 3.59 คะแนน และมีค่าคงที่เท่ากับ 20.0284 แต่เนื่องจากเมื่อทศนคติต่อมารดาเข้ามาาร่วมกันกับ สัมพันธภาพกับมารดา ระดับสติปัญญา ความเครียด และเพศแล้ว สัมพันธภาพกับมารดาจะไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลาที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำให้มีตัวแปรที่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา เพียง 4 ตัวแปร คือ ระดับสติปัญญา ความเครียด เพศและทศนคติต่อมารดา ซึ่งสามารถทำนายในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y1 = 20.0284 + .9857X3 - 1.4019 X10 + 1.1259 X1 + .0405 X7$$

$$Y1/ = .1780X3 - .1589 X10 + .1438 X1 + .1315 X7$$

ส่วนตัวแปร อายุ ประเภทโรงเรียน ฐานะความเป็นอยู่ สัมพันธภาพกับมารดา สัมพันธภาพกับบิดา ทศนคติต่อบิดา และ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา

ตาราง 7 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทำนาย
เอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง

	b	beta	R	R ²	R ²	S.E.	F change	t
						change	est.	
1.สัมพันธ์ภาพกับมารดา(X5)	.0540	.2811	.3528	.1245	.1245	3.44	56.59*	5.74*
2.เพศ(X1)	1.0006	.1360	.3749	.1406	.0161	3.42	32.47*	2.83*
3.ความเครียด(X10)	-.1035	-.1321	.3962	.1569	.0163	3.39	24.57*	-2.77*
4.การทำให้เหตุผล เชิงจริยธรรม (X11)	.0343	.0977	.4069	.1656	.0087	3.37	19.60*	2.01*

$$a = 18.0589$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง สัมพันธ์ภาพกับมารดา เพศ ความเครียด การทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองมีค่าเท่ากับ .4069

สัมพันธ์ภาพกับมารดา เป็นตัวแปรตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจการทำนายร้อยละ 12.45 ตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับ 2 คือ เพศ สามารถรวมกันกับ สัมพันธ์ภาพกับมารดาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองได้ร้อยละ 14.06 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายแรกเพียงตัวเดียวร้อยละ 1.61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเพิ่มตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นตัวที่ 3 คือ ความเครียด สามารถรวมกันกับสัมพันธ์ภาพกับมารดา และเพศ ทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองได้ร้อยละ 15.69 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 2 ตัวแรกได้ร้อยละ 1.63 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และตัวทำนายที่มีอำนาจในการเข้าไปร่วมทำนายกับตัวทำนาย 3 ตัวแรก คือ

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 16.56 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนาย 3 ตัวแรกได้ร้อยละ 0.87 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย 3.37 คะแนน และมีค่าคงที่เท่ากับ 18.0589 ซึ่งสามารถทำนายในรูปแบบคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y2 = 18.0589 + .0540 X5 + 1.0006 X1 - .1035 X10 + .0343 X11$$

$$Y2/ = .2811 X5 + .1360 X1 - .1321 X10 + .0977 X11$$

ส่วนตัวแปร อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดาทัศนคติต่อบิดา ทัศนคติต่อมารดา ไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองได้

ตาราง 8 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทำนาย
เอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท

	b	beta	R	R ²	R ²	S.E.	F change	t
						Change	est.	
1.สัมพันธ์ภาพกับมารดา(X5)	.0498	.1069	.2867	.0821	.0821	3.31	35.64	5.75*
2.อายุ(X2)	.4409	.2762	.3058	.0935	.0114	3.29	20.48	2.23*

$$a = 20.6556$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง สัมพันธ์ภาพกับมารดา อายุ และเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาทมีค่าเท่ากับ .3058

สัมพันธ์ภาพกับมารดา เป็นตัวแปรตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจการทำนายร้อยละ 8.21 ตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับ 2 คือ อายุ สามารถรวมกันกับ สัมพันธ์ภาพกับมารดาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านได้ร้อยละ 9.35 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายแรกเพียงตัวเดียวร้อยละ 1.14 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย 3.29 คะแนน และ มีค่าคงที่เท่ากับ 20.6556 ซึ่งสามารถทำนายในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y_3 = 20.6556 + .0498 X_5 + .4409 X_2$$

$$Y_3/ = .1069 X_5 + .2762 X_2$$

ส่วนตัวแปร เพศ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา ทศนคติต่อบิดา ทศนคติต่อมารดา ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท

ตาราง 9 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปร เพื่อทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน

	b	beta	R	R ²	R ²	S.E.	F	Change	t
									Change est.
1. สัมพันธภาพกับมารดา (X5)	.0413	.2056	.3211	.1031	.1031	3.64	45.76*	3.33*	
2. ฐานะความเป็นอยู่ (X8)	.9872	.1469	.3597	.1294	.2063	3.59	29.49*	3.15*	
3. เพศ (X1)	1.0093	.1314	.3824	.1462	.0168	3.56	22.60*	2.78*	
4. ทศนคติต่อมารดา (X7)	.0424	.1401	.3967	.1574	.0112	3.54	10.44*	2.28*	

$$a = 15.4203$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง สัมพันธภาพกับมารดา ฐานะความเป็นอยู่ เพศ ทศนคติต่อมารดา และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงานมีค่าเท่ากับ .3967

สัมพันธภาพกับมารดา เป็นตัวแปรตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน ได้ร้อยละ 10.31 ตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับ 2 คือ ฐานะความเป็นอยู่ สามารถร่วมกันกับสัมพันธภาพกับมารดา ทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน ได้ร้อยละ 12.94 โดยที่อำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายแรกเพียงตัวเดียวร้อยละ 20.63 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเพิ่มตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นตัวที่

3 คือ เพศ สามารถร่วมกันกับสัมพันธ์ภาพกับมารดาและฐานะความเป็นอยู่ ทานายเอกลักษณ์แห่งตน ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน ได้ร้อยละ 14.62 โดยที่อำนาจ การทานายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทานาย 2 ตัวแรกได้ร้อยละ 1.68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และตัวทานายที่มีอำนาจในการเข้าไปร่วมทานายกับตัวทานาย 3 ตัวแรก คือ ทศนคติต่อมารดา ซึ่งร่วมกันทานายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจในการ ทานายร้อยละ 15.74 โดยที่อำนาจการทานายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทานาย 3 ตัวแรกได้ ร้อยละ 1.12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการ ทานาย 3.54 คะแนน และมีค่าคงที่เท่ากับ 15.4203 ซึ่งสามารถทานายในรูปแบบคะแนนดิบ และ คะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y4 = 15.4203 + .0413 X5 + .9872 X8 + 1.0093 X1 + .0424 X7$$

$$Y4/ = .2056 X5 + .1469 X8 + .1314 X1 + .1401 X7$$

ส่วนตัวแปร อายุ ระดับสติปัญญา ประเภทโรงเรียน สัมพันธ์ภาพกับบิดา ทศนคติต่อบิดา ความเครียด และ การทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่สามารถทานายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความ สามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 2-13

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน ดังผลปรากฏในตารางที่ 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง

เอกลักษณ์แห่งตน	เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t
รวมทุกด้าน	ชาย	200	111.8	12.41	4.51*
	หญิง	200	116.9	10.09	
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ชาย	200	28.12	3.72	2.70*
	หญิง	200	29.16	3.72	
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ชาย	200	27.00	3.69	3.47*
	หญิง	200	28.26	3.57	
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ชาย	200	28.51	3.95	4.14*
	หญิง	200	30.07	3.58	
ด้านความสามารถในการทำงาน- ความชะงักงันในการทำงาน	ชาย	200	28.17	3.79	2.06*
	หญิง	200	28.88	3.05	

$$t_{.05} (398) = 1.96$$

จากตาราง 10 แสดงว่า นักเรียนวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 โดยที่นักเรียนวัยรุ่นเพศหญิง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน ดังผลปรากฏในตารางที่ 11-12

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีอายุต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	วัย	ช่วงอายุ	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	วัยรุ่นตอนต้น	12ปี1วัน - 14ปี	123	113.71	12.39
	วัยรุ่นตอนกลาง	14ปี1วัน - 16ปี	116	113.12	11.12
	วัยรุ่นตอนปลาย	16ปี1วัน - 18ปี	161	115.95	11.69
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	วัยรุ่นตอนต้น	12ปี1วัน - 14ปี	123	28.95	4.14
	วัยรุ่นตอนกลาง	14ปี1วัน - 16ปี	116	28.33	3.83
	วัยรุ่นตอนปลาย	16ปี1วัน - 18ปี	161	29.34	3.77
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	วัยรุ่นตอนต้น	12ปี1วัน - 14ปี	123	27.39	3.77
	วัยรุ่นตอนกลาง	14ปี1วัน - 16ปี	116	27.39	3.35
	วัยรุ่นตอนปลาย	16ปี1วัน - 18ปี	161	27.96	3.84
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดง บทบาท	วัยรุ่นตอนต้น	12ปี1วัน - 14ปี	123	28.20	4.64
	วัยรุ่นตอนกลาง	14ปี1วัน - 16ปี	116	28.46	3.67
	วัยรุ่นตอนปลาย	16ปี1วัน - 18ปี	161	29.03	3.34
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	วัยรุ่นตอนต้น	12ปี1วัน - 14ปี	123	29.15	3.54
	วัยรุ่นตอนกลาง	14ปี1วัน - 16ปี	116	28.94	3.76
	วัยรุ่นตอนปลาย	16ปี1วัน - 18ปี	161	29.62	4.11

ตาราง 12 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
 ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีอายุต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	844.81	422.40	2.97
	ภายในกลุ่ม	397	56513.06	142.35	
	รวม	399	57357.87		
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	73.08	36.54	2.36
	ภายในกลุ่ม	397	6153.71	15.50	
	รวม	399	6226.79		
ด้านความมั่นใจในตนเอง การหมั่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	38.97	19.48	1.39
	ภายในกลุ่ม	397	5550.78	13.98	
	รวม	399	5589.75		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	73.20	36.60	2.39
	ภายในกลุ่ม	397	6071.46	15.29	
	รวม	399	6144.66		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	41.66	20.82	1.39
	ภายในกลุ่ม	397	5955.51	15.00	
	รวม	399	5997.17		

$$F_{.05}(df=2,397) = 3.00$$

จากตาราง 12 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับอายุต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 3

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 4 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่ำ ดังผลปรากฏในตารางที่ 13-15

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ระดับสติปัญญา	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	ต่ำ	139	112.14	11.05
	ปานกลาง	189	114.58	11.69
	สูง	72	118.51	12.28
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ต่ำ	139	27.88	3.58
	ปานกลาง	189	29.07	3.81
	สูง	72	30.54	4.25
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมั่นแต่ตนเอง	ต่ำ	139	26.93	3.42
	ปานกลาง	189	27.81	3.75
	สูง	72	28.47	3.81
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ต่ำ	139	28.55	4.61
	ปานกลาง	189	28.64	3.38
	สูง	72	28.64	3.61
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ต่ำ	139	28.77	4.02
	ปานกลาง	189	29.06	3.65
	สูง	72	30.86	3.65

ตาราง 14 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1931.59	965.79	7.19*
	ภายในกลุ่ม	397	53271.09	134.0	
	รวม	399	55202.68		
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	342.75	171.38	11.78*
	ภายในกลุ่ม	397	5776.99	14.55	
	รวม	399	6119.74		
ด้านความมั่นใจในตนเอง การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	125.63	62.81	4.72*
	ภายในกลุ่ม	397	5282.37	13.31	
	รวม	399	5407.99		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	0.67	0.33	0.02
	ภายในกลุ่ม	397	6014.49	15.15	
	รวม	399	6015.16		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	224.45	112.22	7.85*
	ภายในกลุ่ม	397	5675.06	14.29	
	รวม	399	5899.51		

$$F_{.05}(df=2,397) = 3.00$$

จากตาราง 14 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกันมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และ ด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจุกจิกในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกันมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความขะจุกจิกในการแสดงบทบาท ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 4 เพียงบางส่วน และเพื่อให้ได้ทราบว่ากลุ่มใดมีความต่างกันได้ทดสอบต่อโดยวิธีเชฟเฟ บราควผลดังนี้

ตาราง 15 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ระดับสติปัญญา	N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				112.14	114.58	118.51
รวมทุกด้าน	ต่ำ	139	112.14		2.44	6.37*
	ปานกลาง	189	114.58			3.93
	สูง	72	118.51			
	ระดับสติปัญญา	N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				27.88	29.07	30.54
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ต่ำ	139	27.88		1.19*	2.66*
	ปานกลาง	189	29.07			1.47*
	สูง	72	30.54			

ตาราง 15 (ต่อ)

ระดับสติปัญญา		N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				26.93	27.81	28.47
ด้านความมั่นใจใน	ต่ำ	139	26.93		0.88	1.54*
ตนเอง - การหมกมุ่น	ปานกลาง	189	27.81			0.66
แต่ตนเอง	สูง	72	28.47			
ระดับสติปัญญา		N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				28.77	29.06	30.86
ด้านความสามารถใน	ต่ำ	139	28.77		0.29	2.09*
การทำงาน - ความ	ปานกลาง	189	29.06			1.80*
ขะจิกงันในการทำงาน	สูง	72	30.86			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจิกงันในการทำงาน สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับสติปัญญาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน และ นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูง มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจิกงันในการทำงาน สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับสติปัญญาปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มอื่น

นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญากึ่งกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับสติปัญญาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานแต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มอื่น

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่สูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ ดังผลปรากฏในตารางที่ 16-18

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ฐานะความเป็นอยู่	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	ต่ำ	42	108.73	16.76
	ปานกลาง	262	115.15	10.44
	สูง	96	115.01	12.01
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ต่ำ	42	27.02	3.98
	ปานกลาง	262	29.17	3.66
	สูง	96	29.09	4.35
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ต่ำ	42	26.55	4.72
	ปานกลาง	262	27.66	3.49
	สูง	96	28.00	3.62
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ต่ำ	42	28.24	7.01
	ปานกลาง	262	28.85	3.23
	สูง	96	28.13	3.60
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ต่ำ	42	26.93	4.47
	ปานกลาง	262	29.48	3.49
	สูง	96	29.79	4.13

ตาราง 17 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1528.37	764.19	5.65*
	ภายในกลุ่ม	397	53674.30	135.19	
	รวม	399	55202.67		
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	170.01	85.00	5.67*
	ภายในกลุ่ม	397	5949.74	14.99	
	รวม	399	6119.75		
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	62.51	31.25	2.32
	ภายในกลุ่ม	397	5345.48	13.46	
	รวม	399	5407.99		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	43.15	21.57	1.43
	ภายในกลุ่ม	397	5972.01	15.04	
	รวม	399	6015.16		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	267.53	133.76	9.43*
	ภายในกลุ่ม	397	5631.98	14.19	
	รวม	399	5899.51		

$$F_{.05}(df=2,397) = 3.00$$

จากตาราง 17 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และ ด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจก้งนในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และด้านการเรียนรู้บทบาท - ความขะจก้งนในการแสดงบทบาท ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 5 เพียงบางส่วน และเพื่อให้ได้ทราบว่ากลุ่มใดมีความต่างกัน ได้ทดสอบต่อโดยวิธีเชฟเฟ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 18 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ฐานะความเป็นอยู่	N	$\bar{X}$	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
				108.73	115.01	115.15
รวมทุกด้าน	ต่ำ	42	108.73		6.28*	6.42*
	สูง	96	115.01			0.14
	ปานกลาง	262	115.15			
				27.02	29.09	29.17
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ต่ำ	42	27.02		2.07*	2.15*
	สูง	96	29.09			0.08
	ปานกลาง	262	29.17			

ตาราง 18 (ต่อ)

ฐานะความเป็นอยู่		N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				26.93	29.48	29.79
ด้านความสามารถใน	ต่ำ	42	26.93		2.55*	2.86*
การทำงาน - ความ	ปานกลาง	262	29.48			0.31
ชะงักงันในการทำงาน	สูง	96	29.79			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนวัยรุ่น ที่มีฐานะความเป็นอยู่สูงและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และ ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 6 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นเพศชายจากโรงเรียนมัธยมชายล้วน และโรงเรียนมัธยมสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน ดังผลปรากฏในตารางที่ 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน
ของนักเรียนวัยรุ่นเพศชายจากโรงเรียนชายล้วนและสหศึกษา

เอกลักษณ์แห่งตน	ประเภทโรงเรียน	N	$\bar{X}$	SD	t
รวมทุกด้าน	ชายล้วน	100	113.50	10.87	1.93
	สหศึกษา	100	110.10	13.80	
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ชายล้วน	100	28.68	3.68	1.82
	สหศึกษา	100	29.70	4.22	
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ชายล้วน	100	27.30	3.47	2.11*
	สหศึกษา	100	26.20	3.89	
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ชายล้วน	100	28.90	3.95	1.42
	สหศึกษา	100	28.14	3.58	
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ชายล้วน	100	28.72	3.63	2.02*
	สหศึกษา	100	27.64	3.91	

$$t_{.05} (198) = 1.96$$

จากตาราง 19 แสดงว่า นักเรียนวัยรุ่นเพศชายจากโรงเรียนมัธยมชายล้วนและโรงเรียนมัธยมสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนในบางด้าน แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 6 เพียงบางส่วน โดยที่นักเรียนวัยรุ่นเพศชายจากโรงเรียนชายล้วนมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นชายจากโรงเรียนสหศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นนพศหญิงจากโรงเรียนมัธยมหญิงล้วน และโรงเรียนมัธยมสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านแตกต่างกัน ดังผลปรากฏในตารางที่ 20

ตาราง 20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่นนพศหญิงจากโรงเรียนหญิงล้วนและสหศึกษา

เอกลักษณ์แห่งตน	ประเภทโรงเรียน	N	$\bar{X}$	SD	t
รวมทุกด้าน	หญิงล้วน	100	117.10	10.34	0.39
	สหศึกษา	100	116.70	9.82	
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	หญิงล้วน	100	30.00	3.97	1.14
	สหศึกษา	100	29.40	3.42	
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	หญิงล้วน	100	28.61	3.39	1.29
	สหศึกษา	100	27.96	3.74	
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	หญิงล้วน	100	29.94	3.53	0.43
	สหศึกษา	100	30.16	3.63	
ด้านความสามารถในการทำงาน- ความชะงักงันในการทำงาน	หญิงล้วน	100	28.55	3.25	1.49
	สหศึกษา	100	29.19	2.79	

$$t_{.05} (198) = 1.96$$

จากตาราง 20 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นนพศหญิงจากโรงเรียนหญิงล้วนและสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 8 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี ดังผลปรากฏในตารางที่ 21-23

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	สัมพันธภาพกับบิดา	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	ไม่ดี	63	108.54	12.67
	ปานกลาง	275	114.35	10.89
	ดี	62	120.87	11.42
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ไม่ดี	63	26.83	3.79
	ปานกลาง	275	29.14	3.86
	ดี	62	30.09	3.57
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ไม่ดี	63	26.43	4.12
	ปานกลาง	275	27.55	3.44
	ดี	62	29.18	3.79
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ไม่ดี	63	27.60	3.79
	ปานกลาง	275	28.36	3.26
	ดี	62	30.21	3.47
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ไม่ดี	63	27.68	4.41
	ปานกลาง	275	29.30	3.67
	ดี	62	30.84	3.38

ตาราง 22 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	4759.88	2379.94	18.73*
	ภายในกลุ่ม	397	50442.80	127.06	
	รวม	399	55202.68		
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	375.78	187.89	12.96*
	ภายในกลุ่ม	397	5743.97	14.47	
	รวม	399	6199.75		
ด้านความมั่นใจในตนเอง การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	241.34	120.67	9.27*
	ภายในกลุ่ม	397	5166.66	13.01	
	รวม	399	5407.99		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	237.32	118.66	10.41*
	ภายในกลุ่ม	397	4524.43	11.39	
	รวม	399	4761.75		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	311.52	155.76	11.07*
	ภายในกลุ่ม	397	5587.99	14.08	
	รวม	399	5899.51		

$$F_{.05}(df=2,397) = 3.00$$

จากตาราง 22 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อให้ได้ทราบว่ากลุ่มใดมีความต่างกัน ได้ทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 23 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีสัมพันธภาพกับบิดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	สัมพันธภาพกับบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				108.54	114.35	120.87
รวมทุกด้าน	ไม่ดี	63	108.54		5.81*	12.33*
	ปานกลาง	275	114.35			6.52*
	ดี	62	120.87			
	สัมพันธภาพกับบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				26.83	29.14	30.09
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ไม่ดี	63	26.83		2.31*	3.26*
	ปานกลาง	275	29.14			0.95
	ดี	62	30.09			
	สัมพันธภาพกับบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				26.43	27.55	29.18
ด้านความมั่นใจใน ตนเอง - การหมกมุ่น แต่ตนเอง	ไม่ดี	63	26.43		1.12	2.75*
	ปานกลาง	275	27.55			1.63*
	ดี	62	29.18			

ตาราง 23 (ต่อ)

เอกลักษณ์แห่งตน	สัมพันธ์ภาพกับบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				27.60	28.36	30.21
ด้านการเรียนรู้บทบาท	ไม่ดี	63	27.60		0.76	2.61*
- ความชะงักงันในการ	ปานกลาง	275	28.36			1.85*
แสดงบทบาท	ดี	62	30.21			
	สัมพันธ์ภาพกับบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				27.68	29.30	30.84
ด้านความสามารถใน	ไม่ดี	63	27.68		1.62*	3.16*
การทำงาน - ความ	ปานกลาง	275	29.30			1.54*
ชะงักงันในการทำงาน	ดี	62	30.84			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธ์ภาพกับบิดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธ์ภาพกับบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน และ นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธ์ภาพกับบิดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงัก-งันในการแสดงบทบาท และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงานสูงกว่ากลุ่มที่มีสัมพันธ์ภาพกับบิดาปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธ์ภาพกับบิดาปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และด้านความสามารถในการทำงาน - ความ-ชะงักงันในการทำงาน สูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธ์ภาพกับบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 9 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี ดังผลปรากฏในตารางที่ 24-26

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	สัมพันธภาพกับมารดา	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	ไม่ดี	65	107.28	12.79
	ปานกลาง	260	114.11	10.60
	ดี	75	121.81	10.49
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ไม่ดี	65	27.09	4.25
	ปานกลาง	260	28.88	3.69
	ดี	75	30.67	3.64
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ไม่ดี	65	25.80	3.98
	ปานกลาง	260	27.34	3.35
	ดี	75	30.17	3.22
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ไม่ดี	65	27.18	3.65
	ปานกลาง	260	28.44	3.24
	ดี	75	29.97	3.52
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ไม่ดี	65	27.20	4.51
	ปานกลาง	260	29.31	3.48
	ดี	75	31.00	3.61

ตาราง 25 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
 ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	7441.29	3720.65	30.93*
	ภายในกลุ่ม	397	47761.39	120.31	
	รวม	399	55202.68		
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	446.33	223.17	15.61*
	ภายในกลุ่ม	397	5673.42	14.29	
	รวม	399	6119.75		
ด้านความมั่นใจในตนเอง การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	724.32	362.16	30.69*
	ภายในกลุ่ม	397	4683.68	11.79	
	รวม	399	5407.99		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	275.88	137.94	12.21*
	ภายในกลุ่ม	397	4485.87	11.29	
	รวม	399	4761.75		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	503.34	251.67	18.52*
	ภายในกลุ่ม	397	5396.17	13.59	
	รวม	399	5899.51		

$$F_{.05}(df=2,397) = 3.00$$

จากตาราง 25 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาต่างกัน มีเอกลักษณ์
 แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อให้
 ได้ทราบว่ากลุ่มใดมีความต่างกัน ได้ทดสอบโดยวิธีเชฟเพ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ตาราง 26 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
 ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	สัมพันธภาพ กับมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				107.28	114.11	121.81
รวมทุกด้าน	ไม่ดี	65	107.28		6.83*	14.53*
	ปานกลาง	260	114.11			7.70*
	ดี	75	121.81			
	สัมพันธภาพ กับมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				27.09	28.88	30.67
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ไม่ดี	65	27.09		1.79*	3.58*
	ปานกลาง	260	28.88			1.79*
	ดี	75	30.67			
	สัมพันธภาพ กับมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				25.80	27.34	30.17
ด้านความมั่นใจใน ตนเอง - การหมกมุ่น แต่ตนเอง	ไม่ดี	65	25.80		1.54*	4.37*
	ปานกลาง	260	27.34			2.83*
	ดี	75	30.17			

ตาราง 26 (ต่อ)

เอกลักษณ์แห่งตน	สัมพันธภาพ กับมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				27.18	28.44	29.97
ด้านการเรียนรู้บทบาท -	ไม่ดี	65	27.18		1.26*	2.79*
ความชะงักงันในการ	ปานกลาง	260	28.44			1.53*
แสดงบทบาท	ดี	75	29.97			
	สัมพันธภาพ กับมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				27.20	29.31	31.00
ด้านความสามารถใน	ไม่ดี	65	27.20		2.11*	3.80*
การทำงาน - ความ	ปานกลาง	260	29.31			1.69*
ชะงักงันในการทำงาน	ดี	75	31.00			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาดีและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 9 และ นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 10 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาไม่ดี ดังผลปรากฏในตารางที่ 27-29

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ทัศนคติต่อบิดา	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	ไม่ดี	55	110.15	12.51
	ปานกลาง	294	114.49	11.44
	ดี	51	118.82	11.29
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ไม่ดี	55	27.65	4.11
	ปานกลาง	294	29.00	3.91
	ดี	51	29.84	3.43
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ไม่ดี	55	26.56	4.03
	ปานกลาง	294	27.57	3.63
	ดี	51	29.08	3.19
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ไม่ดี	55	28.13	3.90
	ปานกลาง	294	28.50	3.34
	ดี	51	29.08	3.58
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ไม่ดี	55	27.80	4.43
	ปานกลาง	294	29.41	3.69
	ดี	51	30.16	3.69

ตาราง 28 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1994.98	997.49	7.44*
	ภายในกลุ่ม	397	53207.69	134.02	
	รวม	399	55202.68		
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	133.57	66.79	4.43*
	ภายในกลุ่ม	397	5986.18	15.08	
	รวม	399	6119.75		
ด้านความมั่นใจในตนเอง การหมั่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	170.64	85.32	6.47*
	ภายในกลุ่ม	397	5237.35	13.19	
	รวม	399	5407.99		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	24.46	12.23	1.02
	ภายในกลุ่ม	397	4737.29	11.93	
	รวม	399	4761.75		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	164.76	82.38	5.70*
	ภายในกลุ่ม	397	5734.75	14.44	
	รวม	399	5899.51		

$$F_{.05}(df=2,397) = 3.00$$

จากตาราง 28 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกันมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และ ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกันมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาทไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 10 เพียงบางส่วน และเพื่อให้ได้ทราบว่ากลุ่มใดมีความต่างกันได้ทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ ประกฏผลดังนี้

ตาราง 29 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ทัศนคติต่อบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				110.15	114.49	118.82
รวมทุกด้าน	ไม่ดี	55	110.15		4.34*	8.67*
	ปานกลาง	294	114.49			4.33*
	ดี	51	118.82			
	ทัศนคติต่อบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				27.65	29.00	29.84
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ไม่ดี	55	27.65	1.35	2.19*	
	ปานกลาง	294	29.00		0.84	
	ดี	51	29.84			

ตาราง 29 (ต่อ)

เอกลักษณ์แห่งตน	ทัศนคติต่อบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				26.56	27.57	29.08
ด้านความมั่นใจใน	ไม่ดี	55	26.56	1.01	2.52*	
ตนเอง - การหมกมุ่น	ปานกลาง	294	27.57		1.51*	
แต่ตนเอง	ดี	51	29.08			
	ทัศนคติต่อบิดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				27.80	29.41	30.16
ด้านความสามารถใน	ไม่ดี	55	27.80	1.61*	2.36*	
การทำงาน - ความ	ปานกลาง	294	29.41		0.75	
ชะงักงันในการทำงาน	ดี	51	30.16			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน และ นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง สูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มอื่น

นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติบิดาปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 11 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาไม่ดี ดังผลปรากฏในตารางที่ 30-32

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ทัศนคติต่อมารดา	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	ไม่ดี	55	105.73	11.05
	ปานกลาง	320	115.37	11.07
	ดี	25	121.80	12.49
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ไม่ดี	55	26.62	4.05
	ปานกลาง	320	29.24	3.74
	ดี	25	29.92	4.14
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ไม่ดี	55	25.69	3.64
	ปานกลาง	320	27.74	3.51
	ดี	25	30.36	3.84
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ไม่ดี	55	26.65	3.26
	ปานกลาง	320	28.68	3.32
	ดี	25	30.68	3.80
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ไม่ดี	55	26.76	3.79
	ปานกลาง	320	29.59	3.67
	ดี	25	30.84	4.04

ตาราง 31 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	5803.54	2901.77	23.32*
	ภายในกลุ่ม	397	49399.13	124.43	
	รวม	399	55202.67		
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	349.94	174.97	12.03*
	ภายในกลุ่ม	397	5769.81	14.53	
	รวม	399	6119.75		
ด้านความมั่นใจในตนเอง การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	397.02	198.51	15.72*
	ภายในกลุ่ม	397	5010.97	12.12	
	รวม	399	5407.99		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	316.03	158.01	14.11*
	ภายในกลุ่ม	397	4445.72	11.19	
	รวม	399	4761.75		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	441.23	220.61	16.04*
	ภายในกลุ่ม	397	5458.28	13.75	
	รวม	399	5899.51		

$$F_{.05}(df=2, 397) = 3.00$$

จากตาราง 31 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อให้ได้ทราบว่ากลุ่มใดมีความต่างกัน ได้ทดสอบโดยวิธีเชฟเฟ่ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 32 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ทัศนคติต่อมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				105.73	115.37	121.80
รวมทุกด้าน	ไม่ดี	55	105.73		9.64*	16.07*
	ปานกลาง	320	115.37			6.43*
	ดี	25	121.80			
	ทัศนคติต่อมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				26.62	29.24	29.92
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ไม่ดี	55	26.62		2.62*	3.30*
	ปานกลาง	320	29.24			0.68
	ดี	25	29.92			
	ทัศนคติต่อมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				25.69	27.74	30.36
ด้านความมั่นใจใน ตนเอง - การหมกมุ่น แต่ตนเอง	ไม่ดี	55	25.69		2.05*	4.67*
	ปานกลาง	320	27.74			2.62*
	ดี	25	30.36			

ตาราง 32 (ต่อ)

เอกลักษณ์แห่งตน	ทัศนคติต่อมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				26.65	28.68	30.68
ด้านการเรียนรู้บทบาท -	ไม่ดี	55	26.65		2.03*	4.03*
ความชะงักงันในการ	ปานกลาง	320	28.68			2.00*
แสดงบทบาท	ดี	25	30.68			
	ทัศนคติต่อมารดา	N	$\bar{X}$	ไม่ดี	ปานกลาง	ดี
				26.76	29.59	30.84
ด้านความสามารถใน	ไม่ดี	55	26.76		2.83*	4.08*
การทำงาน - ความ	ปานกลาง	320	29.59			1.25
ชะงักงันในการทำงาน	ดี	25	30.84			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาดีและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 12 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่ำ และ ปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดสูง ดังผลปรากฏในตารางที่ 33-35

ตาราง 33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีความเครียดต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ความเครียด	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	ต่ำ	62	116.97	14.52
	ปานกลาง	274	114.09	10.97
	สูง	64	113.42	11.76
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ต่ำ	62	29.71	4.72
	ปานกลาง	274	28.96	3.66
	สูง	64	28.00	3.94
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ต่ำ	62	28.23	4.07
	ปานกลาง	274	27.69	3.53
	สูง	64	26.73	3.84
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ต่ำ	62	28.87	4.12
	ปานกลาง	274	28.32	3.37
	สูง	64	29.57	5.34
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ต่ำ	62	30.16	3.86
	ปานกลาง	274	29.13	3.79
	สูง	64	29.17	3.99

ตาราง 34 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละด้าน
ของนักเรียนวัยรุ่น ที่มีความเครียดต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	487.22	243.61	1.77
	ภายในกลุ่ม	397	54715.45	137.82	
	รวม	399	55202.67		
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	93.34	46.67	3.07*
	ภายในกลุ่ม	397	6026.41	15.18	
	รวม	399	6119.75		
ด้านความมั่นใจในตนเอง การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	74.43	37.21	2.77
	ภายในกลุ่ม	397	5333.57	13.43	
	รวม	399	5407.99		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	86.49	42.25	2.89
	ภายในกลุ่ม	397	5928.67	14.93	
	รวม	399	6015.16		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	56.52	28.26	1.92
	ภายในกลุ่ม	397	5842.99	14.72	
	รวม	399	5899.51		

$$F_{.05}(df=2,397) = 3.00$$

จากตาราง 34 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง และเพื่อให้ได้ทราบว่างุ่มใดมีความต่างกัน ได้ทดสอบต่อโดยวิธีเชฟเฟรปรากฏผลดังนี้

ตาราง 35 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่างกัน

ความเครียด	N	$\bar{X}$	สูง	ปานกลาง	ต่ำ
			28.00	28.96	29.71
สูง	64	28.00		0.96	1.71*
ปานกลาง	274	28.96			0.75
ต่ำ	62	29.71			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับความเครียดต่ำ มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับความเครียดสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 13 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ ดังผลปรากฏในตารางที่ 36-38

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	การทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	N	$\bar{X}$	SD
รวมทุกด้าน	ต่ำ	59	108.14	12.31
	ปานกลาง	288	115.14	11.41
	สูง	53	117.68	10.76
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ต่ำ	59	26.86	4.33
	ปานกลาง	288	29.23	3.71
	สูง	53	29.58	3.89
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ต่ำ	59	25.93	3.32
	ปานกลาง	288	27.78	3.68
	สูง	53	28.64	3.53
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท	ต่ำ	59	27.47	3.21
	ปานกลาง	288	28.83	4.06
	สูง	53	29.39	3.32
ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน	ต่ำ	59	27.86	4.49
	ปานกลาง	288	29.43	3.66
	สูง	53	30.06	3.75

ตาราง 37 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน
ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	3041.77	1520.89	11.58*
	ภายในกลุ่ม	397	52160.90	131.39	
	รวม	399	55202.67		
ด้านการรับรู้เวลา- ความสับสนในเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2	299.64	149.82	10.21*
	ภายในกลุ่ม	397	5820.11	14.66	
	รวม	399	6119.75		
ด้านความมั่นใจในตนเอง การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	230.86	115.43	8.85*
	ภายในกลุ่ม	397	5177.13	13.04	
	รวม	399	5407.99		
ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการ แสดงบทบาท	ระหว่างกลุ่ม	2	111.05	55.53	3.73*
	ภายในกลุ่ม	397	5904.11	14.87	
	รวม	399	6015.16		
ด้านความสามารถในการ ทำงาน - ความชะงักงัน ในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	157.02	78.51	5.43*
	ภายในกลุ่ม	397	5742.49	14.46	
	รวม	399	5899.51		

$$F_{.05}(df=2,397) = 3.00$$

จากตาราง 37 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพื่อให้ทราบว่ากลุ่มใดมีความต่างกัน ได้ทดสอบต่อโดยวิธีเชฟเฟ่ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 38 เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ของนักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน

เอกลักษณ์แห่งตน	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				108.14	115.14	117.68
รวมทุกด้าน	ต่ำ	59	108.14		7.00*	9.54*
	ปานกลาง	288	115.14			2.54
	สูง	53	117.68			
	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				26.86	29.23	29.58
ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา	ต่ำ	59	26.86		2.37*	2.72*
	ปานกลาง	288	29.23			0.35
	สูง	53	29.58			
	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				25.93	27.78	28.64
ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง	ต่ำ	59	25.93		1.85*	2.71*
	ปานกลาง	288	27.78			0.86
	สูง	53	28.64			

ตาราง 38 (ต่อ)

เอกลักษณ์แห่งตน	ระดับการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรม	N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				27.47	28.83	29.39
ด้านการเรียนรู้บทบาท -	ต่ำ	59	27.47		1.36*	1.92*
ความซื่อสัตย์ในการ	ปานกลาง	288	28.83			0.56
แสดงบทบาท	สูง	53	29.39			
	ระดับการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรม	N	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
				27.86	29.43	30.06
ด้านความสามารถใน	ต่ำ	59	27.86		1.57*	2.20*
การทำงาน - ความ	ปานกลาง	288	29.43			0.63
ซื่อสัตย์ในการทำงาน	สูง	53	30.06			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำ

ตอนที่ 4 แสดงระดับเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

ตาราง 39 ระดับเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

ระดับ	ระดับคะแนนเฉลี่ย	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
มีความสับสนในบทบาทมาก	ต่ำกว่า 1.0	0	0
ยังมีความสับสนในบทบาท	ตั้งแต่ 1.0 - 2.0	4	1
มีเอกลักษณ์แห่งตนดี	ตั้งแต่ 2.01 - 3.0	258	64.5
มีเอกลักษณ์แห่งตนดีมาก	มากกว่า 3.0	138	34.5

จากตาราง 39 แสดงว่านักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร มีเอกลักษณ์แห่งตน ที่ได้จากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอิสรภาพในช่วงก่อนวัยรุ่น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่มีเอกลักษณ์แห่งตนดี ร้อยละ 64.5 และ เอกลักษณ์แห่งตนดีมาก ร้อยละ 34.5 แสดงว่า นักเรียนวัยรุ่นในกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท และ ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน อย่างสมบูรณ์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์เอกลักษณ์แห่งตนพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพในครอบครัว ทักษะคิดต่อบิตามารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนวัยรุ่นใน เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนกับตัวแปร เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพในครอบครัว ทักษะคิดต่อบิตามารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาระดับเอกลักษณ์แห่งตน ของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานการวิจัย

1. เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในแต่ละ ด้านของนักเรียนวัยรุ่นได้
2. นักเรียนวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละ ด้าน แตกต่างกัน
3. นักเรียนวัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย มีเอกลักษณ์แห่งตนรวม ทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน
4. นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุก ด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่ำ
5. นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่สูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตน รวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ
6. นักเรียนวัยรุ่นเพศชายจากโรงเรียนมัธยมชายล้วน และโรงเรียนมัธยมสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน

7. นักเรียนวัยรุ่นเพศหญิงจากโรงเรียนมัธยมหญิงล้วน และโรงเรียนมัธยมสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกัน

8. นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี

9. นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี

10. นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาไม่ดี

11. นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาดี และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาไม่ดี

12. นักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่ำ และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนที่มีความเครียดสูง

13. นักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 12-18 ปี

2. กลุ่มตัวอย่าง

เป็นกลุ่มนักเรียนชายและหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 เลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของยามาเน (ลัดดาวัลย์ หวังพานิช.2528:201; อ้างอิงมาจาก Yamane.1967:886-887) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับสติปัญญา การรายงานฐานะความเป็นอยู่ และ ประเภทโรงเรียน

3.2 แบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัวของกุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ(2526) ซึ่งดัดแปลงโดยอาศัยแนวแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว(Family Relation Scales) ของมอร์โรและวิลสัน มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scales) ชนิด 4 อันดับ ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง 45 ข้อจากจำนวนข้อทั้งหมด 100 ข้อ แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .899

3.3 แบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา แบบวัดสัมพันธภาพกับมารดานี้ ปรับปรุงจากแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ของ กุลวรรณ วิทยาวงศรุจิ(2526) โดยใช้ข้อความเช่นเดียวกับแบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา แต่เปลี่ยน คำว่า " พ่อ " แทนบิดาเป็นคำว่า " แม่ " แทนมารดา มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scales) ชนิด 4 อันดับ ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง 45 ข้อจากจำนวนข้อทั้งหมด 100 ข้อ แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .938

3.4 แบบวัดทัศนคติต่อบิดา แบบวัดนี้สร้างโดยดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจณี เป็นคำถามในทางลบทั้งหมด จำนวน 20 ข้อ และมีมาตราส่วนประเมินค่า 6 อันดับ ผู้ตอบจะเลือกตอบจาก " จริงที่สุด " ถึง " ไม่จริงเลย " ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงทั้ง 20 ข้อแล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .874

3.5 แบบวัดทัศนคติต่อมารดา แบบวัดนี้สร้างโดยดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจณี เป็นคำถามในทางลบทั้งหมด จำนวน 20 ข้อ โดยใช้ข้อความเช่นเดียวกับแบบวัดทัศนคติต่อบิดา แต่เปลี่ยน คำว่า " พ่อ " แทนบิดาเป็นคำว่า " แม่ " แทนมารดา และมีมาตราส่วนประเมินค่า 6 อันดับ ผู้ตอบจะเลือกตอบจาก " จริงที่สุด " ถึง " ไม่จริงเลย " ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อสูงทั้งหมด 20 ข้อ แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .887

3.6 แบบวัดความเครียด ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของ นราธร ศรีประสิทธิ์(2529) ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจความเครียด ของมหาวิทยาลัยคอร์เนล ชุด C.M.I(Cornell Medical Index) และ H.O.S(Health Opinion Survey) มีข้อความทางลบทั้งสิ้น จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบนี้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อได้ข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง ทั้งหมด 20 ข้อแล้วนำมาทดสอบ หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น .791

3.7 แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจจนิก (2520) ประกอบด้วยสถานการณ์ที่เป็นเรื่องต่างๆ 20 เรื่อง จำนวน 20 ข้อ ที่บรรยายถึงสถานการณ์ ความขัดแย้ง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่คุ้นเคยของเยาวชนไทย โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อได้ข้อที่มีค่าอำนาจสูง 15 ข้อจากจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ แล้วนำมาทดสอบ หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .766

3.8 แบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนว ความคิดของอีริกสัน ที่เสนอลักษณะอาการแสดงของความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนและ ความสับสนในบทบาท ที่ได้จากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโกในช่วงวัยเด็ก ข้อคำถามมีลักษณะเป็น มาตรฐานประเมินค่า(Rating Scale) ชนิด 4 อันดับ ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงแบบ Construct Validity โดยใช้วิธีการหา Internal Consistency แล้วเลือกข้อที่มีความ สัมพันธ์สูงไว้ใช้ จึงเป็นการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วย แล้วนำข้อที่ค่าอำนาจจำแนก สูงจำนวน 43 ข้อจากจำนวนข้อทั้งหมด 108 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ด้วย วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ .822

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียน ตามรายชื่อที่ ได้จากการสุ่ม

4.2 จัดดำเนินการให้ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามที่กำหนด

4.3 ตรวจสอบความเรียบร้อยของเอกสาร และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 แยกคะแนนตามกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ

5.3 หาตัวพยากรณ์ เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรคือ เพศ อายุ ระดับสติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะติดต่อบิดา ทักษะติดอมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน ความเครียด และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวทำนาย เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 1

5.4 เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างระหว่างตัวแปร เพศ ประเภทโรงเรียน และ เอกลักษณ์แห่งตนโดยใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 2 , 6 และ 7

5.5 เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างระหว่าง ตัวแปร อายุ สติปัญญา สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะติดต่อบิดา ทักษะติดอมารดา ฐานะความเป็นอยู่ ความเครียด การทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ เอกลักษณ์แห่งตน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One Way Analysis of Variance) และ ทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 3 - 5 และ 8 - 13

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาตัวแปรพยากรณ์เอกลักษณ์แห่งตนโดยรวมและในแต่ละด้าน พบว่า
 - 1.1 สัมพันธภาพกับมารดา เพศ ทศนคติต่อมารดา และระดับสติปัญญา สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 1.2 ระดับสติปัญญา ความเครียด เพศ และทัศนคติต่อมารดา สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 1.3 สัมพันธภาพกับมารดา เพศ ความเครียด และการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สามารถพยากรณ์เอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 1.4 สัมพันธภาพกับมารดา และอายุ สามารถพยากรณ์ เอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 1.5 สัมพันธภาพกับมารดา ฐานะความเป็นอยู่ เพศ และทัศนคติต่อมารดา สามารถพยากรณ์ เอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนวัยรุ่นเพศหญิง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับอายุต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 3
4. การศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนในนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน พบว่า
 - 4.1 นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับสติปัญญาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูงมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับสติปัญญานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มอื่น

4.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้ เวลา - ความสับสนในเวลา สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับสติปัญญาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มอื่น

4.3 นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่างกันมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาทไม่แตกต่างกัน

5. การศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนในนักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน พบว่า

5.1 นักเรียนวัยรุ่น ที่มีฐานะความเป็นอยู่สูงและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และ ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

5.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาทไม่แตกต่างกัน

6. นักเรียนวัยรุ่นเพศชายจากโรงเรียนชายล้วนมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นชายจากโรงเรียนสหศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

7. นักเรียนวัยรุ่นเพศหญิงจากโรงเรียนหญิงล้วนและสหศึกษา มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 7

8. การศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนในนักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาต่างกัน พบว่า

8.1 นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงานสูงกว่ากลุ่มที่มีสัมพันธภาพกับบิดาปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจก้งนในการทำงาน สูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกัน

9. นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาดีและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน สูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 9 และ นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. การศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนในนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกัน พบว่า

10.1 นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจก้งนในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มอื่น

10.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติบิดาปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจก้งนในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10.3 นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาต่างกัน มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้อุบบาท - ความขะจก้งนในการแสดงบพบาท ไม่แตกต่างกัน

11. การศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนในนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาต่างกัน พบว่า

11.1 นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาดีและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

11.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความซบเซงักงานในการแสดงบทบาท สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

12. นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับความเครียดต่ำ มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับความเครียดสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

13. นักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง และปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 13 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำ

14. นักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร มีเอกลักษณ์แห่งตน ที่ได้จากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีโก้ในช่วงก่อนวัยรุ่น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่มีเอกลักษณ์แห่งตนดี ร้อยละ 64.5 และมีเอกลักษณ์แห่งตนดีมาก ร้อยละ 34.5 สอดคล้องกับแนวความคิดของอีริคสัน

อภิปรายผล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น การอภิปรายผลจึงมีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานคร เท่านั้น สำหรับการอภิปรายครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอถึงภาพเอกลักษณ์แห่งตน รวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สัมพันธภาพกับมารดา ทักษะคิดต่อมารดา สัมพันธภาพกับบิดา ทักษะคิดต่อบิดา เพศ ระดับสติปัญญา ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อายุ ฐานะความเป็นอยู่และประเภทโรงเรียน ตามลำดับ

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน ได้แก่สัมพันธภาพกับมารดา เพศ ระดับสติปัญญา และทักษะคิดต่อมารดา ตามลำดับสามารถทำนาย เอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านได้ร้อยละ 20.13 หากจะพิจารณาในด้านย่อยแต่ละด้านจะพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ได้แก่ ระดับสติปัญญา ความเครียด เพศ และทักษะคิดต่อมารดา ตามลำดับโดยมีความสามารถทำนาย ได้ร้อยละ 16.78 ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ได้แก่สัมพันธภาพกับมารดา เพศ ความเครียด และการให้เหตุผลเชิง-จริยธรรม ตามลำดับ โดยมีความสามารถทำนายได้ร้อยละ 16.56 ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการ ทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท คือ สัมพันธภาพกับมารดา และ อายุ โดยมีความสามารถทำนายได้ร้อยละ 9.35 ปัจจัยที่มีอิทธิพล ในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน ได้แก่สัมพันธภาพกับมารดา ฐานะความเป็นอยู่ เพศ และทักษะคิดต่อมารดา ตามลำดับโดยมีความ สามารถทำนายได้ร้อยละ 15.74

สัมพันธภาพกับมารดา เป็นตัวแปรแรกที่ถูกนำมาเข้ามาในการทำนาย เอกลักษณ์แห่งตน รวมทุกด้าน และ ในด้านย่อยแต่ละด้านมากที่สุด และหากพิจารณาเฉพาะสัมพันธภาพกับมารดา และเอกลักษณ์แห่งตนแล้ว จะพบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาดี และปานกลาง มี เอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี ซึ่งหมายความว่า นักเรียน วัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูจากมารดาอย่างใกล้ชิด ได้รับการเอาใจใส่อย่างดีจากมารดาตั้งแต่วัย ทารกจนถึงปัจจุบัน จะมีความสามารถในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนได้ดีกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มี สัมพันธภาพกับมารดาไม่ดี แต่ถ้าหากเปรียบเทียบความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบิดากับมารดา

แล้ว หากเด็กมีความสัมพันธ์กับมารดาไม่ดีผลร้ายจะเกิดแก่เด็กมากที่สุด เพราะตามปกติเด็กต้องอยู่ใกล้ชิดมารดามากกว่าบิดา (สุรางค์ จันทรเอ็ม. 2524:155) และ นิวสัน(สุรางค์ จันทรเอ็ม. 2524:191; อ้างอิงมาจาก Newson.1963:np) ได้เสนอถึงบทบาทของบิดาและมารดาต่อทารกว่า "บิดาจะทำหน้าที่แทนมารดาได้ก็ต่อเมื่อมารดาที่แท้จริงไม่อยู่เท่านั้น แต่ถ้ามารดาอยู่บิดาจะเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ ส่วนมารดาที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านนั้นบิดาอาจทำหน้าที่แทนได้บ้างเป็นครั้งคราวไป" จากความสำคัญของมารดาที่มีต่อการพัฒนาของบุตรตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่น จึงทำให้สัมพันธภาพกับมารดาที่มีความสำคัญกว่าตัวแปรที่เลือกศึกษาทั้งหมด และถูกนำมาในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อยทุกด้านเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี(2540) ศึกษาสัมพันธภาพกับบิดามารดาและเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในโรงเรียนส่วนกลางสังกัดกรมสามัญศึกษา อดยเอกลักษณ์แห่งตนที่ศึกษาเป็นการวัดจากการพัฒนาบุคลิกภาพตามแนวความคิดของอีริคสัน พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดามารดาดี มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดามารดาไม่ดี และสัมพันธภาพกับบิดามารดาเป็นอันดับแรกที่ถูกนำมาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนและสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนได้ ร้อยละ 31.70

*จากผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของอีริคสัน ที่เสนอว่าเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา มีพื้นฐานมาจากการพัฒนาความไว้วางใจ - ไม่ไว้วางใจผู้อื่น(Trust Versus Mistrust) ซึ่งมีพื้นฐานจากการได้รับความรักจากมารดา การมีสัมพันธ์กับมารดา และการรับรู้จากสภาพแวดล้อมบางส่วน ทำให้เกิดการรับรู้เวลา ซึ่งเป็นความสามารถในการรับรู้ผลของการกระทำทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และจากการศึกษาครั้งนี้สัมพันธภาพกับมารดาจึงถูกนำมาเข้ามาเป็นปัจจัยแรกของการทำนาย นั่นคือ สัมพันธภาพกับมารดาที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา แต่ในการเลือกตัวแปรโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นทีละ 1 ตัวแปรพบว่า สัมพันธภาพกับมารดาถูกนำมาเข้ามาพิจารณาเป็นลำดับแรก และตามด้วยระดับสติปัญญา ความเครียด เพศ และทัศนคติต่อมารดาเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อทัศนคติต่อมารดาเข้ามาทำนายค่าอำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นร้อยละ (0.94) ทำให้ค่าสัมพันธภาพกับมารดาไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า ความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพกับมารดา และ ทัศนคติต่อมารดา มีค่าสูง($r=.658$) ดังนั้นเมื่อทัศนคติต่อมารดาสามารถทำให้ค่าอำนาจการทำนายเพิ่มขึ้นได้ สัมพันธภาพกับมารดาจึงถูกตัดออกจากสมการทำนาย นั่นคือทัศนคติต่อมารดาที่มีความสามารถร่วม

กับระดับสติปัญญา ความเครียด และเพศ ในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลามากกว่าสัมพันธ์กับมารดา

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อเด็กและวัยรุ่นมาก เพราะความสัมพันธ์ในครอบครัวจะเป็นเครื่องกำหนดแบบแผนพฤติกรรมของเด็ก และมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเด็กอย่างมาก เด็กต้องเรียนรู้จากบุคคลในครอบครัวในการที่จะทำตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่ เช่น ทำตัวเข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม จารีตประเพณี และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เด็กจะมีพฤติกรรมทางสังคมคล้ายกับบุคคลในครอบครัวของตนเป็นส่วนมาก (สุรางค์ จันทรเฒ. 2524:145-146)

พื้นฐานของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนมีพื้นฐานมาจากครอบครัวโดยเฉพาะจากมารดา ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สัมพันธภาพกับมารดา ซึ่งเป็นตัวแปรแรกที่ถูกนำมาในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อมารดาสูง ($r=.658$) ดังนั้นทัศนคติต่อมารดา จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา เอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน และหากพิจารณาเฉพาะทัศนคติต่อมารดากับเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านแล้วจะพบว่า ทัศนคติต่อมารดามีผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน โดยวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาดีและปานกลางจะมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ ในด้านย่อยทุกด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อมารดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 11 ทั้งนี้เป็นเพราะทัศนคติต่อมารดา เป็นผลรวมของความคิด ความรู้สึก และการยอมรับของบุตรที่มีต่อมารดาตนเอง เกิดจากการรับรู้เกี่ยวกับการกระทำของมารดาต่อบุตรและการกระทำของมารดาต่อผู้อื่น ดังนั้นผลจากความคิดที่บุตรมีต่อมารดาจะทำให้บุตรเกิดการเรียนรู้บทบาทของตนเองหรือมีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนได้

การปฏิบัติของมารดาต่อบุตรนั้น เป็นความรู้สึที่บุตรรับรู้ได้ตลอดเวลาและมีผลต่อพฤติกรรมของบุตร เพราะมารดาเป็นบุคคลแรกที่ใกล้ชิดบุตร และมารดามีการเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้บุตรตอบสนอง ความใกล้ชิดของมารดาต่อบุตร ประกอบกับความไวในการปรับพฤติกรรมของมารดา ทำให้เกิดการตอบรับระหว่างบุตรกับมารดา เกิดขึ้นซ้ำๆ ต่อเนื่องกันไป ซึ่งสภาวะนี้เป็นพื้นฐานการเกิดการพัฒนารูปร่างสัมพันธระหว่างมารดาและทารก และยังเป็น การควบคุมพฤติกรรมของบุตรด้วย โดยมารดามักจะมีการใช้สีหน้าท่าทางควบคู่กับการใช้วาจาที่เหมาะสม (โยธิน ศันสนยุทธและคณะ. 2525:12,15) เพื่อเป็นการปรับพฤติกรรมของบุตร

การที่บิดามารดาจะแสดงพฤติกรรมอย่างไรต่อบุตรย่อมขึ้นกับทัศนคติของบิดามารดาที่มีต่อบุตร และในทางตรงกันข้ามบิดามารดา มีทัศนคติต่อบุตรอย่างไร บุตรก็จะมีทัศนคติต่อบิดามารดาเช่นนั้นด้วย (สุรางค์ จันทรเฒ .2524:152) การศึกษาในหลายประเทศ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2526:34) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของบุตรที่มารดาทำงานนอกบ้านกับมารดาที่อยู่บ้านกับบุตรตลอดเวลา พบว่าจำนวนเวลาที่มารดาอยู่กับบุตรไม่สำคัญ เท่ากับท่าทีของมารดาต่อบุตร ดังนั้น เด็กที่มารดามีการแสดงออกต่อตนด้วยความรัก หรือมารดาที่มีสัมพันธภาพในทางดีต่อบุตร จะส่งผลให้บุตรมีความสุข ปราศจากความวิตกกังวลและบมด้อย มีความพร้อมต่อการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี และหากสภาพภายในครอบครัวมีความสุข ทุกคนมีความรักสามัคคี บิดามารดารักห่วงใยบุตร เอาใจใส่ อุปการะเลี้ยงดูและพยายามอบรมบ่มนิสัยในทางที่ดีงาม พร้อมทั้งเป็นตัวอย่งที่ดี ย่อมทำให้บุตรเกิดความรัก ศรัทธาในบิดามารดา มีความอบอุ่นและมีความสุข ได้รับแต่สิ่งที่ดีงามเข้ามาในชีวิต ทำให้บุตรเติบโตขึ้นด้วยดี (โรสกา สปีชมันน์.2536:130) ดังนั้นความคิดของบุตรที่มีต่อบิดามารดา จึงส่งผลต่อการพัฒนาการตระหนักรู้ในบทบาทของเด็กและวัยรุ่นได้ หรือทัศนคติต่อบิดามารดา ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นได้

ในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจกกันในการทำงาน เริ่มมีการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็กตอนปลายและมาปรากฏเป็นความสามารถในการทำงานในช่วงวัยรุ่น และยังต้องพัฒนาเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาในวัยผู้ใหญ่ต่อไป แต่การพัฒนาทักษะต่างๆในช่วงวัยรุ่นมิใช่จากมารดาเพียงคนเดียว เพราะวัยรุ่นจะเริ่มมีการรวมกลุ่มกับเพื่อน และการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนมีส่วนช่วยให้วัยรุ่นได้พัฒนาประสบการณ์ทางสังคม เพราะผลจากการรวมกลุ่ม เด็กจะได้คลายจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มาเป็นการให้ความสำคัญต่อกกลุ่มหรือส่วนรวมแทน โดยเน้นเรื่องการที่ตนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมกับเพื่อนเป็นสำคัญ เด็กจะสร้างโลกที่แวดล้อมด้วยเพื่อนขึ้นมาใหม่ เด็กจะได้เรียนรู้การปรับตัวและการทำตามบทบาทจากกลุ่ม (จาเนียร์ ชวงโรติและคณะ.2521:180) ในการปรับตัวตามกลุ่มนั้นเด็กจะให้เวลากับครอบครัวน้อยลงและให้เวลากับเพื่อนมากขึ้น หากบิดามารดา ไม่เข้าใจถึงบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป แล้วเพิ่มความเข้มงวดมากขึ้น ยิ่งจะทำให้เกิดความขัดแย้ง และทัศนคติของวัยรุ่นที่มีต่อบิดามารดา และบุคคลในครอบครัวก็จะเปลี่ยนแปลงไป (เบญญา จิรภัทรพินล.2516:28) บางครั้งวัยรุ่นจะมีความขัดแย้งกับมารดาอย่างรุนแรง เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อมารดาจนรู้สึกเป็นบมด้อยและคับข้องใจ ทำให้การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สติธย์ ภัศระ

(2535) ศึกษาความพึงพอใจในครอบครัวและความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งความภาคภูมิใจในตนเองเป็นผลรวมของความรู้สึกนึกคิดที่วัยรุ่นมีต่อตนเอง พบว่าวัยรุ่นที่มีความพึงพอใจในครอบครัวต่ำจะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า สัมพันธภาพกับบิดาและทัศนคติต่อบิดา ซึ่งเป็นปัจจัยที่วัดบทบาทของบิดาต่อบุตรมิได้ถูกนำมาเข้ามาเป็นตัวทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น อาจเป็นเพราะ สัมพันธภาพกับมารดาและสัมพันธภาพกับบิดา มีความสัมพันธ์กันสูง ($r=.679$) ทัศนคติของมารดาและทัศนคติของบิดามีความสัมพันธ์กันสูงเช่นกัน ($r=.582$) และ เมื่อเทียบบทบาทของบิดากับบทบาทของมารดา แล้วบทบาทของบิดาต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนมีต่ำกว่าบทบาทของมารดา โดยความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพกับมารดา และเอกลักษณ์แห่งตน ($r=.390$) มีความสัมพันธ์สูงกว่า สัมพันธภาพของบิดา และเอกลักษณ์แห่งตน ($r=.305$) ส่วนความสัมพันธ์ของทัศนคติต่อมารดาและเอกลักษณ์แห่งตน ($r=.341$) มีความสัมพันธ์สูงกว่า ทัศนคติของบิดา และเอกลักษณ์แห่งตน ($r=.230$) ดังนั้นเมื่อบทบาทของมารดาเข้ามาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนแล้ว บทบาทของบิดาจึงมิได้ถูกเลือกเข้าไปเป็นปัจจัยในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อยแต่ละด้าน

หากพิจารณาเฉพาะตัวแปรสัมพันธภาพของบิดากับเอกลักษณ์แห่งตน ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาดีมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อยแต่ละด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาดีมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อย คือเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และ ด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะมัก่งในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อบิดาไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของบัมรินด์(พงษ์สุดา รัตนมาศมงคล.2533:168; อ้างอิงมาจาก Baumrind.1971:np) พบว่า บิดามีความสำคัญต่อบุตรวัยรุ่นเพศหญิงมากกว่าบุตรวัยรุ่นเพศชายในแง่ของการรับรู้ตนเอง และบิดามีความสำคัญต่อบุตรวัยรุ่นเพศชายมากกว่าบุตรวัยรุ่นเพศหญิงในแง่ของการปรับตัวทางสังคม นั่นคือ บิดามีผลต่อบุตรหญิงในการที่จะทำให้บุตรวัยรุ่นหญิงรู้จักตัวเองมากขึ้น และ มีความสำคัญสำหรับบุตรชายในแง่ที่จะทำให้บุตรวัยรุ่นชายมีการเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้สัมพันธภาพกับบิดามารดามีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนอย่างมาก มีผลทำให้วัยรุ่นมีความสามารถในการปรับตัวและการรับรู้ตนเอง อัมพร รัตระกูล(2538:18) ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 520 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีปัญหาน้อยกว่าวัยรุ่นที่มีบิดามารดาแตกแยกหรือตายจากกัน

และดูเซค(Dusek.1989:15) สรุปการศึกษาจากงานวิจัยจำนวน 3 เรื่องที่ทำการศึกษานในเด็ก และวัยรุ่น พบว่าอัตมโนทัศน์ของเด็กที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน เด็กที่อยู่กับบิดามารดาที่แต่งงานใหม่ และเด็กที่บิดามารดาแยกกัน มีระดับสูงจากมากไปน้อยตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิตย์ ภัศระ (2535) ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวและความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่ง ความภาคภูมิใจในตนเองนี้ เป็นความคิดของวัยรุ่นที่มีต่อตนเองในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน พบว่าวัยรุ่นที่บิดามารดา มีบทบาทพอกันในการนำครอบครัว มีความ ภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าวัยรุ่นที่มีเพียงบิดาหรือมารดาเป็นผู้นำครอบครัว ทำให้เห็นว่าพื้นฐาน ของครอบครัว มีวามีเพียงมารดาคนเดียว เพียงแต่การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนในการวิจัยครั้งนี้ นั้น บทบาทของมารดาเด่นกว่าบิดาเท่านั้น

① เพศเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในด้านย่อย 3 ด้าน คือ เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง เอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะจุกจิกในการทำงาน และหากพิจารณาเฉพาะตัวแปรเพศและเอกลักษณ์แห่งตนแล้ว พบว่าเพศหญิงจะมี เอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่าเพศชาย เป็นไปตามแนวความคิดของอีริกสัน (Green.1989:80; อ้างอิงมาจาก Erikson.1968:np.) ที่ว่าเด็กชายและเด็กหญิงจะมีประสบการณ์ในการพัฒนา เอกลักษณ์แห่งตนต่างกัน

ผลจากความแตกต่างระหว่างเพศทำให้ เพศชายและเพศหญิงมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน ตามธรรมชาติ ตั้งแต่การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตรหญิงและบุตรชายแตกต่างกัน เพราะบิดา มารดา จะมีความคิดของตนเองว่าเด็กชายหรือเด็กหญิงน่าจะเป็นอย่างไร ทำให้บิดามารดาแสดง พฤติกรรมต่อบุตรชายหญิงต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ โยชิน สันสนยุท และคณะ (2525) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและเด็กในวัยเด็กตอนต้น โดยทำการวิจัยเชิงทดลองให้มารดา และเด็กอยู่ในห้องทดลอง แล้วให้มารดาพยายามกระตุ้นให้เด็กแกะเทปกาวที่ปิดฝากล่อง เพื่อให้ เปิดหีบรางวัลที่อยู่ในกล่อง โดยมารดาจะใช้วิธีการบอกหรือช่วยทำกิจกรรมแทนบุตรก็ได้ แล้ว ให้มีผู้สังเกตพฤติกรรม พบว่าในมารดาเด็กไทยนั้น มารดาเด็กชายทำกิจกรรมแทนเด็กแบบไม่ใช้ คำพูดมากกว่ามารดาเด็กหญิง

เมื่อเด็กมีการเจริญเติบโตเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ผลจากความแตกต่างทางร่างกายเมื่อเข้าสู่ วัยรุ่น ทำให้สภาวะทางร่างกายเริ่มมีผลต่อเพศมากขึ้น โดยเพศหญิงมีการพัฒนาล่วงหน้าเร็วกว่าเพศชาย ประมาณ 1-2 ปี ทำให้เพศหญิงมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา ไปก่อน

เพศชาย (วัดนา พัทธราวิช.2534:35) นอกจากนี้การพัฒนารูปภาพของเพศชายและเพศหญิงจะแตกต่างกัน โดย กรีน (Green.1989:80) และไรท์ (Rice.1996:201) ศึกษาพบว่าเพศหญิงจะมีการพัฒนารูปภาพของตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากบุคคลรอบข้าง ขณะที่เพศชายจะพัฒนารูปภาพของตนเองจากความต้องการของตัวเอง

แวคเลอร์ (Waxler.1996:572) เห็นว่าในปัจจุบันนี้บทบาทของเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะแตกต่างจากอดีตมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทางพันธุกรรม สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม เฮอร์ล็อก (พิจิตรา ชัยสิงห์ประสพ.2535:31; อ้างอิงมาจาก Hurlock.1978:np) เสนอถึงบทบาทของเพศหญิงในสภาพสังคมปัจจุบัน คือ ผู้หญิงในปัจจุบันนี้จะมีบทบาทที่ให้ความสำคัญกับตัวเองมากขึ้นและสังคมเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีโอกาสที่เท่าเทียมกับผู้ชายมากขึ้น รวมทั้งผู้หญิงไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองขาดความเป็นผู้หญิงหากประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานสูงกว่าผู้ชาย จึงทำให้ผู้หญิงแสดงบทบาทต่างๆออกมาอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เพศหญิงมากขึ้นนี้ น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความแตกต่างระหว่างเพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนวัยรุ่นชายและนักเรียนวัยรุ่นหญิงมีเอกลักษณ์แห่งตนแตกต่างกัน

✕ ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลาภรณ์ จันทร์ขามเรียน (2539) ศึกษาความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมสาธิต จำนวน 297 คน พบว่าเพศหญิงสามารถปรับตัวได้ดีกว่าเพศชาย และ จิตนา วาณิชวรตม์ (2540) ศึกษาพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นในเขตเมือง จำนวน 917 คน ที่มีอายุตั้งแต่ 13-21 ปี โดยศึกษาพัฒนาการทางสังคมตามบทบาททางเพศ ตามแนวความคิดของ Havighurt พบว่าเพศหญิงมีพัฒนาการทางสังคมสูงกว่าเพศชาย แต่ขัดแย้งกับ คาลสัน (Dusek.1987:378; อ้างอิงมาจาก Calson.1965) ศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศกับการพัฒนาอัตมโนทัศน์ และบัลคส์ (Balk.1995:148) ศึกษาจากงานวิจัยเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตน จำนวน 7 เรื่อง พบว่าในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลางที่ตรงกับช่วงอายุที่ผู้วิจัยทำการศึกษานั้น เพศจะไม่มีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน

- ระดับสติปัญญา เป็นปัจจัยที่ถูกนำมาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน ร่วมกับสัมพันธ์ภาพกับมารดา เพศ ทิศนคติต่อมารดา ตามลำดับ และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา เป็นลำดับต่อจากสัมพันธ์ภาพกับมารดา คือ
- 1- ระดับสติปัญญา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสามารถทำให้เด็กวัยรุ่นมีเอกลักษณ์แห่งตนแตกต่างกัน
 - และหากพิจารณาเฉพาะเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านกับระดับสติปัญญาแล้ว จากการวิจัยครั้งนี้

พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูงมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อยอีกถึง 3 ด้าน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 คือ เอกลักษณ์แห่งตน ด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะมัก่งนในการทำงาน แสดงว่าระดับสติปัญญาของบุคคลมีความสำคัญต่อการพัฒนาบทบาทต่างๆที่ส่งผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ทั้งนี้ เพราะระดับสติปัญญา เป็นผลรวมของความสามารถทุกด้านที่มีอยู่ในตัวบุคคล ทำให้บุคคลมีความสามารถในการคิด ตัดสินใจ คาดการณ์ เรียนรู้ ปรับตัวแก้ปัญหา และกระทำเมื่อเผชิญกับ สถานการณ์ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมเหตุสมผล(กฤษฎา สักดิ์ศรี.2530:227) สอดคล้อง กับการวิจัยของ ศึกษา พาหะมาก(2532) ที่ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญา โดยวัดจากแบบสอบวัด ทางสติปัญญา(The Standard Progressive Matrices) และพัฒนาการทางการปรับตัวที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนในทุกด้าน คือ เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้เพื่อจะหาตนเองอยู่ใน สังคม โดยประพฤติตนตามแนวทางส่วนใหญ่ของสังคม ตลอดจนมีความเข้าใจสภาพของตนเองและ สภาพความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 10 - 17 1/2 ปี จังหวัด ศรีสะเกษ พบว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงมีการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำ

ผลของระดับสติปัญญายังสามารถทำให้วัยรุ่นมีการตระหนักรู้ในบทบาทของตนเองได้อย่าง ชัดเจนและถูกต้อง สอดคล้องกับการวิจัยของคาลาโคสกีและนูมี(Kalakoski and Nurmi. 1998) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(วัดได้จากเกรดและแบบวัดทักษะ) และความคาดหวังต่อ อนาคต มีผลทำให้นักศึกษาต้องมีการปรับปรุงบทบาทของตนเอง โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการ วางแผนการศึกษาต่อ การวางแผนในการทำงานในอนาคต และการวางแผนเกี่ยวกับการมีครอบครัว พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความคาดหวังและปรับปรุงบทบาทของตนเองให้ สอดคล้องกับความคาดหวังได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และ คอสและเอเลน (Macia.1980:165; อ้างอิงมาจาก Cross and Alen.1970) ศึกษาความสัมพันธ์ของ เอกลักษณ์แห่งตนกับเกรดที่ได้รับ ในนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษาที่มีเอกลักษณ์แห่งตนสูง จะเรียนได้เกรดสูงด้วยนักเรียนไทยนั้น วิมล สุวรรณณี(2527) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมปกติไม่ก้าวร้าว และมีบทบาทแห่งตน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนทุกด้าน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทาง บวกกับบทบาทแห่งตน และ พรทิพย์ ตั้งไชยรวงศ์(2540) ศึกษาบทบาทแห่งตนและความ ภาคภูมิใจในตนเอง โดยบทบาทแห่งตนเป็นทักษะความรู้ลึกของบุคคลที่มีต่อตนเองเป็นผลจาก การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ตนเองได้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ส่วนความภาคภูมิใจใน-

ตนเองเป็นการประเมินคุณค่าตนเองตามทักษะของบุคคลที่มีต่อตนเอง มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 แบ่งเป็นกลุ่มเรียนเก่ง กลุ่มเรียนอ่อน และ กลุ่มที่ไม่สามารถเรียนจนจบหลักสูตร พบว่านักเรียนในกลุ่มเรียนเก่ง จะมีวินัยภาพแห่งตนและความภาคภูมิใจในตนเองสูง ขึ้นตามระดับชั้นเรียน แต่นักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนจนจบหลักสูตร จะมีความภาคภูมิใจในตนเองลดลงตามลำดับชั้นเรียน นั่นคือ ความสามารถทางระดับสติปัญญาจะส่ง ผลให้นักเรียนมีการรับรู้ตนเองในทางที่ดี ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนในทางที่ดีด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกวัดระดับสติปัญญา จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวัดเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และ เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลาจะ วัดจากเรื่องใกล้ตัวของวัยรุ่น คือ จากความสามารถทางการเรียนในโรงเรียนและความสำเร็จ ในด้านการเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการเตรียมพร้อม สัมผัสรับการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จึงทำให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงมีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ (2523) ศึกษาเกี่ยวกับวินัยในตนเองของวัยรุ่น ซึ่งวินัยในตนเองนี้มีส่วนที่ เกี่ยวข้องกับ เอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา คือ เป็นความสามารถใน การควบคุมตนเองและประพฤติดนินแนวทางที่ถูกต้อง พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีวินัยมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่อย่างไรก็ตามการวัดระดับสติปัญญาจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก็ยังเป็นการวัดระดับสติปัญญาทางอ้อมซึ่งไม่ครอบคลุมองค์ประกอบของ ระดับสติปัญญาทั้งหมด จึงทำให้นักเรียนระดับสติปัญญาจากการวิจัยครั้งนี้ไม่ส่งผลต่อการทำนาย เอกลักษณ์ แห่งตนในด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง การเรียนรู้บทบาท - ความ ชะงักงันในการแสดงบทบาท และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน

ความเครียดเป็นปัจจัยหนึ่งที่ไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในด้าน การเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าระดับความ เครียดของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ส่วนใหญ่ มีลักษณะอาการความเครียดปานกลาง (11-19 คะแนน จาก 40 คะแนน) ถึงร้อยละ 68.50 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความเครียดอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำคือ 15.34 คะแนน ผลการ

วิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับ สตาคและเทเคเลอร์ (Macia.1980:163; อ้างอิงมาจาก Strak and Traxler.1974) ศึกษาพบว่าความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับเอกลักษณ์แห่งตน

ความเครียด เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ต่อจากสัมพันธ์ภาพกับมารดา และระดับสติปัญญา และหากพิจารณาเฉพาะเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลาและความเครียดแล้ว จะพบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความเครียดต่ำจะมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลาสูงกว่านักเรียนที่มีระดับความเครียดสูง ทั้งนี้จะเป็นการวัดเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลาจากการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียน และวัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีความเครียดเกี่ยวกับเรื่องของการเรียนเป็นพื้นฐาน จึงทำให้ความเครียดส่งผลการต่อเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ถูกนำมาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา

ความเครียด เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ได้รองจากสัมพันธ์ภาพกับมารดา และเพศ แต่หากจะพิจารณาเฉพาะตัวแปรความเครียดกับเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง พบว่านักเรียน วัยรุ่นที่มีระดับความเครียดต่างกันมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองไม่แตกต่างกัน เพราะตัวแปรความเครียดจะมีความสามารถในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ก็ต่อเมื่อได้ร่วมกับตัวแปรสัมพันธ์ภาพกับมารดา และ เพศ ทำให้มีความสามารถในการทำนายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.63 หากพิจารณาการหมกมุ่นแต่ตนเองแล้ว ยาดเลย์และโฮเนส(Yardley and Honess.1987: 275-284) และ บารอน(Baron.1996:162) เสนอว่าการหมกมุ่นแต่ตนเอง(Self Consciousness)นั้น เกิดจากการพัฒนาของอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม โดยผู้ที่ได้รับประสบการณ์ทางความสุขหรือความเศร้ามากเกินไป ทำให้มีความคิดหมกมุ่นแต่ตนเอง มากกว่าคนที่ประสบการณทางอารมณ์ปกติ ไม่สนใจผู้อื่น มีความเครียดและความวิตกกังวลจากจินตนาการของตนเองอยู่ตลอด บราวน์และสมาร์ท(Sarason and other.1990:162; อ้างอิงมาจาก Brown and Smart.1989) ศึกษาพบว่าความเครียด(วัดได้จากการแสดงความคิดปกติของร่างกาย) มีความสัมพันธ์กับความมั่นใจในตนเอง โดยผู้ที่มีความเครียดต่ำจะมีความมั่นใจในตนเองสูงกว่าผู้ที่มีความเครียดสูง

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน เพราะค่าความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อยทั้ง 3 ด้านนั้น มีค่าต่ำเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจึงมิได้ถูกนำมาใช้ในการทำนายทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า การวัดจริยธรรมที่วัดจาก การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมิได้เป็นผลมาจากความคิดเชิงจริยธรรมโดยตรง แต่วัยรุ่นสามารถที่จะให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จากความสามารถทางสติปัญญาและอารมณ์ในการพิจารณาเหตุผล จึงทำให้วัยรุ่นสามารถให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ในระดับที่สูงหรือต่ำกว่าที่เป็นจริง (Kimmer and Weiner, 1995:166; อ้างอิงมาจาก Carrol and Rest, 1982:np.)

ในการวิจัยครั้งนี้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นปัจจัยที่ 4 และเป็นปัจจัยสุดท้ายที่ถูกนำมาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองมีพื้นฐานมาจากขั้นพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ - ความละอาย ความไม่แน่ใจ (Autonomy Versus Shame and Doubt) มีพื้นฐานมาจากการพัฒนาความละอาย ทำให้เด็กได้เรียนรู้ กฎระเบียบวินัยสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบข้างจากการฝึกฝนจากบิดามารดา ส่งผลให้วัยรุ่นมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่กลัวความผิดมากเกินไป การเกิดจริยธรรมมีพื้นฐานจากการพัฒนาความละอายเช่นเดียวกัน โคลเบอร์ก (Gilland, 1976:153; อ้างอิงมาจาก Kohlberg, 1963) ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมทางจริยธรรม จากความละอาย (Shame) ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงจากการถูกลงโทษจากผู้อื่น กับความรู้สึกละอาย (Guilt) ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงจากการถูกลงโทษจากตนเอง กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น พบว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะพัฒนาจากการใช้เหตุผลจากความละอาย ตรงกับขั้นที่ 1-4 ในคู่ความรู้สึกละอาย ตรงกับขั้นที่ 5-6 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่างขั้นที่ 4-5 คือ 62.5 คะแนน ซึ่งยังเป็นช่วงที่ยังมีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากความละอายอยู่ ทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองและมีผลในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง

หากพิจารณาเฉพาะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งตนโดยรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนในแต่ละด้านแล้ว จะพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนโดยรวมทุกด้านและเอกลักษณ์แห่งตนในด้านย่อยทุกด้าน โดยนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง และปานกลางมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อยทุกด้านสูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นความสามารถในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เหตุผลที่เหมาะสม จากความสามารถทางสติปัญญา และเอกลักษณ์แห่งตนเป็นผลจากการพัฒนาการตระหนักรู้ในบทบาทของวัยรุ่น ซึ่งการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเหตุผลที่เหมาะสมนั้น น่าจะเกิดจากการตระหนักรู้ในบทบาทของวัยรุ่น จึงทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและเอกลักษณ์แห่งตนในแต่ละด้านด้วย สอดคล้องกับ เคเบิล(ดวงเดือน พันธุนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจิง. 2524: 72; อ้างอิงมาจาก Cable.1976) ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเชิงอารมณ์สังคมและบุคลิกภาพ พบว่าพัฒนาการของอีริกตามแนวความคิดของอีริกสัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ดวงเดือน พันธุนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจิง(2524:149) เห็นว่าความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม น่าจะเป็นผลมาจากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งอีริก หรือ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือผู้ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนสูง ควรจะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาต่อไป ถึงความเป็นเหตุเป็นผล ของเอกลักษณ์แห่งตนกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

อายุเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และด้านความสามารถในการทำงาน - ความซบเซาในการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของดูเซค(Dusek. 1987:378) เสนอว่าการศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนและอายุนั้นจะเห็นผลความแตกต่างเมื่อเป็นการศึกษาระยะยาว และมักจะไม่พบความแตกต่างเมื่อศึกษาแบบภาคตัดขวางหรือศึกษาในระยะสั้น และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ แมคแมน(Macia.1980:168; อ้างอิงมาจาก Meilman.1977) ทำการศึกษาระยะยาวในเด็กชายตั้งแต่อายุ 12-24 ปี โดยวัดเอกลักษณ์แห่งตนในช่วงอายุ 12, 15, 18, 21 และ 24 ปี พบว่าเอกลักษณ์แห่งตนจะพัฒนาขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้นแต่จะพัฒนาได้ในระดับที่ดีเมื่ออายุ 18 ปีขึ้นไป และสอดคล้องกับการศึกษาของ โอนมอลล์และบาชแมน(O'mally and Bachman. 1983) ที่ทำการศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ในวัยรุ่นตั้งแต่ อายุ 13-23 ปี พบว่า

อัตมโนทัศน์ในวัยรุ่นจะมีการพัฒนาตามอายุ เริ่มมีความคงที่เมื่ออายุเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

หากจะพิจารณาอายุและเพศต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนแล้ว จะพบว่าในช่วงวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างอายุและเพศ เนื่องจากวัยรุ่นเพศหญิงมีการพัฒนาบุคลิกภาวะต่างๆได้เร็วกว่าเพศชายในวัยเดียวกัน จนเท่ากันเมื่ออายุประมาณ 21 ปี และนักจิตวิทยาได้กำหนดช่วงอายุเพศ และบทบาทของวัยรุ่นไว้ดังนี้ วัยรุ่นตอนต้น เพศหญิง 13-15 ปี เพศชาย 15-17 ปี วัยรุ่นตอนกลาง เพศหญิง 15-18 ปี เพศชาย 17-19 ปี วัยรุ่นตอนปลาย เพศหญิง 18-21 ปี เพศชาย 19-21 ปี โดยการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้นจะเป็นการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางกายที่เปลี่ยนแปลงไป วัยรุ่นตอนกลางต้องการการยอมรับของสังคม ชอบมีบทบาทในสังคม มีอารมณ์รุนแรง มีความรู้สึกนึกคิดทางด้านปรัชญา มีการพัฒนาด้านจิตใจมากขึ้น ชอบอยู่ในกลุ่มเพศเดียวกัน เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย ร่างกายและจิตใจจึงถึงขีดสุด เริ่มสนใจอาชีพ สภาพแวดล้อมของตนสนใจที่จะสร้างความก้าวหน้าให้กับตนเอง พยายามแก้ไขปัญหาค้นหาตัวเอง รู้จักวางแผนชีวิต สำหรับอนาคต รู้จักอดกลั้นและข่มอารมณ์ (วัฒนา พัทธราวุฒิชัย. 2534:15-16) แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาช่วงอายุตามแนวความคิดของอีริกสัน คือ 12-18 ปี ซึ่งเมื่อเทียบได้กับช่วงวัยรุ่นตอนต้น และตอนกลาง ทำให้มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนคือ วัยรุ่นตอนต้นจะสนใจต่อการปรับตัวทางด้านร่างกาย ขณะที่วัยรุ่นตอนกลางจะสนใจในการปรับตัวทางด้านอารมณ์จึงทำให้นักเรียนวัยรุ่นที่มีอายุต่างกัน มีความสามารถในการเลือกบทบาทที่เหมาะสมให้กับตนเองได้ต่างกัน หรือมีการเรียนรู้บทบาทได้แตกต่างกัน

ในการวิจัยครั้งนี้อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่อิทธิพลในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท ได้รองจากสัมพันธ์ภาพกับมารดา แต่หากพิจารณาเฉพาะตัวแปรอายุและเอกลักษณ์แห่งตนแล้ว จะพบว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับอายุต่างกัน จะมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และในด้านย่อยแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะตัวแปรอายุเพียงปัจจัยเดียวไม่สามารถส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาทได้แต่หากนำตัวแปรอายุมาพร้อมกับสัมพันธ์ภาพกับมารดา จะสามารถร่วมกันทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาทได้ และตัวแปรอายุที่มีค่าอำนาจในการทำนายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.13

เอกลักษณ์แห่งตนด้านการเรียนรู้บทบาท - ความชะงักงันในการแสดงบทบาท มีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้บทบาททางสังคมจากบุคคลรอบข้าง ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปะทะสังสรรค์กับบุคคลรอบข้างมากย่อมมีประสบการณ์การเรียนรู้บทบาทมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ปะทะสังสรรค์กับผู้อื่นเลย ซึ่งอายุน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งเพราะผู้ที่มีอายุมากกว่าควรมีเวลาและประสบการณ์ในการปะทะสังสรรค์กับบุคคลอื่นมากกว่าบุคคลที่มีอายุน้อย และการพัฒนาบุคลิกภาพจะดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น เช่น การศึกษาของ ดูเซค(Dusek.1989:392) พบว่าวัยรุ่นจะใช้ภาษาในการบรรยายเกี่ยวกับตนเองได้ดีและเหมาะสมกว่าในวัยเด็ก

ฐานะความเป็นอยู่เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะ ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนมิใช่ฐานะความเป็นอยู่ ตัวแปรฐานะความเป็นอยู่จึงไม่เด่นพอ และไม่ถูกนำมาใช้ในการทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลาภรณ์ จันทร์ขามเรียน(2539) ที่ศึกษาความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสาธิต พบว่ารายได้ของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว แต่ขัดแย้งกับอรพินทร์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมย์(2532) ศึกษาการปรับตัวในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

ฐานะความเป็นอยู่ เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนด้านย่อยเพียง 1 ด้านคือ ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน ได้รองจากสัมพันธภาพกับมารดา และทำให้มีค่าความสามารถในการทำนายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.63 น่าจะเป็นเพราะ พื้นฐานของการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงานนั้นเกิดจากการได้มีประสบการณ์ฝึกหัดจนชำนาญ ในครอบครัวที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีนั้น จะมีโอกาสที่จะจัดหาอุปกรณ์ เครื่องใช้อย่างดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ทำให้เด็กมีโอกาสดูฝึกฝน และใช้สมอง ในขณะที่เด็กที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำหรือยากจนนั้น ต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ภาระหนี้ไม่ปกติ กังวล วนวนกับการหาเงินเลี้ยงชีพ ทำให้อารมณ์แปรปรวน(วัฒนา พิศราวิช. 2534:34) เป็นผลให้เด็กที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำมีการพัฒนาทักษะต่างๆได้น้อย จึงทำให้ฐานะความเป็นอยู่มีผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน

ในการวัดเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน ครั้งนี้วัดความสามารถในการทำงานจากประสบการณ์ในการเรียนหนังสือเป็นส่วนใหญ่ เช่น การทำการบ้านส่งอาจารย์ การทำรายงานกลุ่ม ความรับผิดชอบต่องานในโรงเรียนนักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและปานกลาง คือผู้ที่รายงานว่าตนเองมีความเป็นอยู่สบายถึงสบายมากและพอมีพอกิน น่าจะมีเวลาที่เอื้อต่อการทำการบ้าน หรือทำงานกลุ่มมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ ซึ่งเป็นนักเรียนวัยรุ่นที่มีการรายงานว่าตนเองมีความเป็นอยู่สบายถึงลำบากมาก และหากต้องมีการใช้จ่ายเงินสำหรับการเรียนหรือการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่สูงและปานกลาง ก็มีปัญหาด้านการเงินน้อยกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ ดังนั้น ฐานะความเป็นอยู่จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน แต่ทั้งนี้ฐานะความเป็นอยู่เพียงปัจจัยเดียวอาจมีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นได้ เพราะถึงแม้จะมีฐานะความเป็นอยู่ดี แต่หากมีองค์ประกอบอื่นไม่ดี เช่น สัมพันธภาพกับมารดาทัศนคติต่อมารดา หรือระดับสติปัญญาไม่ดี นักเรียนวัยรุ่นก็ไม่สามารถจะพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนไปในทางที่ดีได้ เพราะเอกลักษณ์แห่งตนเป็นการตระหนักรู้ในบทบาทซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์อื่นๆ ร่วมอยู่ด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้หากจะพิจารณาฐานะความเป็นอยู่และเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านแล้วจะพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ สูงและปานกลางจะมีเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้าน และเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา ด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงาน สูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าเอกลักษณ์แห่งตนด้านการรับรู้เวลา - ความสับสนในเวลา และด้านความสามารถในการทำงาน - ความชะงักงันในการทำงานในการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวต่อการเรียนและการทำกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีมีโอกาสในการศึกษาได้มากกว่า

ประเภทโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีได้ถูกนำมาทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อยแต่ละด้าน ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าเอกลักษณ์แห่งตนจากการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากกระบวนการทางสังคมตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยเด็กตอนปลาย แต่ประเภทโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นหลังจากเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นแล้ว คือ นักเรียนวัยรุ่นจะเริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมชายล้วนหรือมัธยมหญิงล้วน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุประมาณ 12 ปี จึงทำให้สภาพ

แวดล้อมของโรงเรียนมิได้มีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนในการวิจัยครั้งนี้ แต่หากพิจารณาเฉพาะประเภทโรงเรียนกับเอกลักษณ์แห่งตนแล้ว ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนชายจากโรงเรียนชายล้วน มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง และด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะมักจับในการทำงาน สูงกว่านักเรียนชายจากโรงเรียนสหศึกษาแต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มอื่น

ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนวัยรุ่นชายจากโรงเรียนชายล้วน มีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเอง สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นชายจากโรงเรียนสหศึกษา ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะ กลุ่มตัวอย่างจะมีอายุอยู่ในช่วงที่นักจิตวิทยาแบ่งไว้เป็น ช่วงวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและอารมณ์ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกายเช่น มีร่างกายเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีเสียงแตก ทำให้วัยรุ่นเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับรูปร่างของตนเองที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะนักเรียนชายที่ศึกษา ในโรงเรียนสหศึกษา น่าจะมีความอายและความวิตกกังวลมากกว่านักเรียนชายจากโรงเรียนชายล้วน จึงมีผลทำให้นักเรียนวัยรุ่นชายจากโรงเรียนชายล้วนมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความมั่นใจในตนเอง - การหมกมุ่นแต่ตนเองสูงกว่า นักเรียนวัยรุ่นชายจากโรงเรียนสหศึกษา และความแตกต่างในเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะมักจับในการทำงานนั้น น่าจะเนื่องมาจาก นักเรียนวัยรุ่นชายจะเริ่มมีความสนใจในเพศตรงข้ามโดยเฉพาะในโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งมีการเรียนรวมทั้งเพศชายและเพศหญิง ทำให้นักเรียนชายที่ศึกษาในโรงเรียนสหศึกษา มีความสนใจในสภาพแวดล้อมมากกว่านักเรียนชายจากโรงเรียนชายล้วน และใช้เวลาที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการทำงานน้อยกว่านักเรียนชายในโรงเรียนชายล้วน ส่งผลให้นักเรียนชายจากโรงเรียนชายล้วนมีเอกลักษณ์แห่งตนด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะมักจับในการทำงาน สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นชายจากโรงเรียนสหศึกษา

นักเรียนวัยรุ่นเพศหญิงจากโรงเรียนหญิงล้วนและสหศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน น่าจะเป็นเพราะว่านักเรียนวัยรุ่นเพศหญิงจะมีการให้ความสำคัญกับการศึกษา ความประพฤติ และรูปร่างลักษณะของตนเองอยู่แล้ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง. 2517: 73) จึงทำให้นักเรียนวัยรุ่นหญิงมีความสนใจต่อการเรียน มีความประพฤติอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน และมีความสนใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ดังนั้น นักเรียนวัยรุ่นเพศหญิงจึงมีการพัฒนาการตระหนักรู้ในบทบาท หรือการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนไม่แตกต่างกัน หรือประเภทโรงเรียนมิได้มีผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นเพศหญิง

สรุปแล้ว ในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร มากที่สุด ได้แก่บทบาทของมารดา คือ สัมพันธภาพกับมารดา และทัศนคติต่อมารดา แต่มีใช้เพียงบทบาทของมารดาเท่านั้น เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่วนแต่มีส่วนร่วมกันในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าการศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนในครั้งนี้เป็นการตระหนักรู้ในบทบาทที่ได้จากการพัฒนาการเรียนรู้อบรมตั้งแต่ทารกจนถึงวัยเด็กตอนปลาย แต่เอกลักษณ์แห่งตนในช่วงวัยรุ่นจะต้องมีการพัฒนาต่อไป ดังนั้น ตัวแปรทุกตัวจากการศึกษาครั้งนี้ คือ ตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน และตัวแปรทางจิตวิทยา ได้แก่ สัมพันธภาพกับมารดา ทัศนคติต่อมารดา สัมพันธภาพกับบิดา ทัศนคติต่อบิดา ความเครียด และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จึงมีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นทั้งสิ้น

เอกลักษณ์แห่งตนในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางสังคมตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยเด็กตอนปลาย มาปรากฏเป็นอาการของการตระหนักรู้หรือสับสนในบทบาทในช่วงวัยรุ่น และจากการแบ่งระดับเอกลักษณ์แห่งตน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนอยู่ในระดับดี ร้อยละ 64.5 และ ดีมาก ร้อยละ 34.5 อาจสรุปได้ว่านักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนมาอย่างดี และมีความพร้อมที่จะพัฒนาพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนอีก 3 ลักษณะ คือ 1)การพัฒนาบทบาททางเพศ - ความสับสนทางเพศ (Sexual Polalization VS Bisexual Confusion) จะเสร็จสิ้นเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความใกล้ชิด หรือ สนิทสนม - การแยกตัว (Intimacy Versus Isolation) 2)การพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำ - ความสับสนในการเป็นผู้นำ (Leader and Followership VS Authority Confusion) มีการพัฒนาในช่วงวัยรุ่น และส่งผลสำเร็จในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการสนใจบำรุงผู้อื่น - การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Generativity Versus Stagnation) และ 3)การพัฒนาอุดมการณ์ในชีวิต - ความสับสนในคุณค่า (Ideological Commitment VS Confusion of Value) พัฒนาในช่วงวัยรุ่น และส่งผลสำเร็จในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความมั่นคง สมบูรณ์ - ความสิ้นหวังท้อแท้ (Integrity Versus Despair and Disgust) ซึ่งหากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ วัยรุ่นจะมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากพัฒนา เอกลักษณ์แห่งตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการดังในการที่เด็ก จะมีความพร้อมในการพัฒนา เอกลักษณ์แห่งตนในแต่ละด้านนั้น ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่าย โดย เฉพาะมารดา จากการศึกษาคั้งนี้พบว่ามารดา มีส่วนสำคัญที่สุดต่อการพัฒนา เอกลักษณ์แห่งตน ดังั้นการที่จะให้มารดาที่มีความตระหนักถึงบทบาทของตนเองต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุด เพราะในบางครั้งมารดาจะเป็นเพียงผู้ดูแลให้เด็กได้มีความสุขสบาย ทางร่างกายเพียงเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของตนเองในการที่จะอบรมสั่งสอนให้ บุตรเรียนรู้ กฎ ระเบียบต่างๆทางสังคม โดยคิดว่าการเรียนรู้ของเด็กจะต้องเป็นหน้าที่ของครู อาจารย์ในโรงเรียน และจากการศึกษาจะพบว่า เพศ อายุ ระดับสติปัญญาเป็นตัวแปรหนึ่งที่มี ความสามารถทางกายเอกลักษณ์แห่งตนในบางด้าน ดังนั้นทั้งครอบครัวและโรงเรียนควรมีส่วน ร่วมกันในการพัฒนาระดับสติปัญญาของเด็กให้สามารถพัฒนาได้อย่างสอดคล้องกับเพศ และอายุ

บทบาทของบิดาน่าจะได้รับความสำคัญร่วมกับบทบาทของมารดา ในการพัฒนาเอกลักษณ์ แห่งตน ในการวิจัยครั้งนี้ ถึงแม้ว่า บทบาทของบิดาจะมีได้มีส่วนร่วมในการพยากรณ์เอกลักษณ์ แห่งตน แต่จะพบว่าในการพิจารณาเฉพาะบทบาทของบิดา คือ สัมพันธภาพกับบิดา และ ทักษะคติ ต่อบิดา แล้ว จะพบว่า นักเรียนวัยรุ่น ที่มีสัมพันธภาพกับบิดาดี จะมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่า นักเรียนวัยรุ่น ที่มีสัมพันธภาพกับบิดาไม่ดี และ นักเรียนวัยรุ่น ที่มีทักษะคติต่อบิดาดี จะมีเอกลักษณ์ แห่งตนสูงกว่า นักเรียนวัยรุ่น ที่มีทักษะคติต่อบิดาไม่ดี ทำให้เห็นว่า ทั้งบิดาและมารดา ล้วนแต่ มีผลต่อการพัฒนา เอกลักษณ์แห่งตนของบุตรทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้ที่เป็นบิดาจึงไม่ควรละเลยการที่จะอยู่ ใกล้ชิดกับบุตร มิใช่คิดว่าหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรเป็นของมารดา หรือ ครูอาจารย์ และจาก ความใกล้ชิดระหว่างบุตรกับบิดาและมารดา จะทำให้บุตรได้เห็นความแตกต่างระหว่างเพศ ความแตกต่างระหว่างบทบาทในการทำงานของเพศชายที่เห็นได้จากบิดา และบทบาทของเพศหญิง ที่ได้จากมารดา ทำให้บุตรมีการเรียนรู้จากตัวแบบ จากคำแนะนำและการอบรมสั่งสอนของบิดา มารดา บุตรจะมีความพร้อมในการพัฒนา เอกลักษณ์ของตนเองไปได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

การช่วยเหลือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับเด็ก นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น การปฏิเสธ หรือไม่ยอมรับเด็ก ย่อมจะทำให้เด็กไม่ได้รับความรัก ความเอาใจใส่เท่าที่ควร การทะเลาะกันของบิดามารดา ทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวล การคาดหวังในตัวเด็กสูงเกินไปหรือการบังคับให้เด็กทำงานมากเกินไป การปฏิเสธเพื่อนของบุตรวัยรุ่น การไม่ยอมรับของบิดามารดาต่อการเปลี่ยนแปลงของบุตรส่วนแต่มีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นทั้งสิ้น ดังนั้น บิดาและมารดาจึงต้องมีความเข้าใจถึงความต้องการของบุตรวัยรุ่น และยอมรับการเปลี่ยนแปลงของบุตร พร้อมทั้งให้การชี้แนะแนวทางแก่บุตรด้วยความรัก และด้วยท่าทีที่แสดงถึงความห่วงใย

ถึงแม้ว่าตัวแปรฐานะความเป็นอยู่ จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนในด้านความสามารถในการทำงาน - ความขะมัก่งนในการทำงาน สำหรับเด็กนักเรียนวัยรุ่นจะมีฐานะความเป็นอยู่ต่างกัน จะมีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนต่างกันอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับกรอบรบบสั่งสอนจากบิดามารดาเป็นหลัก เพราะถึงแม้ว่าผู้ที่มีฐานะความเป็นอยู่ดี แต่ไม่มีผู้สั่งสอนชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ย่อมจะมีการตระหนักรู้ในบทบาทของตนเองได้ต่ำหรือมีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์

ความเครียด นับว่าส่งผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนได้ปัจจัยหนึ่ง ดังนั้นการฝึกให้เด็กได้รับประสบการณ์ความเครียดที่พอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป จะทำให้เด็กและวัยรุ่นมีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนไปได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการที่ทุกคนพยายามที่จะช่วยเด็กหรือวัยรุ่นไม่ให้เผชิญกับภาวะยากลำบากต่างๆเลย เช่น การที่บิดามารดาปกป้องคุ้มครองบุตรมากเกินไป จะทำให้บุตรไม่เคยเผชิญกับความเครียด และ มีความสามารถในการเผชิญความเครียดต่ำ ส่งผลให้การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนเป็นไปในทางไม่ดี

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตนในทุกด้าน และการพัฒนาให้เยาวชนมีจริยธรรมสูงนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทางชีวภาพ เช่นระดับสติปัญญา ฯลฯ และปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น การอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา ครูอาจารย์ และการเรียนรู้จากเพื่อนจาก ความเกี่ยวข้องของเอกลักษณ์แห่งตนและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า เด็กหรือวัยรุ่นที่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมมาอย่างดี จะมีเอกลักษณ์แห่งตนที่ดีด้วยดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาจริยธรรมในเยาวชนให้ได้สมบูรณ์ที่สุด

โดยสรุปแล้วทั้งสภาพของครอบครัวและสภาพแวดล้อมล้วนแต่มีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนทั้งสิ้น การสร้างสภาพครอบครัวที่เหมาะสม ค่านิยมที่เหมาะสมทั้งจากบิดา มารดา ครูอาจารย์ และคนแวดล้อม ล้วนแต่มีผลต่อการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นทั้งสิ้น ดังนั้นทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมกันในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้กับวัยรุ่น เพื่อที่จะได้มีผู้นำที่ดีในสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการท้าววิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ เป็นเพียงนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มวัยรุ่นได้ดี แต่อย่างไรก็ตามในสังคมไทย ยังมีวัยรุ่นกลุ่มอื่นที่มีความแตกต่างจากกลุ่มนักเรียน และอาจมีลักษณะเอกลักษณ์แห่งตนแตกต่างออกไปจากผลการศึกษาค้างนี้
2. ในการวิจัยค้างนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะทางพันธุกรรม และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีตัวแปรอื่นที่น่าสนใจในการศึกษาค้างนี้ เช่น ลักษณะของเพื่อน ความสนใจในอาชีพ ความสนใจเกี่ยวกับการเมือง ศาสนา
3. เนื่องจากอิทธิพลเสนอลักษณะความสับสนบทบาทที่ปรากฏในช่วงวัยรุ่น 7 ลักษณะ แต่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้จากกระบวนการทางสังคมประชิดตั้งแต่วัยทารก จนถึงวัยเด็กตอนปลาย และจากการวิจัยค้างนี้พบว่านักเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนจากการศึกษาที่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 64.5 และระดับดีมาก ร้อยละ 34.5 และ การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนตามที่คุณวิจัยศึกษาค้างนี้ จะส่งผลต่อให้มีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนอีก 3 ด้าน คือ 1)การพัฒนาบทบาททางเพศ - ความสับสนทางเพศ(Sexual Polarization VS Bisexual Confusion) จะพัฒนาในช่วงวัยรุ่นและเสร็จสิ้นเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความใกล้ชิด หรือ สนิทสนม - การแยกตัว(Intimacy Versus Isolation) 2)การพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำ - ความสับสนในการเป็นผู้นำ(Leader and Followership VS Authority Confusion) พัฒนาในช่วงวัยรุ่น และส่งผลสำเร็จในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการสนใจผู้อื่น - การใส่ใจหมั่นแต่เรื่องของตนเอง(Generativity Versus Stagnation) และ 3)การพัฒนาอุดมการณ์ในชีวิต - ความสับสนในคุณค่า(Ideological Commitment VS Confusion of Value) พัฒนาในช่วงวัยรุ่น และส่งผลสำเร็จในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาความมั่นคง สมบูรณ์ - ความสิ้นหวังท้อแท้ (Integrity Versus Despair and Disgust) ดังนั้นหากมีการศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนทั้ง 3 ด้านนี้ในวัยรุ่นเพิ่มเติม น่าจะทำให้สามารถรับรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคมของวัยรุ่นได้มากขึ้น และทำให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. น่าจะมีการศึกษาตัวแปรแต่ละตัวให้เฉพาะเจาะจง ครอบคลุมมากขึ้น เช่น ความเครียดหรือความวิตกกังวล อาจจะ!เป็นความวิตกกังวลในด้านต่างๆ ระดับสติปัญญาอาจจะใช้แบบวัดสติปัญญาโดยตรง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอาจประเมินด้วยแบบวัดอื่นๆ หรือลักษณะพื้นฐานของครอบครัว เช่น การศึกษาย้อนหลังในบิดา มารดา เกี่ยวกับการดูแลเด็กในช่วงวัยที่มีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนในช่วงตั้งแต่ทารก ถึง วัยเด็กตอนปลาย

5. เนื่องจากในงานวิจัยครั้งนี้ ยังไม่สามารถทราบแน่ชัดได้ว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเอกลักษณ์แห่งตนนั้นมีความเป็นเหตุ เป็นผลกันอย่างไร เพื่อจะให้ได้ทราบชัดเจนยิ่งขึ้น น่าจะมีการท้าววิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการฝึกจริยธรรม ในกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับเอกลักษณ์แห่งตนแตกต่างกัน

6. ในตัวแปรประเภทโรงเรียนนั้น เนื่องจากเป็นสภาพแวดล้อมที่วัยรุ่นเริ่มได้รับหลังจากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนของการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นประเภทโรงเรียนจึงไม่สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนรวมทุกด้านและในด้านย่อยแต่ละด้านได้เลย ดังนั้น ในการศึกษาผลของประเภทโรงเรียนต่อเอกลักษณ์แห่งตน น่าจะมีการศึกษา ในเด็กหรือวัยรุ่นที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนประเภทชายล้วน หรือ ประเภทหญิงล้วน มาตั้งแต่เริ่มต้นเข้าศึกษา น่าจะทำให้เห็นความแตกต่างของเอกลักษณ์แห่งตนได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัย การศึกษาองค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อ และการเลือกวิถีชีวิตของนักเรียน. กรุงเทพฯ: ชูรสภา, 2533.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: นิยมวิทยา, 2530.
- ก๋อ สวัสดิ์พาณิชย์. วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2519.
- กุดวรรณ วิทยาวงสรุจิ. สัมพันธภาพในครอบครัวและการปรับตัว. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2526.
- คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก. เพื่อการเป็นผู้ใหญ่ที่ดี. กรุงเทพฯ: อักษรไทย, 2535.
- จรรยา สุวรรณทัต และ คณะ. ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทยในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา การฝึกทักษะ และการพัฒนาจิตลักษณะ เพื่อการสร้างพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- จิตนา วาณิชวรตม์. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นในเขตเมืองและชนบท ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- จรัส บุญญานันต์. ศึกษามโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความต้องการสัมฤทธิ์ผล ของนักเรียนที่ประพฤติก่อตามและที่ขัดกับสังคม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่างชาติและคณะ. จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- จิตกมล สังข์ทอง. การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. อัดสำเนา.
- ดวงใจ กสานติกุล. "วัยรุ่น," ใน ตำราจิตเวชศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บรรณาธิการ นพ.เกษม ตันติผลาชีวะ. หน้า 818-851. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง. อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 18 สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก. กรุงเทพฯ: ชูรสภา, 2517.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. จริยธรรมของเยาวชนไทย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว กับสุขภาพจิตและจริยธรรม ของนักเรียนวัยรุ่น. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

เดช สวานานนท์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ร้อยเอ็ดสิบเก้า, 2519.

ณอมศรี อินทนนท์. การศึกษาสุขภาพจิตและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของวัยรุ่น ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อุดสาเนา.

ทิพวัลย์ ลิ้มสุขนิรันดร์. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อุดสาเนา.

ทมิฬ เมอเร อาร์. การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. แปลและเรียบเรียงโดย ดวงเดือน ศาสตรภัทร. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

เชียรศรี วิวิธศิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

นงนุช โรจนเลิศ. การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อุดสาเนา.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. "ครอบครัวในโลกที่เปลี่ยนแปลง," จุลสารศูนย์สุขวิทยาจิต. 17(1): 98-100; มีนาคม 2537.

นิมมวล อันทะชัย. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิงโรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และ โรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อุดสาเนา.

เบ็ญจา จิรภัทรพิมล. "SELF-IDENTIFICATION & SELF-IMAGE ของเยาวชนไทย," ใน เยาวชนไทย. หน้า 22-43. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1973.

- ประณต คำนิม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ประมวล น้อยเจริญ. การศึกษาสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมวัฒนธรรมสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กทม. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ประยูรศรี มณีสร. จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ม.ป.ป.
- ประสาร ทิพย์ธารา. พัฒนาการและการปรับตัว. ม.ป.ป.
- พงษ์สุดา รัตมาสมงคล. ทัศนคติของบิดา ต่อบทบาทการเป็นบิดา และความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของวัยรุ่น. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- พรทิพย์ ตั้งไชยวงศ์. ปัจจัยทางสังคมวิทยา และจิตวิทยาสังคมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางพุทธิสัย และจิตพิสัย ของนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่ออกกลางคัน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- พลาภรณ์ จันทรขามเรียน. สุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- พจิตรรา ชัยสิงห์ประสาท. ผลขององค์ประกอบทางจิตที่มีต่อเอกลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชาย. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- พิสมัย ลิขุลย์สวัสดิ์. การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในครอบครัว ตามทัศนะของเด็กที่กระทำผิด และ เด็กที่ไม่กระทำผิดกฎหมาย. ปรินุณามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510. อัดสำเนา.
- พัชรา พันธุ์พัฒนกุล. การเปรียบเทียบ ความสํานึกในบทบาทตนเอง และ สัมพันธภาพในครอบครัว ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดพะเยา. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- เพ็ญแข ประจวบจันก. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

- พิเชษฐ วรรณสมบัติ. ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเครียด สติปัญญา การสนับสนุนทางสังคม กับ พฤติกรรมการเผชิญความเครียด ในวัยรุ่นตอนต้น. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- พกาพันธุ์ ชนะภัย. การศึกษาเปรียบเทียบเจตคติทางเพศ ของนักเรียนหญิงโรงเรียนสหศึกษา กับนักเรียนหญิงโรงเรียนสตรี ในกรุงเทพมหานคร. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. สุขภาพจิตเบื้องต้น. ตำราอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2530
- ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2537.
- มุกดา ศรียงค์. บุคลิกภาพที่สมบูรณ์. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2526.
- มลวิภา ทรงวุฒิศิลป. จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์, 2526.
- ยธิน ศันสนยุทธ. การศึกษาข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแม่และเด็ก ในวัยเด็ก ตอนต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. จิตวิทยาวัยรุ่น. เอกสารประกอบการสอนวิชา ศึกษา 323. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2521.
- รัตนา ศิริพานิช. หลักการสร้างแบบสอบวัดทางจิตวิทยาและทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2533.
- ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี. ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทาง จิตใจของไทย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- ลัดดาวัลย์ หวังพานิช. เอกสารคำสอน วิชาวิจัย 521 วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และ สังคมศาสตร์. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. เทคนิค การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- วิมล สุวรรณฉวี. การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน อาชีวศึกษา ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม และนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไป. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

วิวัฒน์ อัสวาณิชย์. ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

วัฒนา พัทธราวิช. เอกสารคำสอน จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาจิตวิทยาและ

การแนะแนว คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2527.

วันเพ็ญ อายุการ. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพกับตัว หรือ แสดงตัว

กับการยอมรับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2512. อัดสำเนา

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา, 2518.

ศึกษา พาหะมาก. พัฒนาการทางสติปัญญาและการปรับตัว ของนักเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ.

ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.

อัดสำเนา.

ศรัณย์ ดาริสุข. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: พัทธอักษร, 2525.

ศักดิ์ สุนทรเสณี. เจตคติ. กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บุ๊คส์, 2531.

สถิตย์ ภัทระ. ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น. ปรินิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

สมัญญา เสียงใส. ความวิตกกังวลและวิธีการลดความวิตกกังวล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขต กทม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

สายสุรี จุติกุล. "ครอบครัวยุคไฮเทค จะเลี้ยงเด็กกันอย่างไร," จุลสารศูนย์สุขวิทยาจิต.

17(1): 37-41; มีนาคม 2537.

สุชา จันทรเฒ. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

สุชา จันทรเฒ และ สุรางค์ จันทรเฒ. จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:

แพร์พิทยา, 2529.

สุพัตรา สุภาพ. ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2526.

สุภา มาลากุล ณ อยุธยา. "สุขภาพจิตของครอบครัวไทยในยุคไฮเทค," จุลสารศูนย์สุขวิทยาจิต.

17(1): 32-36 ; มีนาคม 2537.

สุภัททา บิณฑะแพทย์. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์

วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2527.

สุรางค์ จันทรเฒ. จิตวิทยาเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต, 2524.

- โสภา ขนิมมันต์. บุคลิกภาพและพัฒนาการ: แนวโน้มสู่พฤติกรรมและการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮาส์, 2536.
- เสาวภา เปี่ยมพัทธ์ทวี. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น. ปรินซิเพนซ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- อนันต์ ศรีโสภา. การวัดผลทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- อรพินทร์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมภ์. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
- อุษา ศรีจินดารัตน์. พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอิโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงาน และการรับรู้คุณค่าของศาสนาในวัยรุ่นไทยภาคใต้. ปรินซิเพนซ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- อัมพร โอตระกูล. สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: นานาอักษรการพิมพ์, 2538.
- Balk, David E. Adolescent Development. California: Brooks/Cole Publishing, 1995.
- Baron, Robert A. Essentials of Psychology. Massachusetts: Allyn & Bacon, 1996.
- Cummings, Rhoda. Adolescence A Developmental Perspective. USA: Harcourt Brace & Company, 1995.
- Dusek, Jerome B. Adolescent Development and Behavior. New Jersey: Prentice Hall, 1989.
- Eisenberg, Leon. "A Development Approach to Adolescent," in Adolescent Behavior and Society, edited by Rolf E. Muss. p.31-39: Random House, 1971.
- Erikson, Erik H. Identity Youth and Crisis. New York: W.W.Norton & Company, 1968.
- Erikson, Erik H. "Youth and Life Cycle," in Adolescent Behavior and Society, edited by Rolf E. Muss. p.253-264: Random House, 1971.

Erikson, Erik H. Excerpt from "'Identity Crisis," in Autobiographic Perspective." in Adolescent Development and Relationships, edited by Molli S. Smart and Russell. 2nd ed. p.149-151. USA: Macmillan Publishing. 1973.

Forgelson, R.D. "Person, Self, and Identity," in Psychosocial Theories of the Self, edited by Benjamin Lee and Katherine Smith. p.77-109. New York: Plenum Press, 1979.

✓ Fuhrmann, Schneider Barbara. Adolescence Adolescent. 2nd ed. Library of Congress, 1990.

✓ Frager, Robert J. and Jame Fadiman. Personality and Personal Growth. 2nd ed. New York: Harper & Row, 1984.

Garrod, Andrew. and others. Adolescent Portrait. Massachusetts: Allyn and Bacon, 1992

✓ Gilland, Jame. Moral Development and Behavior. edited by Lickona, Thomas. p.144-158. : Holt, Rinehart and Winston, 1976.

Green, Micheal. Theories of Human Development. New Jersey: Prentice Hall, 1989.

Hauser, Stuart T. and Safyer, Andrew W. "Ego Development and Adolescent Emotions," Journal of Research Adolescence. 4(4): 487-502; 1994.

Kalakoski, Virpi. and Nurmi, Jari-Erik. "Identity and Educational Transitions : Age Differences in Adolescent Exploration and Commitment Related to Education, Occupation, and Family," Journal of Research on Adolescence. 8(1): 29-47; 1998.

✗ Kimmel, Douglas C. and Irving B. Weiner. Adolescence. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, 1995.

✓ Macia, Jame E. "Identity in Adolescence," in Handbook of Adolescent Psychology, edited by Joseph Adelson. p.159-187. New York: John Wiley & Sons, 1980.

Offer, Daniel. and others. The Adolescent. , 1981.

- O'Malley, Patrick M. and Bachman, Jerald G. "Self-Esteem and Education: Sex and Cohort Comparison Among High School Seniors," Journal of Personal and Social Psychology. 37(7): 1153-1159; 1979.
- Pood, Marvin H. Ego Identity Status and Morality. Developmental Psychology. 6(3): 497-507; 1972.
- Rice, Philip F. The Adolescent Development, Relationships and Culture. 8th.ed. Massachusetts: Allyn & Bacon, 1996.
- Sarason and others. Social Support: An International View. New York: John Wiley & Sons, 1990.
- Smart, Molli S. and Russell. Adolescent Development and Relationships. 2nd ed. USA: Macmillan Publishing, 1973..
- Sroufe, L. Alan. and Others. Child Development. 2nd ed. New York: Mc.Grawhill, 1992.
- Waxler, Carolyn Zahn. "Environment, Biology, and Culture : Implication for Adolescent Development," Developmental Psychology. 32(4): 571-573; 1996.
- Yardley, Kryisia and Honess, Terry. Self & Identity : Psychosocial Perspective. New York: John Wiley & Sons, 1987.

ภาคผนวก

ที่ ศธ 0806/ 28666

กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

/6 ธันวาคม 2540

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

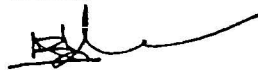
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วยนางสาวเนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ นิสิตชั้นปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร" ในการนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์จะขอนำเครื่องมือในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

กรมสามัญศึกษาได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการวิจัยดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาเป็นส่วนรวม สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวินัย วิไลลักษณ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสามัญศึกษา

กองการมัธยมศึกษา

โทร. 2828466

โทรสาร 2824096

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

1. ชั้น ม..... เลขที่.....
2. โรงเรียน ...หญิงล้วน ...ชายล้วน ...สหศึกษา
3. เพศ ...ชาย ...หญิง
4. วัน เดือน ปีเกิด.....
5. อายุ (นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม)
 - ...12 ปี 1 วัน - 14 ปี
 - ...14 ปี 1 วัน - 16 ปี
 - ...16 ปี 1 วัน - 18 ปี
6. เกรดเฉลี่ยในเทอมที่ผ่านมา
 - ...ต่ำกว่า 2.00 ...2.00 - 3.00 ...มากกว่า 3.00
7. ท่านคิดว่าฐานะความเป็นอยู่ของตนเอง
 - ...ลำบาก ...ค่อนข้างลำบาก ...พอมีพอกิน ...สบาย ...สบายมาก

ชุดที่ 2 แบบวัดสัมพันธภาพกับบิดา

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

- ✓ 1. พ่อและข้าพเจ้าคุยกันเมื่อมีเวลาว่าง
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
2. พ่อกับข้าพเจ้าปรึกษากัน เกี่ยวกับงานอดิเรกต่างๆ เช่น ปลุกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
3. พ่อและข้าพเจ้าไปซื้อของด้วยกันในวันหยุด
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
4. พ่อเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
5. พ่อไม่เคยเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องของครอบครัว
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
- ✓ 6. พ่อบอกว่า พ่อทำตามความคิดข้าพเจ้าไม่ได้ เพราะข้าพเจ้าคิดอะไรแบบเด็กๆ ✓ 15/10/22
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
7. พ่อเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าร่วมพิจารณา ตัดสินใจในการจัดตกแต่งบ้าน
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
8. เมื่อถึงวันหยุดพ่อและข้าพเจ้า มักตัดสินใจร่วมกันว่าจะไปเที่ยวที่ไหน
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
9. พ่อตัดสินใจร่วมกับข้าพเจ้า ในการซื้อสิ่งของสำคัญ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
10. พ่อสนับสนุนความสามารถพิเศษของข้าพเจ้า
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
- ✓ 11. พ่อไม่สนใจ เมื่อข้าพเจ้าขอคำแนะนำในการวางแผนการเรื่องอาชีพสำหรับตนเอง
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
12. พ่อมักพูดว่า ข้าพเจ้าทำอะไรไม่ได้เรื่อง
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
13. เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาหนักใจ พ่อช่วยคลี่คลายให้
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

14. พ่อคุณเลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเมื่อข้าพเจ้าไม่สบาย
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
15. พ่อให้สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตกับข้าพเจ้า
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
16. พ่อไว้วางใจให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวกับเพื่อนๆได้
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
17. พ่อไม่เคยเห็นว่าข้าพเจ้าไร้ความสามารถที่จะรับผิดชอบดูแลตัวเองได้
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
18. พ่อเชื่อว่าข้าพเจ้าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลงได้ด้วยดี
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
19. พ่อไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปรวมกิจกรรมพิเศษ กับเพื่อนที่โรงเรียน
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
20. เมื่อเพื่อนจัดกวาดวิชาที่บ้าน พ่อไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปร่วมเรียนด้วย
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
21. พ่อแสดงให้เห็นว่าไม่ชอบเพื่อนสนิทของข้าพเจ้า
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
22. ข้าพเจ้าปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ของพ่อ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
23. ข้าพเจ้าตั้งใจเล่าเรียนให้สำเร็จตามความตั้งใจของพ่อ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
24. ข้าพเจ้าขออนุญาตพ่อ เมื่อต้องการออกนอกบ้าน
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
25. เมื่อมีปัญหาข้าพเจ้าปรึกษาหารือพ่อ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
26. ข้าพเจ้ากระทำการสิ่งที่ พ่อพึงพอใจ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
27. ข้าพเจ้าเชื่อฟังพ่อ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

28. พ่อให้ข้าพเจ้าแต่งตัวตามแบบที่ข้าพเจ้าชอบ

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

29. พ่อกำหนดพฤติกรรมของเพื่อนที่ข้าพเจ้าควรคบ

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

30. ถ้าพ่อไม่ชอบเพื่อนข้าพเจ้า พ่อจะพยายามทุกทางที่จะให้ข้าพเจ้าเลิกคบกับเพื่อนคนนั้น

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

31. เมื่อพ่อคิดว่าข้าพเจ้าทำผิด ท่านไม่ได้สวนแต่จะตักเตือนอย่างประการทันที

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

32. เมื่อข้าพเจ้าทำผิด พ่อจะว่ากล่าวด้วยวาจาที่รุนแรง

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

33. เมื่อข้าพเจ้าทำผิด พ่อจะลงโทษด้วยการทุบตี อย่างรุนแรง

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

34. พ่อมีห้คบเพื่อนต่างประเทศ เนื่องจากเกรงว่าข้าพเจ้าจะรู้ไม่เท่าทันเพื่อน

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

35. พ่อไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด แม้จะไปกับโรงเรียน

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

36. พ่อไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปไหนคนเดียว

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

37. เมื่อพ่อให้ข้าพเจ้าทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าไม่รีบทำให้เสร็จพ่อจะโกรธมาก

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

38. พ่อย้ำเตือนให้เอาแต่เรียน โดยไม่ยอมมาให้ทำกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

39. พ่อคอยย้ำเตือนให้ข้าพเจ้านึกถึงความสำเร็จในชีวิตของตนเอง โดยไม่ต้องสนใจผู้อื่น

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

40. เมื่อใกล้สอบ พ่อมักให้กำลังใจในการดูหนังสือ

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

✓ 41. เมื่อข้าพเจ้าริเริ่มทำอะไรใหม่ๆ พ่อมักจะให้กำลังใจและให้คำแนะนำ

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

42. เมื่อข้าพเจ้าทำงานผิดพลาด พ่อมักให้คำแนะนำแก้ไข

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

✓43. พ่อ ปรึกษา หรือ แม่ เมื่อมีปัญหา

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

44. พ่อ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อแม่

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

✓45. พ่อ พูดจาถนอมน้ำใจแม่

...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

ชุดที่ 3 แบบวัดสัมพันธภาพกับมารดา

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. แม่และข้าพเจ้าคุยกันเมื่อมีเวลาว่าง
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
2. แม่กับข้าพเจ้าปรึกษากัน เกี่ยวกับงานอดิเรกต่างๆ เช่น บล็อกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
3. แม่และข้าพเจ้าไปซื้อของด้วยกันในวันหยุด
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
4. แม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
5. แม่ไม่เคยเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องของครอบครัว
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
6. แม่บอกว่า แม่ทำตามความคิดข้าพเจ้าไม่ได้ เพราะข้าพเจ้าคิดอะไรแบบเด็กๆ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
7. แม่เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าร่วมพิจารณา ตัดสินใจในการจัดตกแต่งบ้าน
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
8. เมื่อถึงวันหยุดแม่และข้าพเจ้า มักตัดสินใจร่วมกันว่าจะไปเที่ยวที่ไหน
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
9. แม่ตัดสินใจร่วมกับข้าพเจ้า ในการซื้อสิ่งของสำคัญ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
10. แม่สนับสนุนความสามารถพิเศษของข้าพเจ้า
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
11. แม่ไม่สนใจ เมื่อข้าพเจ้าขอคำแนะนำในการวางแผนการเรื่องอาชีพสำหรับตนเอง
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
12. แม่มักพูดว่า ข้าพเจ้าทำอะไรไม่ได้เรื่อง
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

13. เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาหนักใจ แม่ช่วยคลี่คลายให้
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
14. แม่ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเมื่อข้าพเจ้าไม่สบาย
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
15. แม่ให้สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตกับข้าพเจ้า
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
16. แม่ไว้วางใจให้ข้าพเจ้าไปเกี่ยวกับเพื่อนๆได้
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
17. แม่ไม่เคยเห็นว่าข้าพเจ้าไร้พหุที่จะรับผิดชอบดูแลตัวเองได้
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
18. แม่เชื่อว่าข้าพเจ้าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลงได้ด้วยดี
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
19. แม่ไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปร่วมกิจกรรมพิเศษ กับเพื่อนที่โรงเรียน
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
20. เมื่อเพื่อนจัดกวดวิชาที่บ้าน แม่ไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปร่วมเรียนด้วย
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
21. แม่แสดงให้เห็นว่าไม่ชอบเพื่อนสนิทของข้าพเจ้า
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
22. ข้าพเจ้าปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ของแม่
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
23. ข้าพเจ้าตั้งใจเล่าเรียนให้สำเร็จตามความตั้งใจของแม่
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
24. ข้าพเจ้าขออนุญาตแม่ เมื่อต้องการออกนอกบ้าน
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
25. เมื่อมีปัญหาข้าพเจ้าปรึกษาหารือแม่
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
26. ข้าพเจ้ากระทำในสิ่งที่ แม่พึงพอใจ
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

27. ข้าพเจ้าเชื่อฟังแม่
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
28. แม่ให้ข้าพเจ้าแต่งตัวตามแบบที่ข้าพเจ้าชอบ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
29. แม่กำหนดพฤติกรรมของเพื่อนที่ข้าพเจ้าควรคบ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
30. ถ้าแม่ไม่ชอบเพื่อนข้าพเจ้า แม่จะพยายามทุกทางที่จะให้ข้าพเจ้าเลิกคบกับเพื่อนคนนั้น
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
31. เมื่อแม่คิดว่าข้าพเจ้าทำผิด ท่านไม่เฝ้าสวนแต่จะตัดสิทธิ์บางประการทันที
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
32. เมื่อข้าพเจ้าทำผิด แม่จะว่ากล่าวด้วยวาจาที่รุนแรง
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
33. เมื่อข้าพเจ้าทำผิด แม่จะลงโทษด้วยการทุบตี อย่างรุนแรง
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
34. แม่มาให้คบเพื่อนต่างประเทศ เนื่องจากเกรงว่าข้าพเจ้าจะรู้ไม่เท่าทันเพื่อน
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
35. แม่ไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด แม้จะไปกับโรงเรียน
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
36. แม่ไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปไหนคนเดียว
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
37. เมื่อแม่ให้ข้าพเจ้าทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าไม่รีบทำให้เสร็จแม่จะโกรธมาก
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
38. แม่ยื่นเตือนให้เอาแต่เรียน โดยไม่ยอมให้ทำกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
39. แม่คอยย้ำเตือนให้ข้าพเจ้านึกถึงแต่ความสำเร็จในชีวิตของตนเอง โดยไม่ต้องสนใจผู้อื่น
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
40. เมื่อใกล้สอบ แม่มาให้กำลังใจในการดูหนังสือ
...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

41. เมื่อข้าพเจ้าริเริ่มทำอะไรใหม่ๆ แม้มักจะให้กำลังใจและให้คำแนะนำ
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
42. เมื่อข้าพเจ้าทำงานผิดพลาด แม้มักให้คำแนะนำแก้ไข
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
43. แม่ปรึกษาหารือ พ่อ เมื่อมีปัญหา
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
44. แม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อพ่อ
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย
45. แม่ พูดจาอ่อนน้อมน้ำใจพ่อ
 ...บ่อยๆ ...บางครั้ง ...นานๆครั้ง ...ไม่เคยเลย

ชุดที่ 4 แบบวัดทัศนคติต่อบิดา

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

- 1) พ่อ ดุร้าย หรือทำโทษข้าพเจ้าบ่อยๆ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 2) พ่อ ไม่ยุติธรรมต่อข้าพเจ้า
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 3) ข้าพเจ้าไม่ยากแค้นเหมือนกับพ่อ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 4) ข้าพเจ้ามีเรื่องขัดแย้งกับพ่อเสมอ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 5) ข้าพเจ้ารู้สึกว่พ่อ ห่างเหินไม่เป็นกันเองกับข้าพเจ้า
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 6) ข้าพเจ้าเกรงกลัวพ่อมาก
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 7) พ่อ ไม่สนใจการศึกษาของข้าพเจ้าเลย
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 8) ข้าพเจ้าติดนิสัยไม่ดี จากพ่อของข้าพเจ้า
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 9) ข้าพเจ้าไม่เคยน่าเรื่องใบ บริกษาหารหรือ ขอคำแนะนำกับพ่อเลย
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 10) พ่อมักทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจอยู่เสมอ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 11) พ่อของข้าพเจ้าทำให้ข้าพเจ้าอับอายเพื่อนฝูง
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 12) พ่อขัดขวางการติดต่อกับเพื่อนต่างประเทศ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

13) พ่อขัดขวางไม่ยอมให้ข้าพเจ้าทำอะไรตามใจชอบ

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

14) พ่อทำให้การเรียนของข้าพเจ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควร

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

15) ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความร่วมมือ กับพ่อเลยไม่ว่าในเรื่องใดๆ

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

16) พ่อทำให้ข้าพเจ้า หมดกำลังใจเสมอ

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

17) พ่อทำให้ข้าพเจ้าไม่อยากอยู่บ้าน เพราะไม่มีความสุข

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

18) พ่อมักหาเรื่องจับผิดข้าพเจ้าเสมอ

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

19) พ่อไม่เคยมองเห็นข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวเลย

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

20) พ่อไม่เอาใจใส่ข้าพเจ้าเลย

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

ชุดที่ 5 แบบวัดทัศนคติต่อมารดา

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

- 1) แม่ ดุคำ หรือทารุณข้าพเจ้าบ่อยๆ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 2) แม่ ไม่ยุติธรรมต่อข้าพเจ้า
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 3) ข้าพเจ้าไม่ชอบเผชิญหน้ากับแม่
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 4) ข้าพเจ้ามีเรื่องขัดแย้งกับแม่เสมอ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 5) ข้าพเจ้ารู้สึกว้าแม่ ห่างเหินไม่เป็นกันเองกับข้าพเจ้า
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 6) ข้าพเจ้าเกรงกลัวแม่มาก
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 7) แม่ ไม่สนใจการศึกษาของข้าพเจ้าเลย
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 8) ข้าพเจ้าติดนิสัยไม่ดี จากแม่ของข้าพเจ้า
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 9) ข้าพเจ้าไม่เคยนำเรื่องไปปรึกษาหารือ หรือ ขอคำแนะนำกับแม่เลย
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 10) แม่มักทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจอยู่เสมอ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 11) แม่ของข้าพเจ้าทำให้ข้าพเจ้าอับอายเพื่อนฝูง
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด
- 12) แม่ขัดขวางการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ
...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

13) แม่ชี้คขวางไม่ยอมมาให้ข้าพเจ้าทำอะไรตามใจชอบ

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

14) แม่ทำให้การเรียนของข้าพเจ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควร

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

15) ข้าพเจ้าไม่เคยให้ความร่วมมือ กับแม่เลยไม่ว่าในเรื่องใดๆ

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

16) แม่ทำให้ข้าพเจ้า หมดกำลังใจเสมอ

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

17) แม่ทำให้ข้าพเจ้าไม่อยากอยู่บ้าน เพราะไม่มีความสุข

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

18) แม่มักหาเรื่องจับผิดข้าพเจ้าเสมอ

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

19) แม่ไม่เคยมองเห็นข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวเลย

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

20) แม่ไม่เอาใจใส่ข้าพเจ้าเลย

...ไม่จริงเลย ...จริงบ้างเล็กน้อย ...จริงไม่ถึงครึ่ง ...จริงเกินครึ่ง ...จริง ...จริงที่สุด

ชุดที่ 6 แบบวัดความเครียด

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. นักเรียนมีปัญหาหัวใจที่ต้องขบคิดบ้างหรือไม่
...ไม่มี ...มีบ้าง ...มีมาก
2. นักเรียนเคยรู้สึกหมดกำลังใจอยากบ้างหรือไม่
...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ
3. นักเรียนรู้สึกมีแรง หรือ เวียนศีรษะบ่อยๆ
...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ
4. นักเรียนเคยนอนไม่หลับบ้างหรือไม่
...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ
5. นักเรียนเคยรู้สึกเจ็บที่แน่น บวมที่นี้ รัดขังไม่รู้สาเหตุบ้างหรือไม่
...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ
6. เมื่อมีใครมาพูดไม่ดีกับนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
...ไม่โกรธ ...หงุดหงิด ...โกรธมาก
7. เมื่อมีใครทำอะไรไม่ถูกใจนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
...ไม่โกรธ ...หงุดหงิด ...โกรธมาก
8. เมื่อไม่ได้สิ่งที่ต้องการทันที นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
...ไม่โกรธ ...หงุดหงิด ...โกรธมาก
9. นักเรียนรู้สึกกลัวคนจะมาทำร้ายนักเรียนบ้างหรือไม่
...ไม่กลัว ...กลัวบ้าง ...กลัวมาก
10. เสียงดังที่เกิดขึ้นโดยมิได้คาดหมาย ทำให้นักเรียนจะรู้สึก
...ไม่กลัว ...กลัวบ้าง ...กลัวมาก
11. นักเรียนเคยฝันร้าย และ ตื่นขึ้นกลางดึกหรือไม่
...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ
12. นักเรียนตื่นนอนเช้า เคยรู้สึกเซ็งและท้อแท้บ้างหรือไม่
...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ

13. นักเรียนเคย ตกใจกลัว จนเหงื่อออก ตัวเย็นบ้างหรือไม่

...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ

14. นักเรียนเคย เบื่ออาหาร บ้างหรือไม่

...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ

15. นักเรียนเคยอยากได้สิ่งของที่ราคาแพงมากๆหรือไม่

...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ

16. นักเรียนเคยรู้สึก เบื่อครอบครัวของนักเรียน หรือไม่

...ไม่เบื่อ ...บางครั้ง ...เบื่อมาก

17. นักเรียนเคยรู้สึกเบื่อ ญาติ พี่ น้องของนักเรียน หรือไม่

...ไม่เบื่อ ...บางครั้ง ...เบื่อมาก

18. นักเรียนพอใจความเป็นอยู่ปัจจุบัน หรือไม่

...พอใจแล้ว ...เฉยๆ ...ไม่พอใจ

19. นักเรียน เคยรู้สึกอึดอัดใจมาก จนกินไม่ได้ นอนไม่หลับ หรือไม่

...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ

20. นักเรียนเคย เสียใจมากๆ จนกินไม่ได้ นอนไม่หลับ บ้างหรือไม่

...ไม่เคย ...เคยบ้าง ...บ่อยๆ

ชุดที่ 7 แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำถามตอนนี้ เป็น เรื่องสั้นๆ ของบุคคลต่างๆ ให้นักเรียนอ่านซ้ำๆ บุคคลในเรื่องจะกระทำอย่างหนึ่ง ให้นักเรียน หยุดคิดถึงเหตุผล ว่าถ้านักเรียนเป็นคนๆ นั้น นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุผลใด เมื่อนักเรียนได้เหตุผลแล้ว จึงอ่านคำตอบ 6 คำตอบ สำหรับแต่ละเรื่องคำตอบใด ตรงกับเหตุผลที่นักเรียนคิดไว้ล่วงหน้ามากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ หน้าตัวเลือกนั้นในการตอบคำถามแต่ละข้อ เลือกได้เพียงคำตอบเดียว

1. ถ้าข้าพเจ้าเห็นผู้ร้ายกำลังลักทรัพย์ และต่อมาผู้ร้ายถูกจับได้ ตำรวจขอร้องให้ข้าพเจ้าเป็นพยาน ข้าพเจ้าจะไม่เป็นพยานให้ เพราะ
 - ... ถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมเป็นพยานก็ไม่เป็นการกระทำที่ขัดกับกฎเกณฑ์ใดๆ
 - ... ข้าพเจ้ากลัวผู้ร้าย จะแก้แค้นภายหลัง
 - ... การปรับร่ำผู้อื่น โดยข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าเขาเป็นผู้ร้ายจริง เป็นสิ่งที่น่าละอายเกินกว่าที่ข้าพเจ้า จะทำได้
 - ... เป็นการฉลาดที่จะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยาน เพราะคนอื่นๆ ก็คงจะเห็นว่าข้าพเจ้าทำถูกต้องแล้ว
 - ... การเป็นพยานให้ตำรวจ จะทำให้ข้าพเจ้า มีแต่ทางเสียมากกว่าทางได้
 - ... ไม่เป็นการเห็นแก่ตัวที่ข้าพเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยาน ถ้าข้าพเจ้ามีเหตุผลที่สมควร
2. ข้าพเจ้าตั้งใจจะไปชมภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ถึงแม้มีคน เข้าคิวคอยซื้อตั๋วเป็นแถวยาวมาก และถ้าไปต่อคิวตั๋วอาจหมดเสียก่อน แต่ข้าพเจ้าก็ จะเข้าคิว ตามลำดับก่อนหลังเพราะ
 - ... ข้าพเจ้ากลัวการแย่งชิง ซึ่งอาจทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทได้
 - ... เป็นการรักษาความยุติธรรมที่ทุกคนต้องการ
 - ... เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษา ความเป็นระเบียบของสังคม
 - ... ข้าพเจ้าอยากให้เป็นคนอื่น เห็นว่าข้าพเจ้ามีมารยาดี
 - ... ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีใครในแถวอยากให้ข้าพเจ้าแซงคิว เพราะข้าพเจ้าเองก็ไม่อยากให้เป็นใครมาแซงคิวข้าพเจ้าเช่นกัน
 - ... ข้าพเจ้ามาที่หลังคนอื่นๆ จึงต้องรับผิดชอบในผลที่ตามมาทีหลัง

3. ถ้าข้าพเจ้าจำเป็นต้องซื้อของอย่างหนึ่งแต่พ่อค้าเรียกราคาแพงกว่าปกติ เพราะรู้ว่าข้าพเจ้าจำเป็นต้องใช้ของสิ่งนั้น ถ้าพ่อค้าคนนั้นทอนเงินเกินให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้า จะไม่คืน เงินที่เกินให้พ่อค้าเพราะ

- ... คนที่ไม่ดีควรได้รับการกระทำตอบที่ไม่ดีเช่นเดียวกัน
- ... พ่อค้าทอนเงินให้ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจึงมีสิทธิที่จะเก็บเงินนั้นไว้
- ... การรับเงินที่ทอนเกินมา มีหลักการกระทำที่ผิดกฎหมาย
- ... เงินนั้นแม้จะมีค่าเพียงเล็กน้อย แต่ก็ไม่ควรทำให้เสียไป
- ... ความเห็นแก่ตัวของพ่อค้า ช่วยลดความละอายใจของข้าพเจ้าที่จะรับเงินเกิน
- ... ถ้าข้าพเจ้าคืนเงินให้พ่อค้า คนอื่นๆจะหาว่าข้าพเจ้ารัง

4. ตามปกติเมื่อข้าพเจ้าจะต้องเดินข้ามถนน ข้าพเจ้า จะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย เพราะ

- ... เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้า ที่จะต้องช่วยไม่ให้เกิดการจราจรติดขัด
- ... การเห็นแก่ความสะดวกของตนฝ่ายเดียว ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะในที่นี้
- ... ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ย่อมทำให้เกิดความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม
- ... ข้าพเจ้าต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่นๆ
- ... ถ้าเกิดอุบัติเหตุข้าพเจ้าจะได้เป็นฝ่ายถูก และสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้
- ... โอกาสที่ข้าพเจ้าจะโดนรถชน บนทางม้าลายมีน้อยกว่าการข้ามทางที่อื่นๆ

5. เพื่อนของข้าพเจ้าปลุกตั้งมะม่วงไว้ริมรั้วบ้านและกิ่งที่ยื่นเข้ามาในเขตบ้านข้าพเจ้ามีลูกมะม่วงกำลังสุกติดอยู่ ถ้าเจ้าของไม่ทราบข้าพเจ้า จะเก็บมะม่วง ลูกนั้นก่อนขออนุญาตเจ้าของเพราะ

- ... ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าจะขออนุญาต เขาทีหลังและบ้านข้าพเจ้ามีโอกาสให้ของตอบแทนเขาได้
- ... การกระทำดังกล่าวเหมาะสมกว่าการที่จะปล่อยให้มะม่วงนั้นเน่าเสียไปโดยเปล่าประโยชน์
- ... เป็นการนำละอายใจอย่างมากที่เขาเช่นนี้ แต่ข้าพเจ้าทำไปเพื่อตนเองจะได้รู้รสของความไม่สบายใจ เพื่อเป็นบทเรียนให้ข้าพเจ้าละเว้นจากกระทำเช่นนี้ตลอดไป
- ... การเก็บมะม่วงเพียงสอง สาม ลูกของผู้อื่น มิใช่เป็นความคิดที่ร้ายแรงอะไร
- ... ข้าพเจ้าคิดว่าคนอื่นๆ ก็คงทำเช่นนี้จึงคงไม่มีใครว่าข้าพเจ้ามากนัก
- ... กิ่งมะม่วงล้ำเข้ามาในบ้านข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงมีสิทธิตามกฎหมายที่จะเก็บมะม่วงนั้น

6. ถ้าข้าพเจ้าขึ้นรถประจำทางที่มีคนโดยสารแน่นมาก และกระเป๋าติดอยู่กับเงินค่าโดยสาร

ข้าพเจ้า จะยื่นเงิน ค่าโดยสารให้เขา เพราะ

- ... ถ้าข้าพเจ้าเป็นกระเป๋าติด ก็คงต้องการให้ผู้โดยสารเสียเงินค่าโดยสารโดยไม่ต้องตามทาง
- ... การช่วยเหลือผู้ที่บกพร่องต่อหน้าที่รถยนต์ไม่เจตนา ย่อมเป็นการกระทำที่เหมาะสม
- ... ข้าพเจ้าต้องการจะป้องกันมิให้มีเรื่องบาดหมางกับกระเป๋าเงินว่ากรณีใดๆ
- ... ข้าพเจ้าต้องการให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น
- ... เป็นหน้าที่ของผู้ใช้บริการที่จะต้องเสียค่าบริการ
- ... ข้าพเจ้าจะเกิดความละอายใจตนเองมากที่ถือโอกาสมาให้เงินแก่เขา

7. ข้าพเจ้าพบเงิน 1,000 บาท ที่ใต้โต๊ะในห้องเรียนตอนเช้า ตอนนั้นไม่มีใครอยู่ในห้องเรียน ถ้าข้าพเจ้าเก็บเงินนั้นไว้เองแล้วออกจากห้องไปจะไม่มีใครรู้ว่าข้าพเจ้าหยิบเงินนั้นไป แต่ข้าพเจ้าจะนำเงินไปมอบให้กับอาจารย์เพื่อหาเจ้าของ เพราะ

- ... ข้าพเจ้าไม่ควรรู้สึกภูมิใจที่ได้นำเงินมาเป็นของตัวเอง
- ... ถ้าเจ้าของเงินรู้ว่าข้าพเจ้าเก็บเงินได้ เขาอาจให้รางวัลตอบแทนข้าพเจ้า
- ... ถ้ามีใครจับได้ว่าข้าพเจ้าหยิบเงินนั้นไป ข้าพเจ้าต้องถูกลงโทษ
- ... เพื่อนๆ และอาจารย์จะได้ชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนดี
- ... ไม่ว่าเงินของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่มีสิทธิเก็บไว้
- ... เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องคืนเงินแก่เจ้าของ

8. ถ้าโรงเรียนของข้าพเจ้ามีถึงแยกประเภทขยะ ข้าพเจ้าจะทิ้งขยะตามประเภทที่กำหนด เพราะ

- ... เป็นการช่วยเหลือโรงเรียนให้เก็บขยะได้ง่ายขึ้น
- ... เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องให้ความร่วมมือกับโรงเรียน
- ... ถ้าไม่ทิ้งตามประเภทที่กำหนด ข้าพเจ้าจะถูกตำหนิ
- ... เป็นการรักษาสภาพแวดล้อมได้วิธีหนึ่ง
- ... ถ้าข้าพเจ้าเป็นคนเก็บขยะก็คงต้องการให้คนทิ้งแยกประเภท
- ... ข้าพเจ้าอยากได้รับความว่าเป็นเด็กดี

9. เวลาที่ข้าพเจ้าจะออกนอกบ้าน ไม่ว่าจะไปเรียนหนังสือหรือไปเที่ยวเตร่ ข้าพเจ้าจะบอก

ผู้ปกครองทุกครั้ง เพราะ

- ... ผู้ปกครองจะได้รู้ว่าข้าพเจ้าเป็นเด็กดี
- ... ถ้าไม่บอกข้าพเจ้าต้องถูกดุ
- ... ถ้าข้าพเจ้าเป็นพ่อแม่ต่อไป ข้าพเจ้าก็ต้องการให้ลูกๆทำเช่นนี้
- ... เด็กทุกคนควรให้ผู้ปกครองได้ทราบการกระทำของตนเอง
- ... เป็นหน้าที่ของเด็กที่ต้องบอกกับผู้ใหญ่ว่าตนจะไปไหน
- ... เป็นสิทธิที่ผู้ปกครองควรจะได้รู้ว่าข้าพเจ้าไปไหน

10. ถ้าข้าพเจ้าได้ที่นั่งบนรถประจำทาง แล้วมีเด็ก หรือสตรีมีครรภ์ หรือคนชรา ขึ้นมาที่หลังและ

ยังยืนอยู่ภายในรถกับที่ข้าพเจ้านั่ง ข้าพเจ้าจะเสียสละที่นั่งให้แก่เด็ก หรือสตรีมีครรภ์ หรือคนชรา เพราะ

- ... ถ้าไม่ลุกขึ้น ข้าพเจ้าอาจถูกหาว่าเห็นแก่ตัว
- ... ข้าพเจ้าควรให้ความช่วยเหลือแก่ทุกคน
- ... ข้าพเจ้าชอบที่จะได้รับความขอบคุณจากคนที่ข้าพเจ้าลุกขึ้นนั่ง
- ... เป็นหน้าที่ของคนที่ยืนแข็งแรงกว่า ต้องให้ความช่วยเหลือคนที่อ่อนแอ
- ... การมีน้ำใจจะช่วยให้ทุกคนในสังคมได้รับความสุข
- ... ถ้าข้าพเจ้าแก่ลง ข้าพเจ้าก็คงต้องการให้คนอื่นเสียสละที่นั่งให้แก่ข้าพเจ้าบ้าง

11. วันนี้เป็นวันสอบวันสุดท้าย ข้าพเจ้านัดกับเพื่อนๆในกลุ่มไว้ว่า หลังจากสอบเสร็จจะไป

รับประทานอาหาร และดูภาพยนตร์ เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียด แต่บังเอิญตอนเช้าก่อนจะออกมาสอบข้าพเจ้าทราบว่าแม่ไม่สบายและต้องอยู่บ้านคนเดียว ข้าพเจ้าจะรีบกลับบ้านหลังจากทำข้อสอบเสร็จทันที เพราะ

- ... เป็นการแสดงความกตัญญูต่อแม่ ที่ลูกๆทุกคนควรกระทำ
- ... ทุกคนจะได้เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนดี
- ... เป็นหน้าที่ของลูกที่ต้องดูแลแม่
- ... ถ้าพ่อรู้ว่าข้าพเจ้าไม่รีบกลับบ้าน ข้าพเจ้าต้องถูกดุอย่างแน่นอน
- ... เป็นการกระทำที่ถูกต้องและข้าพเจ้าควรกระทำ
- ... แม่คงดีใจเมื่อเห็นข้าพเจ้าและคงจะให้รางวัลข้าพเจ้าเมื่อท่านหายป่วย

12. เมื่อข้าพเจ้าได้รับเลือกเป็นเหรียญผู้ควบคุมเงินของห้องเรียน ข้าพเจ้าจะไม่ทุจริตนำเงินห้องไปใช้ส่วนตัวเด็ดขาด เพราะ

- ... ข้าพเจ้าควรต้องมีความซื่อสัตย์ต่อทุกคน
- ... ถ้าข้าพเจ้าไม่ได้เป็นเหรียญ ข้าพเจ้าก็คงต้องการให้เหรียญทำเช่นเดียวกับข้าพเจ้า
- ... เป็นหน้าที่ของเหรียญที่ต้องไม่ทุจริต
- ... เงินเป็นของส่วนรวม ข้าพเจ้าไม่ควรนำมาใช้ส่วนตัว
- ... เพื่อนๆจะได้เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนดี
- ... ถ้าอาจารย์หรือเพื่อนๆ ข้าพเจ้าต้องถูกลงโทษ

13. ข้าพเจ้ารักกับเพื่อนคนหนึ่งในห้องเรียน บังเอิญบ้านของเพื่อนคนนั้นถูกไฟไหม้ เพื่อนๆทุกคนในห้องเรียนรวมกันเรียโรเงินและสิ่งของ เพื่อนๆไปมอบให้เพื่อนคนนั้น ข้าพเจ้าจะร่วมบริจาคเงิน หรือสิ่งของให้แก่เพื่อนคนนั้นด้วย เพราะ

- ... ถ้าข้าพเจ้าไม่บริจาคจะต้องถูกตักเตือนจากเพื่อนๆและอาจารย์
- ... เป็นการกระทำที่ข้าพเจ้าควรกระทำต่อเพื่อน
- ... เพื่อนๆจะได้ชมข้าพเจ้าว่าเป็นคนดีที่ไม่กระทำความผิด
- ... ข้าพเจ้าควรให้ความช่วยเหลือทุกคนที่ได้รับความเดือดร้อน
- ... เป็นหน้าที่ของเพื่อนที่จะต้องให้ความช่วยเหลือเพื่อน
- ... ถ้าหากบ้านของข้าพเจ้าถูกไฟไหม้ ข้าพเจ้าก็คงต้องการความช่วยเหลือเช่นกัน

14. ถ้าข้าพเจ้าเห็นก๊อกร้านโรงเรียนถูกเปิด มีน้ำไหลทิ้งรดยเบสาประโยชน์ ข้าพเจ้าจะปิดก๊อกร้านทันที เพราะ

- ... ข้าพเจ้าจะได้รับคำชมเชย และ อาจารย์อาจนำไปยกเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับคนอื่น
- ... ทุกคนควรมีส่วนในการดูแล รักษาสภาพแวดล้อม และสมบัติของโรงเรียน
- ... ข้าพเจ้ากลัวถูกว่าถ้ามีใครมาเห็นข้าพเจ้าไม่ทำอะไรเลย
- ... ถ้าเป็นคนอื่นก็คงปิดก๊อกร้านเหมือนกับที่ข้าพเจ้ากระทำ
- ... ข้าพเจ้าควรช่วยดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
- ... เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้า ในฐานะนักเรียนคนหนึ่งที่ต้องปิดก๊อกร้านที่มีน้ำไหลทิ้ง

15. ข้าพเจ้าพบหนังสือที่จะนำมาประกอบรายงานในห้องสมุด แต่ทางห้องสมุดไม่อนุญาตให้ยืมหนังสือเล่มที่ข้าพเจ้าต้องการออกมาได้และข้าพเจ้าไม่มีเวลาที่จะลอกข้อความในหนังสือเล่มนั้น เพราะห้องสมุดจะปิดแล้ว แต่ข้าพเจ้าต้องรีบทำรายงานส่งอาจารย์ในวันพรุ่งนี้ ทั้งที่มีโอกาสจะฉีกหนังสือที่ข้าพเจ้าต้องการ ข้าพเจ้าจะไม่ฉีกหนังสือ เพราะ
- ... ข้าพเจ้าไม่เคยคิด และ ไม่เคยฉีกหนังสือของห้องสมุด
 - ... คนอื่นที่ต้องการยืมหนังสือหน้านี้ก็คงไม่ต้องการให้ข้าพเจ้าฉีกหนังสือ
 - ... ข้าพเจ้า เป็นผู้ใช้ห้องสมุด ต้องไม่ฉีกหนังสือของห้องสมุด
 - ... คนอื่นๆที่ใช้ห้องสมุดร่วมกับข้าพเจ้าคงชื่นชมในใจที่หนังสือไม่ถูกฉีก
 - ... หนังสือเป็นของส่วนรวม ทุกคนต้องช่วยกันรักษา
 - ... ถ้าเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมาพบ ข้าพเจ้าต้องถูกลงโทษ

ชุดที่ 8 แบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน

ขอให้นักเรียนตอบตามความจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนมากที่สุด ระบายเครื่องหมาย ✓ หน้า

...จริงที่สุด ถ้าเกิดเหตุการณ์ตามที่กำหนดเป็นประจำ บ่อยๆ หรือ ทุกครั้ง (75-100%)

...จริงบ้าง ถ้าเกิดเหตุการณ์ตามที่กำหนดบางครั้ง (50-75%)

...ไม่จริง ถ้าเกิดเหตุการณ์ตามที่กำหนดน้อยมาก (25-50%)

...ไม่จริงเลย ถ้าไม่เคยเกิดเหตุการณ์ตามที่กำหนด หรือแทบจะไม่เคยเกิดเลย (0-25%)

① 1. ข้าพเจ้าเตรียมตัวดูหนังสือมาแต่เนิ่นๆ

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

② 2. ในช่วงเปิดเทอม ข้าพเจ้ามักใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเที่ยวเตร่มากกว่าดูหนังสือ

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

① 3. ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบอาจารย์ผู้สอน ข้าพเจ้าจะไม่สนใจเรียนวิชานั้นเลย

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

⑤ 4. ถ้าข้าพเจ้าเรียนจบ ม.6 จะไม่เรียนต่อแล้ว เพราะข้าพเจ้าเบื่อการเรียนมาก

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

① 5. ข้าพเจ้าชอบพลัดวันประกันพรุ่ง

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

⑦ 6. ข้าพเจ้ามักถูกคนรอบข้างตำหนิ ว่าเป็นคนเกียจคร้าน

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

④ 7. ข้าพเจ้าตั้งใจมุ่งมั่นในการกระทำทุกอย่างในชีวิตให้ดี เพื่อที่จะได้รับความสำเร็จในอนาคต

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

③ 8. ข้าพเจ้าไม่เคยหวังว่าตนเองจะเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

⑦ 9. ข้าพเจ้าตั้งใจทำการบ้านและอ่านหนังสือ เพื่อให้ได้เกรดที่ดี

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

④ 10. ข้าพเจ้าเก็บเงินไว้บางส่วนเพื่อใช้จ่ายในเวลาจำเป็น

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

11. เมื่อข้าพเจ้าทราบว่ามีใครมาพูดถึงข้าพเจ้าในทางไม่ดี และไม่เป็นความจริง
ข้าพเจ้าจะหาโอกาสชี้แจงทันที
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
12. ถ้าข้าพเจ้ามีความคิดที่ไม่ตรงกับผู้อื่น ข้าพเจ้าจะพยายามหาโอกาสชี้แจงให้เขารู้
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
13. ในการประชุม ข้าพเจ้ากล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้อื่น
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
14. ในห้องเรียนเมื่ออาจารย์ถาม ข้าพเจ้าจะเป็นคนหนึ่งที่ตอบอาจารย์
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
15. ข้าพเจ้าจะเสนอตัวเป็นตัวแทนกลุ่ม หรือ ตัวแทนห้อง ในการแสดงหรือทำกิจกรรมต่างๆ
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
16. ข้าพเจ้ามั่นใจว่าตนเองไม่เคยหยับของผู้อื่นโดยไม่ขออนุญาตก่อน
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
17. ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าโกรธ ข้าพเจ้าจะเหงื่อ หรือ แสดงกิริยารุนแรงเช่น เดินกระแทกเท้า
ตะโกนเสียงดัง ใช้อาวุธข่มขู่ ฯลฯ
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
18. ข้าพเจ้าพยายามทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับคำสั่งสอนของผู้ใหญ่
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
19. ข้าพเจ้ามักจะทิ้งขยะลงบนพื้นถนน
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
20. ข้าพเจ้าล้อชื่อพ่อแม่เพื่อน
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
21. ข้าพเจ้าคิดว่าตัวเองเป็นคนที่มีความสามารถในการทำงานได้ทุกอย่าง
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
22. งานของข้าพเจ้ามักจะได้รับคำชมเชยจากอาจารย์
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
23. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการทำงานต่ำกว่าเพื่อนทุกด้าน
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

24. ข้าพเจ้าไม่สามารถทำงานได้สำเร็จถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
25. ข้าพเจ้าจะใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานชิ้นหนึ่งๆ
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
26. เมื่อตั้งกำหนดเวลาที่จะทำงานชิ้นหนึ่งให้เสร็จ ข้าพเจ้าจะพยายามทำให้ได้
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
27. เมื่อได้รับมอบหมายงาน ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ข้าพเจ้าจะต้องพยายามทำให้เสร็จ
ทันตามเวลา
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
28. เวลาทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้ามักทำงานในส่วนที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบเสร็จทันเวลาเสมอ
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
29. ข้าพเจ้าเตรียมตัวทำงานแต่เนิ่นๆ เสมอ
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
30. ข้าพเจ้าเตรียมอุปกรณ์ได้พร้อมก่อนการทำงาน
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
31. ข้าพเจ้าคิดวางแผนอนาคต ทั้งระยะสั้นและระยะยาวไว้แล้ว
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
32. เวลาว่างข้าพเจ้าจะหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
33. ข้าพเจ้าช่วยทำงานบ้าน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
34. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียนเสมอ
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
35. ข้าพเจ้าจะรู้สึกกลัวที่จะทดลองใช้วิธีการใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
36. เมื่อเพื่อนหรือผู้ใหญ่ติงเตือนข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องทันที
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย
37. ข้าพเจ้ารู้สึกปรับตัวได้ยากเมื่อต้องเปลี่ยนที่พัก
...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

ข้อ 38 - 40 สำหรับนักเรียนหญิง และ ข้อ 41 - 43 สำหรับนักเรียนชาย
 สำหรับนักเรียนหญิง (นักเรียนชายไม่ต้องตอบ)

38. ข้าพเจ้าชอบดู และ ชอบซื้อ ของจุกจิก

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

39. ข้าพเจ้าจะใช้คำว่า ครับ หรือ สะ ในการพูดคุยกับผู้ใหญ่เสมอ

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

40. ข้าพเจ้าชอบดูและสวมใส่เครื่องประดับ

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

สำหรับนักเรียนชาย (นักเรียนหญิงไม่ต้องตอบ)

41. เวลาที่ไปไหนกับแม่ หรือ พี่น้องที่เป็นผู้หญิง ข้าพเจ้าจะอาสาเป็นผู้ถือของหนักเสมอ

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

42. ข้าพเจ้าจะใช้คำว่า ค่ะ หรือ อ่ะ ในการพูดคุยกับผู้ใหญ่

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

43. ข้าพเจ้าไม่รังเกียจงานที่ทำแล้วตัวเปื้อน สกปรก เช่น การซ่อมเครื่องยนต์

การเก็บขยะ ฯลฯ

...จริงที่สุด ...จริงบ้าง ...ไม่จริง ...ไม่จริงเลย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวเนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ
 เกิดวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2509
 สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร
 ตำแหน่งหน้าที่ พยาบาลวิชาชีพ 6
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน กลุ่มเวชศาสตร์การกีฬา ส่วนวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา
 ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2521 ประถมศึกษา โรงเรียนสตรีจารุพัฒนานุกูล

พ.ศ. 2527 มัธยมศึกษา โรงเรียนศึกษานารี

พ.ศ. 2531 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (การพยาบาลและการผดุงครรภ์) มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2541 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ

๒๕๖๒ ๒๖/๕/๖๒/๕.๖

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

พฤษภาคม ๒๕๔๑

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์
เอกลักษณ์แห่งตน 2) เปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตาม เพศ อายุ
ระดับสติปัญญา ฐานะความเป็นอยู่ ประเภทโรงเรียน สัมพันธภาพกับบิดา สัมพันธภาพกับ-
มารดา ทักษะคิดต่อบิดา ทักษะคิดต่อมารดา ความเครียด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ
3) ศึกษาระดับเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 400 คน สุ่มมาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว แบบวัดปัจจัยทางด้านจิตวิทยา และแบบวัด
เอกลักษณ์แห่งตน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ
การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการหาค่าที่ ร้อยศึกษาที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น คือ สัมพันธภาพกับมารดา
เพศ ทักษะคิดต่อมารดา และระดับสติปัญญา สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนได้ร้อยละ 20.13
โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย 10.56 คะแนน และค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .4486

2. การศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า

- 2.1 นักเรียนวัยรุ่นเพศหญิงมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นเพศชาย
- 2.2 นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับอายุ ประเภทโรงเรียน และความเครียดต่างกัน มี
เอกลักษณ์แห่งตนไม่แตกต่างกัน
- 2.3 นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับสติปัญญาสูงมีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มี
ระดับสติปัญญาต่ำ
- 2.4 นักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่สูงและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตน
สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่ำ
- 2.5 นักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดามารดาดีและปานกลาง มีเอกลักษณ์
แห่งตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพกับบิดามารดาไม่ดี

2.6 นักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อปิตามารดาดีและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีทัศนคติต่อปิตามารดาไม่ดี

2.7 นักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและปานกลาง มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

3. นักเรียนวัยรุ่นมีความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนส่วนใหญ่ อยู่ในระดับที่มีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนดี ร้อยละ 64.5 และ ระดับที่มีการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนดีมาก ร้อยละ 34.5 สอดคล้องกับแนวความคิดของอีริกสัน

SOME FACTORS RELATED TO IDENTITY OF ADOLESCENTS IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

NAWARAT LUANGRATTANACHAROEN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

May 1998

The purpose of this study consisted of 3 major objectives :

- 1) to study the variables which could be used to predict identity,
- 2) to compare the identity of adolescent students according to sex, age, achievement, socio-economic status, type of school, relationship with father, relationship with mother, attitude towards father, attitude towards mother, anxiety and moral reasoning, and
- 3) to study the level of identity in adolescent students in Bangkok.

The samples were drawn from 400 students, studying in the Department of General Education secondary school in Bangkok. They were drawn by multi-stage random sampling method. The instruments were personal data, psychological factor, and identity questionnaire. The data were analyzed by the stepwise multiple regression, one way analysis of variance and t-test. The statistic was significant at .05 level.

The results were as follows :

1. The variables that significant predicted identity were relationship with mother, sex, attitude towards mother and achievement. These predictors accounted for 20.13% at the standard error = 10.56 and multiple correlation was .4486.

2. The comparing identity of adolescence students:

- 2.1 Female adolescent students had more identity than male adolescent students.

- 2.2 There was no significant among adolescent students with difference in age, type of school, and anxiety.

- 2.3 Adolescent students with high level of achievement had more identity than the lower level.

2.4 Adolescent students with high and moderate level of socio-economic status had more identity than the lower level.

2.5 Adolescent students with good and moderate relationships with their parent had more identity than the one with bad relationships.

2.6 Adolescent students with good and moderate attitude towards their parent had more identity than the one with bad attitude.

2.7 Adolescent students with high and moderate moral reasoning had more identity than the lower one.

3. The level of identity achievement of adolescent students was good(64.5%) and very good(34.5%) respectively. This research was proved by Erikson's psychological theory.